

Mismatch

Een verkennend fenomeenonderzoek naar het plegen van zedendelicten na contact via een datingsite of datingapp

J. Wolsink, J. Kuppens, N. Brouwer, H. Ferwerda

Mismatch

Mismatch

*Een verkennend fenomeenonderzoek naar het plegen
van zedendelicten na contact via een datingsite of
datingapp*

*J. Wolsink, J. Kuppens, N. Brouwer, H. Ferwerda,
met medewerking van H. de Boer*

Meer informatie over deze en andere uitgaven kunt u verkrijgen bij:

Sdu Klantenservice
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
tel.: (070) 378 98 80
website: www.sdu.nl

Omslagontwerp: Imago Mediabuilders, Amersfoort
Afbeelding omslag: Tim Mossholder
ISBN: 9789012408868
NUR: 600

© 2023 Sdu B.V., Den Haag; Politie & Wetenschap, Den Haag; Bureau Beke, Arnhem

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprerecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) dient men zich te wenden tot de Stichting PRO, Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp www.cedar.nl/pro. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich te wenden tot de uitgever.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de aanwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photo print or other means without written permission from the authors.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Programma Politie & Wetenschap. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderzoek berust bij de auteurs. De inhoud vormt niet per definitie een weergave van het standpunt van de Programma Politie & Wetenschap.

Inhoudsopgave

Voorwoord / 7

1	Achtergrond, vraagstelling en onderzoeksmethodiek / 9
1.1	Een eerste profiel van datingsites en -appgebruikers en hun motieven / 11
1.2	De keerzijde van het gebruik van datingsites en datingapps / 12
1.3	Probleem- en vraagstelling / 13
1.4	Inkadering en reikwijdte van het onderzoek / 14
1.5	Onderzoeksmethodiek / 14
1.6	Leeswijzer / 17
2	Deskresearch / 19
2.1	De risico's van de online cultuur / 20
2.2	Een nadere blik op de drie hoofdvormen / 21
2.2.1	(Ongewenste) sexting, wraakporno en sextortion / 21
2.2.2	Grooming, seksueel misbruik en seksueel geweld / 22
2.2.3	Seksuele uitbuiting / 24
2.2.4	De complexiteit van de definiëring en strafbaarstelling / 24
2.3	De drie hoofdvormen met elkaar vergeleken / 25
2.3.1	Prevalentie / 25
2.3.2	Daderprofielen / 26
2.3.3	Slachtofferprofielen / 27
2.3.4	Modus operandi / 29
2.4	De aanpak in binnen- en buitenland / 31
2.4.1	Hiaten in de aanpak / 33
2.5	Resumé / 35
3	Analyse van politieregistraties / 39
3.1	Daderprofielen / 40
3.1.1	Hoeveelheid daders, geslacht en leeftijden / 41
3.1.2	Persoonlijkheidsproblematiek van daders / 43
3.1.3	First offender versus herhaald daderschap / 44
3.2	Slachtofferprofielen / 45
3.2.1	Hoeveelheid slachtoffers, geslacht en leeftijden / 46
3.2.2	Reactie van de slachtoffers op het handelen van de daders / 47
3.2.3	De impact op slachtoffers / 48
3.2.4	De kwetsbare omstandigheden van slachtoffers / 49
3.2.5	De meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers / 50

3.3	Modus operandi / 51
3.3.1	De datingsites/datingapps waarop het contact ontstaat / 51
3.3.2	De mediums waarnaar het online contact zich verplaatst / 52
3.3.3	Het seksuele karakter van de online gesprekken / 52
3.3.4	Online versus fysiek delict / 53
3.3.5	De tijdsduur tot delictpleging / 55
3.3.6	Middelengebruik / 57
3.3.7	Andere strafbare feiten tijdens delictpleging / 57
3.4	Resumé / 58

4 Mening van respondenten / 61

4.1	Daderprofielen / 61
4.2	Slachtofferprofielen / 62
4.3	Trends / 64
4.4	Suggesties voor aanpak / 66
4.5	Resumé / 71

5 Samenvatting en conclusie / 73

5.1	Achtergrond, vraagstelling en onderzoeksmethodiek / 73
5.2	Beantwoorden hoofd- en deelvragen / 74
5.2.1	De aard van de zedendelicten / 74
5.2.2	Daderprofielen / 75
5.2.3	Slachtofferprofielen / 77
5.2.4	Modus operandi / 78
5.2.5	(Hiaten in) de aanpak / 79
5.2.6	Beantwoording van de hoofdvraag / 80
5.3	Reflectie op het onderzoek / 81
5.3.1	Vervolgrichtingen voor onderzoek / 82

Geraadpleegde bronnen / 85

Bijlage 1 – Itemlijst

Bijlage 2 – Respondentenlijst

Bijlage 3 – Beschrijving strafbepalingen

Bijlage 4 – Tabellen

Bijlage 5 – Algemene voorwaarden voor het keurmerk (Sociaal-Economische Raad, 2014)

Leden Redactieraad Programma Politie & Wetenschap / 123

Uitgaven in de reeks Politiekunde / 125

Voorwoord

Dit rapport gaat over het gebruik van datingsites en datingapps voor het plegen van online ('hands-off') en fysieke ('hands-on') zedendelicten. Specifiek gaat het om ongewenste *sexting*, wraakporno, financiële en seksuele *sextortion*, *grooming*, seksueel misbruik, seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting. Het betreft een fenomeen waar zowel in Nederland als op internationaal niveau tot dusverre nog niet eerder zo'n uitgebreid wetenschappelijk onderzoek naar is verricht. Daarom is dit onderzoek verkennend van aard en is geprobeerd inzicht te geven in daderprofielen, slachtofferprofielen en modus operandi. Ook is er aandacht voor de huidige aanpak en mogelijkheden voor de toekomstige aanpak.

Voor het onderzoek zijn diverse onderzoeksactiviteiten uitgevoerd. Zo is de (inter)nationale wetenschappelijke literatuur verkend en zijn politieregistraties, strafrechtzaken en mediaberichten geanalyseerd. Ook is er gesproken met materiedeskundigen en een slachtoffer, evenals dat een congres en webinar omtrent dit onderwerp zijn bijgewoond. Een speciaal woord van dank gaat uit naar Anja Molenaar (Nationale Politie), Lidewijde van Lier (Nationale Politie), Jip van Mieghem (Openbaar Ministerie) en Judith van Schoonderwoerd den Bezemer-Wolters (Openbaar Ministerie) voor het meedenken in de aanloop naar dit onderzoek en/of het verzamelen en beschikbaar stellen van politieregistraties. Ook bedanken we het Programma Politie & Wetenschap voor het mogelijk maken van dit onderzoek.

Tot slot bedanken wij de leden van de leescommissie voor hun feedback op het manuscript. Het betreft: Willy van Berlo (Rutgers), Iva Bicanic (Centrum Seksueel Geweld) en Lidewijde van Lier (Nationale Politie).

Joey Wolsink, Jos Kuppens, Nicole Brouwer en Henk Ferwerda
Arnhem, januari 2023

1 Achtergrond, vraagstelling en onderzoeksmethodiek

Verkracht in eigen huis¹

In november 2016 komt een 26-jarige vrouw aan de praat met een man op Tinder. Na enkele weken online chatcontact met elkaar te hebben, besluiten ze elkaar fysiek te ontmoeten in een café. Ze heeft niet het idee dat deze ontmoeting kan uitmonden in een liefdesrelatie, maar omdat ze hem wel gezellig vindt nodigt ze hem uit om bij haar thuis nog een film te kijken en wat te drinken. Als de man binnenkomt, begint hij haar te zoenen. De vrouw vraagt hem daarmee te stoppen, maar hij trekt zich daar niks van aan en slaat ineens zijn beide handen om haar keel. Ze weet niet veel meer van de minuten daarna. Het eerste moment dat ze zich weer herinnert, is dat ze geen kleding meer aan heeft en de man boven op haar ligt. Hij knijpt haar keel dicht en verkracht haar.

De twee maanden die volgen, verlopen voor haar verwarrend. Ze herinnert zich alleen nog flitsen van de avond en durft de gebeurtenis niet aan anderen te vertellen vanwege schaamte; ze heeft het idee dat mensen zullen zeggen dat het haar eigen schuld is. Uiteindelijk vertelt ze een vriendin wat er is gebeurd. Ook gaat ze op zoek naar psychologische hulp en vertelt ze het aan haar fysiotherapeut. Hij biedt aan om samen naar de politie te gaan. Ze besluit om telefonisch melding te maken van wat er is gebeurd. Wanneer zij de politie vertelt dat zij de man thuis uitgenodigd heeft, krijgt ze te horen dat hij niet haar huis is binnengedrongen en er dus geen sprake is van een strafbaar feit. Daarentegen bevindt de zaak zich in grijs gebied en moet zij contact opnemen met het Centrum Seksueel Geweld.² Dit triggert haar gedachten dat het haar eigen schuld is geweest. Het gevolg is dat haar depressieve gevoelens worden versterkt, ze zich ontzettend eenzaam gaat voelen en suïcidale gedachten krijgt.

1 *Metro*, 28 maart 2019; *BNNVARA*, 4 juni 2019; *BN DeStem*, 25 november 2019; *Linda*, 26 oktober 2020; *Flair*, 2 februari 2021; *FunX*, 22 juli 2021; Lindsay Arts, z.d.

2 Op de website van het Centrum Seksueel Geweld staat dat zij slachtoffers van seksueel geweld zo snel mogelijk goede en gerichte zorg willen bieden. Dit is nodig omdat slachtofferschap kan leiden tot lichamelijke en/of psychische klachten.

Nadat in het televisieprogramma *Zembla* aandacht aan haar zaak is geschonken, wordt ze eind 2018 door de politie gebeld. De politie vertelt haar dat toentertijd niet voldoende is doorgevraagd, terwijl er terdege wel sprake blijkt te zijn geweest van dwang en dus van een strafbaar feit waartegen aangifte mogelijk is. Na het doen van aangifte wordt de man op basis van fotoherkenning door de politie verhoord. Daarbij geeft hij in eerste instantie aan haar helemaal niet te kennen, om vervolgens te ontkennen dat hij seks met haar heeft gehad. Uiteindelijk wordt de zaak geseponneerd vanwege gebrek aan bewijs. De vrouw blijft zitten met het gevoel dat de aangifte mislukt is. Anderen overtuigen haar er echter van dat de man door het verhoor toch 'een streepje achter zijn naam heeft' en ter verantwoording is geroepen. De vrouw besluit uiteindelijk te verhuizen, omdat ze in haar woning telkens wordt herinnerd aan de nare ervaringen. Vijf jaar na dato geeft ze aan het leven eindelijk weer leuk te vinden.

De samenleving is in de afgelopen twee decennia gedigitaliseerd, onder meer door de komst van het internet (Notté, 2020). De modernisering en expansie van het internet hebben ervoor gezorgd dat het internet wordt gebruikt voor bijvoorbeeld het werk en om financiële zaken te regelen, maar ook voor sociale doeleinden (Van de Wiele & Tong, 2014; Notté, 2020). Het potentiële sociale netwerk van mensen is groter geworden, doordat mensen met elkaar in contact kunnen komen zonder dat zij zich in elkaars directe nabijheid begeven. Hier hebben de komst van datingsites ook aan bijgedragen (Finkel, Eastwick, Karney, Reis & Sprecher, 2012; Rosenfeld & Thomas, 2012). De populariteit van datingsites en, in een later stadium, datingapps is in de afgelopen jaren toegenomen en het stigma over online daten – zoals dat het een plek zou zijn voor wanhopige mensen, mensen met taboefantasieën en mensen die seksueel onhandig zijn – is afgenomen (Fansher & Eckinger, 2020). Dit blijkt onder meer uit een enquête die *de Volkskrant* in 2019, in samenwerking met Rutgers Kenniscentrum Seksualiteit en marktonderzoeksbureau Ipsos, heeft uitgevoerd.³ Van de 1.015 ondervraagde Nederlanders van 18 jaar en ouder vindt iets meer dan de helft dat een date regelen via een datingsite of datingapp net zo normaal is als op traditionele wijze.

Een veelvoud aan datingapps⁴

In de enquête die *de Volkskrant* in samenwerking met Rutgers Kenniscentrum Seksualiteit en marktonderzoeksbureau Ipsos heeft uitgevoerd, blijkt ook dat van de datingplatforms Tinder veruit het meest wordt gebruikt. Ruim 190 van de 1.015 ondervraagde Nederlanders van 18 jaar en ouder (13%) gebruikt het. Daarna volgen Happn (3%), Grindr (2%) en OkCupid (1%). Bij elkaar opgeteld, is dit bijna 20 procent. Dit geeft aan hoeveel verschillende datingplatforms er zijn, want 80 procent omvat dus een ander datingplatform dan de voornoemde vier meest gebruikte datingplatforms. Welke datingplatforms het zijn, is onbekend gebleven.

3 *De Volkskrant*, 25 juni 2019a.

4 *De Volkskrant*, 25 juni 2019a.

Uit een onderzoek van Pew Research Center (2020) blijkt dat 30 procent van de 4.860 bevroagde volwassenen in de Verenigde Staten weleens een datingsite of datingapp heeft gebruikt (Pew Research Center, 2020). Dit onderzoek had betrekking op de pre-coronaperiode, een crisis die ook impact had op het aantal leden van datingsites en -apps. In de periode maart 2020 tot en met januari 2021 hebben in Nederland bijvoorbeeld 300.000 nieuwe gebruikers zich ingeschreven bij de datingapp Happn. Dat is 15 procent meer dan tijdens dezelfde periode een jaar eerder.⁵ Verder blijken tijdens de coronaperiode op de datingapp Tinder meer berichten te zijn verstuurd dan ooit tevoren. Ook de datingapp The Inner Circle heeft sinds de start van de pandemie de hoogste cijfers ooit gemeten. Naast dat er meer berichten zijn verstuurd, is ook het aantal matches gestegen. De eigenaresse van matchmakingbureau DTNG zegt dat zij de aanmeldingen moesten stopzetten. Mogelijk hebben de online platforms een alternatief geboden voor weggevalen offline ontmoetingsplekken zoals de horeca en sportclubs (De Graaf, 2020).

Omtrent het gebruik van een datingsite en datingapp sluiten voornoemde cijfers aan bij dat wat Rowse, Bolt en Gaya (2020) concluderen, namelijk dat het gebruikmaken van smartphoneapplicaties – zoals datingapps – om sociale ontmoetingen tussen vreemden mogelijk te maken wijdverspreid is. Daar komt bij dat in het verleden enkel gebruik gemaakt kon worden van een datingsite wanneer een lid inlogde op een computer, terwijl datingsites en datingapps tegenwoordig altijd gebruikt kunnen worden op een mobiele telefoon. Leden zien op basis van gps-locaties welke andere leden zich binnen zijn of haar geografische radius bevinden (Choi, Wong & Fong, 2016; Sawyer, Smith & Benotsch, 2017). Hierdoor is het eenvoudiger geworden om een connectie te maken met een vreemde en daarmee af te spreken voor een sociale ontmoeting of date.

1.1 Een eerste profiel van datingsites en -appgebruikers en hun motieven

Uit de eerdergenoemde Volkskrant-enquête is een eerste profiel van de gebruiker van datingsites en -apps te herleiden. Uit de enquête blijkt dat 19 procent van de 1.015 respondenten lid is geweest van een datingsite of datingapp. Wel blijkt dat het met name wordt gebruikt door jongere leeftijdscategorieën. Zo heeft iets minder dan de helft van de jongvolwassenen (18-24 jaar) weleens een online datingprofiel gehad (48%), tegenover 42 procent van de groep 25- tot en met 34-jarigen. Dit betrekkelijk jonge profiel komt overeen met onderzoek van Pew Research Center (2020): ook daarin gaat het met name om volwassenen van 18 tot en met 29 jaar. Daarnaast blijken veel leden homo- of biseksueel te zijn.

Over de motieven van mensen om datingsites en -apps te gebruiken is de nodige literatuur verschenen.⁶ Samengevat komt het erop neer dat datingsites en datingapps wor-

⁵ *Algemeen Dagblad*, 19 januari 2021.

⁶ Zie bijvoorbeeld: Tolman, Striepe & Harmon (2003); Brown, Maycock & Burns (2005); Garcia, Reiber, Massey & Merriwether (2012); Van de Wiele & Tong (2014); Hillier, Mitchell & Ybarra (2012); Miller (2015); Vandeweerd, Myers, Coulter, Yalcin & Corvin (2016); Goldsborough (2017); Newett, Churchill & Robards (2017); Nikkelen & Vermey (2017); Sumter, Vandenbosch & Ligtenberg (2017); Van Lisdonk, Maliepaard, Oostrik & Vermey (2017).

den gebruikt om te voldoen aan fysieke behoeften (het seksueel verlangen), sociale behoeften (het vinden van nieuwe vriendschappen en het vinden van liefde en romantiek) en psychosociale behoeften (het krijgen van een beter zelfbeeld doordat een persoon doorkrijgt dat hij of zij een bepaalde seksuele aantrekkingskracht heeft tot anderen) (Van de Wiele & Tong, 2014; Newett, Churchill & Robards, 2017; Murphy, 2017; Soesan, 2018).

1.2 De keerzijde van het gebruik van datingsites en datingapps

Nieuwe technologieën leiden ook tot nieuwe zorgen (Fansher & Eckinger, 2020). Specifiek over datingapps zeggen Hahn, You, Sferra, Hubbard, Thamotharan en Fields (2017) dat ze ruimte bieden voor antisociaal en crimineel gedrag. Rowse, Bolt en Gaya (2020) vatten crimineel gedrag via datingsites en -apps samen onder de noemer *technology-facilitated sexual violence* (TFSV). Het gaat om vormen van seksueel geweld die worden gepleegd met behulp van communicatietechnologieën (Henry & Powell, 2016; Powell & Henry, 2016). De term omvat vijf dimensies: (1) cyberstalking, (2) intimidatie gebaseerd op het geslacht en de seksuele voorkeur van een individu, (3) online seksuele intimidatie, (4) seksuele uitbuiting door intiem beeldmateriaal te maken en/of te delen zoals wraakporno en (5) het plegen van een seksueel misdrijf of een slachtoffer dwingen tot het verrichten van ongewenste seksuele handelingen (Henry & Powell, 2014a; Powell & Henry, 2016).

Gedwongen worden tot seks door een Tinder-date⁷

Kate leert Samuel kennen via Tinder en ze besluiten op een gegeven moment met elkaar af te spreken.⁸ Na die eerste date nodigt Kate hem bij haar thuis uit. Als ze voor hem aan het koken is, drukt hij haar tegen de keukenmuur, betast haar en dwingt haar tot seks. Kate begint te schreeuwen, maar niemand hoort haar. Wanneer hij haar huis uit is, sluit ze zichzelf op in haar appartement en wil ze niemand zien. Een van de redenen is omdat ze bang is voor de reacties van haar familie en vrienden. Ze verwacht reacties zoals: *Zie je wel Kate, dit krijg je ervan als je online date*. Ze begint slecht te slapen en weet niet wat ze moet doen. Op zoek naar informatie op het internet stuit ze op het Centrum Seksueel Geweld en neemt ze contact met hen op. Het centrum adviseert haar om medisch onderzoek te laten doen en door de politie sporenonderzoek te laten verrichten. Dit is mogelijk omdat ze haar kleren van die avond nog niet heeft gewassen. Daarnaast krijgt ze psychologische hulp van het Centrum Seksueel Geweld.

Een persoon die slachtoffer wordt van een zedendelict nadat die persoon contact heeft gekregen met de dader via een datingsite of datingapp, kan last krijgen van een post-traumatische stress stoornis (PTSS), schuld- en schaamtegevoelens, depressieve gevoelens, angstgevoelens en eenzaamheidsgevoelens. Ook kan het slachtoffer midde-

⁷ Rijksoverheid, z.d. a.

⁸ Zowel de naam van het slachtoffer als de naam van de pleger is vanwege privacyredenen fictief.

len gaan gebruiken en eetproblemen, seksuele overdraagbare ziektes en een lager zelfvertrouwen krijgen (Mishna, McLuckie & Saini, 2009; Langton & Truman, 2014; Kamal & Newman, 2016; Phan, Seigfried-Spellar & Choo, 2021; Echevarria, 2021). Daarnaast kan het gevolgen hebben op sociaal en professioneel gebied, zoals het ondervinden van problemen door privébeelden die *viral* gaan, het terugtrekken uit sociale netwerken, voortijdig schoolverlaten en het verliezen van een baan (Mishna, McLuckie & Saini, 2009; Citron & Franks, 2014; Langton & Truman, 2014).

Momenteel loopt een wetswijzigingsprocedure om zowel de strafbaarstelling als de wettelijke structuur van verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag te moderniseren.⁹ Het doel hiervan is om slachtoffers van seksuele en seksueel getinte misdrijven beter te beschermen. Een van de wetsaanpassingen is dat een persoon strafbaar is wanneer hij of zij seksueel contact heeft met iemand die dit eigenlijk niet wil en hij of zij dit weet of had moeten weten. Daarnaast wordt zowel offline als online seksuele intimidatie strafbaar, evenals het als volwassene sturen van seksueel getinte berichten naar kinderen onder de 16 jaar. Het op vrijwillige basis uitwisselen van seksueel beeldmateriaal (*sexting*) is daarentegen niet meer strafbaar, omdat dit in het wetsvoorstel wordt gezien als normaal seksueel experimenteelgedrag.¹⁰ De strafrechtelijke normen gaan daarmee ook gelden in de online wereld. Hiermee wordt het duidelijke signaal afgegeven dat seksuele grensoverschrijding in een online omgeving net zo strafwaardig is als in de fysieke wereld.¹¹ Het voorgaande toont aan dat er nog steeds geen expliciete strafbaarstelling voor *sextortion* op de plank ligt.

1.3 Probleem- en vraagstelling

Hoewel de Nederlandse politie het aantal zedendelicten bijhoudt, maakt zij daarin geen onderscheid tussen zedendelicten waarin het contact tussen de dader en het slachtoffer tot stand is gekomen via een datingsite of datingapp en zedendelicten waarbij het contact op een andere manier is ontstaan. Het is dus onbekend hoe vaak het in Nederland voorkomt dat zedendelicten worden gepleegd nadat de dader en het slachtoffer met elkaar in contact zijn gekomen via een datingsite of datingapp. Er is volgens Rowse, Bolt en Gaya (2020) internationaal ook weinig onderzoek verricht naar dit fenomeen. Volgens hen is er daarom onder andere te weinig kennis over de (modus operandi van de) daders en slachtoffers. Dat is de reden waarom dit verkennende onderzoek is uitgevoerd.

Het is van belang om te onderzoeken op welke wijze zich in Nederland zedendelicten voordoen na het gebruik van datingsites en datingapps. Dit om de politie alerter te maken op dit fenomeen en het verder voorkomen van slachtofferschap en de gezondheidsgelerateerde gevolgen. Tevens is het van belang om in kaart te brengen hoe criminele datingprofielen van daders herkend kunnen worden en wie de slachtoffers zijn,

9 TK brief consultatie voorontwerp wetsvoorstel seksuele misdrijven, 12 mei 2020.

10 TK brief consultatie voorontwerp wetsvoorstel seksuele misdrijven, 12 mei 2020; Rijksoverheid, z.d.b.

11 TK brief consultatie voorontwerp wetsvoorstel seksuele misdrijven, 12 mei 2020.

zodat preventie en hulpverlening beter benut kunnen worden. Tot dusverre is er geen tot weinig zicht op wat er via preventie- en voorlichtingsmaatregelen wordt gedaan aan het voorkomen van dergelijk slachtofferschap. Dit onderstreept het belang van dit onderzoek. De volgende vraagstelling staat hierin centraal:

‘Op welke wijze worden datingsites en datingapps gebruikt voor het plegen van zedendelicten?’

Met betrekking tot deze vraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat zijn de achtergrondkenmerken van de daders?
- Wat zijn de achtergrondkenmerken van de slachtoffers?
- Wat is de modus operandi van de daders?
- Welke preventie-, hulpverlenings- en repressieve maatregelen zijn reeds genomen?
- Welke (nieuwe) vormen van aanpak en partijen kunnen mogelijk bijdragen aan de preventieve, curatieve en repressieve aanpak van zedendelicten via datingsites en datingapps?

1.4 Inkadering en reikwijdte van het onderzoek

Het fenomeen waar dit onderzoek zich op richt, is tot dusverre nog onontgonnen terrein. Daarom heeft dit onderzoek een verkennend karakter. Concreet betekent dit dat we het fenomeen open hebben benaderd, zonder op voorhand toe te willen werken naar causale relaties en zwaarwegende conclusies; hooguit levert dit verkennende onderzoek eerste resultaten die mogelijk in de toekomst extra (onderzoeksmatige) aandacht verdienen. Ook de door ons gekozen onderzoeksmethodiek kent een explorerend karakter, omdat het de vraag was in hoeverre bepaalde onderzoeksactiviteiten de nodige informatie over het betreffende nieuwe fenomeen konden leveren.

Daarnaast kunnen personen slachtoffer worden van een zedendelict door gebruik te maken van andere online technologieën, zoals sociale media, online gamen en andere communicatiemogelijkheden via mobiele apps zoals Facebook Messenger. Echter, deze technologieën zijn van oorsprong niet gericht op daten (Phan, Seigfried-Spellar & Choo, 2021). Filice, Abeywickrama, Parry en Johnson (2022) omschrijven het als volgt: *online datingapplicaties hebben niet tot doel dat mensen online een sociaal netwerk opbouwen, maar het is een middel om fysieke ontmoetingen te faciliteren*. Daarom is ervoor gekozen om de andere online technologieën buiten de scope van dit onderzoek te houden.

1.5 Onderzoeksmethodiek

In dit onderzoek hebben we een combinatie van methodieken gebruikt om een eerste, verkennend beeld te geven van de wijze waarop datingsites en datingapps worden gebruikt voor het plegen van zedendelicten.

Deskresearch

Ter oriëntering en inkadering van het onderzoeksthema is een deskresearch uitgevoerd. Het betreft een verkenning van de bestaande nationale en internationale wetenschappelijke literatuur over het gebruik van datingsites en datingapps en slachtoffer- en daderschap van zedendelicten. Hiervoor is in eerste instantie via *Google Scholar* gezocht naar wetenschappelijke literatuur, waarna in de literatuurlijsten van die onderzoeken middels *snowball sampling* is gezocht naar andere relevante wetenschappelijke onderzoeken.

Analyse van politieregistraties

In de fase dat nog werd nagedacht over de onderzoeksopzet was bedacht om 25 geanonimiseerde BVH-registraties te analyseren. Hiervoor is inzage verkregen in geregistreerde data in het bedrijfsprocessensysteem van de Nationale Politie: de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Dit is tot stand gekomen via een nauwe samenwerking met twee functionarissen binnen het Landelijk Programma Zeden Kinderporno en Kindersekstoerisme. Om kennis te mogen nemen van deze politie-informatie verleende het College van procureurs-generaal toestemming. Binnen BVH is naar registraties gezocht aan de hand van de volgende zoektermen: 'Datingapp', 'Dating app', 'Dating-app', 'Dating site', 'Datingsite', 'Tinder', 'Happn', 'Grindr', 'Skout', 'Bumble', 'Badoo', 'Hot or Not', 'Lavoo', 'Random Chat', 'Relatieplanet' en 'Lexa'.

Waar tijdens het nadenken over de onderzoeksopzet werd verwacht dat het moeilijk zou zijn om 25 geanonimiseerde BVH-registraties te kunnen analyseren, hebben de zoektermen gedurende de periode 1 januari 2018 tot en met 31 juli 2021 geresulteerd in 813 registraties. Uit een snelle scan bleek al snel dat er in de BVH-registraties verschillende typen zedendelicten te onderscheiden zijn. Deze zedendelicten worden gekenmerkt door overeenkomsten met betrekking tot de daderprofielen, slachtofferprofielen en modus operandi, maar er zijn ook verschillen te destilleren. Om de overeenkomsten en verschillen beter te kunnen duiden, is ervoor gekozen om een meer grondige analyse uit te voeren op de BVH-registraties. De analyse is uiteindelijk gebaseerd op 365 van de 813 BVH-registraties, omdat hieruit de relatie tussen het gebruik van een datingsite en datingapp enerzijds en een zedendelict anderzijds naar voren is gekomen. In de overige BVH-registraties was dit niet het geval.

Hoewel het aantal van 365 te analyseren BVH-registraties in een periode van ruim drieënhalf jaar veel meer is dan voor de start van het onderzoek werd verwacht, is er waarschijnlijk toch nog sprake van onderrapportage. Volgens de door ons gesproken respondenten is de bereidheid van slachtoffers van zedendelicten om melding te maken of aangifte te doen namelijk laag. De daadwerkelijke prevalentie van het fenomeen is daarom vermoedelijk hoger. Het doel van de analyse van de 365 BVH-registraties is dan ook niet om harde uitspraken te doen over de prevalentie, maar wel om iets te kunnen zeggen over de daderprofielen, slachtofferprofielen en modus operandi.

Analyse van rechtszaken en mediaberichten

Naast de analyse van politieregistraties zijn ook strafrechtzaken en mediaberichten geanalyseerd. Voor de analyse van strafrechtzaken is op www.rechtspraak.nl met behulp van 40 zoektermen¹² binnen de periode 1 januari 2010 tot 1 juli 2021 gezocht naar afgesloten rechtszaken waarin verdachten zijn veroordeeld voor zedendelicten en waarin een datingsite of datingapp een rol heeft gespeeld. In totaal hebben de zoekopdrachten geleid tot 471 rechtszaken, waarvan er uiteindelijk 47 binnen de scope van dit onderzoek vielen.¹³ Een groot deel van de andere rechtszaken hebben betrekking op andersoortige delicten die voortkomen uit het gebruik van een datingsite of datingapp.

Andersoortige delicten

Gedurende het beoordelen of de 471 rechtszaken binnen de scope van dit onderzoek vallen, blijken datingsites en datingapps niet alleen gebruikt te worden om zedendelicten te kunnen plegen. Daders plegen via onder andere Grindr, Lavoo, Random Chat, Tinder, Badoo, Relatieplanet en Lexa ook andersoortige strafbare feiten. Een greep uit deze andersoortige strafbare feiten zijn (een poging tot) beroving, openlijke geweldpleging, diefstal voorafgegaan en vergezeld van bedreiging en geweld, wederrechtelijke vrijheidsberoving, opzatheling, oplichting, verduistering, belaging, valsheid in geschrifte, mishandeling, bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht, straatroof, schuldheiling, medeplegen van eenvoudig witwassen en deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven.

Voor de analyse van de mediaberichten is een search in LexisNexis¹⁴ uitgevoerd gedurende de periode 1 januari 2015 tot 1 juli 2021. Dit heeft geleid tot 28 mediaberichten die binnen de scope van het onderzoek vallen.

Het aantal zoekresultaten op www.rechtspraak.nl en via LexisNexis is dus aanzienlijk lager dan het aantal geanalyseerde politieregistraties. Ook is de aard van de inhoud minder diepgaand en divers dan de inhoud van de politieregistraties. In de kern komt

12 'Datingapp', 'Dating app', 'Dating-app', 'Dating site', 'Tinder', 'Happn', 'Grindr', 'Skout', 'Bumble', 'Badoo', 'Hot or Not', 'Lavoo', 'Random Chat', 'Relatieplanet', 'Lexa', 'Zeden AND Date', 'Zeden AND App', 'Zeden AND Dating', 'Zeden AND Datingapp', 'Zeden AND Dating-app', 'Zedendelict AND Date', 'Zedendelict AND App', 'Zedendelict AND Dating', 'Zedendelict AND Datingapp', 'Zedendelict AND Dating-app', 'Verkracht AND Date', 'Verkracht AND App', 'Verkracht AND Dating', 'Verkracht AND Datingapp', 'Verkracht AND Dating-app', 'Verkrachting AND Date', 'Verkrachting AND App', 'Verkrachting AND Dating', 'Verkrachting AND Datingapp', 'Verkrachting AND Dating-app', 'Zedenmisdrijf AND Date', 'Zedenmisdrijf AND App', 'Zedenmisdrijf AND Dating', 'Zedenmisdrijf AND Datingapp' en 'Zedenmisdrijf AND Dating-app'.

13 In 20 van de 47 rechtszaken wordt er gerefereerd naar een datingapp en in de overige 27 rechtszaken naar een datingsite. Er is voor gekozen om al deze rechtszaken mee te nemen in de analyse. De reden is dat een gebruiker met zijn mobiele telefoon op zijn account kan inloggen via zowel de app als de website van het datingplatform. Daarnaast gebruiken de datingplatforms deze twee termen zelf ook door elkaar heen. Zo staat op de website van datingplatform Tinder: *Tinder is niet zomaar een datingsite – het is de meest diverse dating-app, waar mensen met verschillende achtergronden en ervaringen connecties met elkaar aangaan, herinneringen maken en alles daartussenin.*

14 LexisNexis geeft toegang tot meer dan 36.000 internationaal gerenommeerde nieuwsbronnen en zakelijke bronnen. De database bevat ruim 75 Nederlandse uitgevers, waaronder alle grote landelijke en regionale kranten en opiniebladen. In LexisNexis kan aan de hand van zoektermen gericht worden gezocht naar berichtgeving in landelijke en regionale dagbladen.

de inhoud wel in grote mate overeen. Daarom is omwille van de leesbaarheid en het voorkomen van herhaling besloten één hoofdstuk te wijden aan de opgehaalde informatie uit de BVH-registraties. Indien de andere twee onderzoeksactiviteiten aanvullende informatie hebben opgeleverd, is deze aanvullende informatie in het hoofdstuk geïntegreerd. Dit blijkt achteraf enkel te gelden voor de geanalyseerde strafrechtzaken, met name met betrekking tot de daderprofielen.

Interviews

Aanvullend op voornoemde onderzoeksactiviteiten zijn ten slotte interviews gehouden waarbij in totaal met 21 respondenten is gesproken. De interviews – die we voerden aan de hand van een itemlijst (zie bijlage 1) – hebben tot doel om de problematiek nader in beeld te brengen. Een ander belangrijk doel van de interviews is om meer inzicht te krijgen in de preventie- en hulpverleningsmaatregelen die reeds zijn genomen en in de partijen die een rol kunnen spelen bij de preventieve, curatieve en repressieve aanpak. Hierover staat in de andere onderzoeksactiviteiten namelijk minder. Tijdens de interviews hebben we gesproken met partijen uit de publieke sector – zoals de Nationale Politie en het Openbaar Ministerie (OM) – en met partijen uit de private sector met relevante expertise. Hieronder vallen het Centrum Seksueel Geweld, Rutgers, jongerenwerkers en het datingplatform Inner Circle. Naast de gesprekken met publieke en private partijen hebben de onderzoekers online ook het congres ‘Seks(e) en het Internet’ en een webinar over exposen¹⁵ gevolgd. Tot slot is ook gesproken met een slachtoffer.¹⁶ Gedurende het onderzoek is getracht met meer slachtoffers in contact te komen, maar ondanks verschillende pogingen is dit niet gelukt. Om deze reden is het ook niet mogelijk geweest om met behulp van slachtoffers meer inzicht te krijgen in signalen die wijzen op potentiële zedendelinquenten, de (online) aanloop naar het slachtofferschap en het met slachtoffers te hebben over hoe zij aankijken tegen de preventie- en hulpverleningsmaatregelen. Het verhaal van het enige gesproken slachtoffer is gebruikt als inleidende casus in dit hoofdstuk. In bijlage 2 staat verder een overzicht van de gesproken respondenten tijdens de interviews en de sprekers tijdens het congres en het webinar.

1.6 Leeswijzer

De rest van dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 worden de opbrengsten uit de deskresearch beschreven, waarna hoofdstuk 3 in het teken staat van de uitkomsten van de analyse van de BVH-registraties (aangevuld met informatie uit de analyse van strafrechtzaken). De bevindingen die in de interviews zijn opgetekend komen in hoofdstuk 4 aan bod. Het rapport wordt in hoofdstuk 5 afgesloten met conclusies en een reflectie. Dit laatste hoofdstuk kan tevens worden gelezen als samenvatting.

¹⁵ Iemand publiekelijk ‘te kijk’ zetten.

¹⁶ De opgetekende casus van dit slachtoffer is beschreven in de inleiding van dit rapport.

2 Deskresearch

In dit hoofdstuk wordt op basis van de (inter)nationale wetenschappelijke literatuur ingegaan op het gebruik van datingsites en datingapps enerzijds en zedendelicten anderzijds. Dit hoofdstuk schetst wat bekend is over de omvang van het fenomeen, over daders, over slachtoffers en over de modus operandi. Op basis van overeenkomsten in de modus operandi hebben we op voorhand enkele verschillende zedendelicten samengevat in drie hoofdvormen.¹⁷ De eerste vorm omvat de zedendelicten ongewenste *sexting*, wraakporno en *sextortion*. Voor deze drie delicten geldt dat twee personen op een datingsite of datingapp met elkaar in contact komen en vervolgens – al dan niet nadat het contact zich heeft verplaatst naar een ander medium – naaktfoto's en/of -video's met elkaar uitwisselen. Eén van de twee personen plaatst deze foto's en/of video's vervolgens ergens waardoor derden in staat zijn de foto's en/of video's te bekijken. Het verschil tussen deze drie delicten zit hem in de onderliggende motieven en gewenste gevolgen na openbaarmaking.

De tweede hoofdvorm behelst de zedendelicten *grooming*, seksueel misbruik en seksueel geweld (bestaande uit aanranding en verkrachting). Het verschil tussen *grooming* en seksueel misbruik enerzijds en seksueel geweld anderzijds is dat de slachtoffers van *grooming* en seksueel misbruik minderjarig zijn en de slachtoffers van seksueel geweld meerderjarig. Hierbij geldt dat *grooming* veelal de voorloper is van seksueel misbruik. De dader probeert namelijk contact te leggen met een minderjarige, door middel van *grooming* het vertrouwen te winnen van de minderjarige en zodoende uiteindelijk seksueel misbruik te kunnen plegen. De reden dat *grooming* toch als apart zedendelict wordt beschouwd, is omdat het verboden is om als volwassenen via chatsites minderjarigen te benaderen om afspraken te maken voor (cyber)seks. Het met elkaar afspreken voor seks terwijl die daadwerkelijke ontmoeting er uiteindelijk nooit komt, is dus toch strafbaar. De gemene deler tussen de vier zedendelicten is dat er een *hands-on* delict wordt beoogd of plaatsvindt. Dat is ook het geval indien seksuele *sextortion* leidt tot een fysieke afspraak en twee personen seksuele gemeenschap hebben, maar dan ligt daar het chanteren met openbaarmaking van naaktfoto's en/of video's aan ten grondslag.

De derde hoofdvorm bestaat uit één soort zedendelict: seksuele uitbuiting. De reden dat dit zedendelict als een apart thema wordt beschouwd, is omdat de dader uit is op financieel gewin. Dit gaat niet op voor de andere zedendelicten, behalve voor financiële *sextortion*. Het verschil tussen seksuele uitbuiting en financiële *sextortion* is echter dat een slachtoffer van seksuele uitbuiting seksuele handelingen moet verrichten met

17 In paragraaf 2.2.2 wordt nader ingegaan op de verschillen in definiëring tussen de delicten.

derden, terwijl een slachtoffer van financiële *sextortion* naaktfoto's en/of -video's moet blijven sturen naar de dader om zodoende openbaarmaking te voorkomen. Over dit derde thema bestaat amper literatuur. Voordat we toekomen tot een vergelijking van de drie thema's, gaan we eerst wat dieper in op de risico's van de online cultuur waarin mensen zich begeven.

2.1 De risico's van de online cultuur

Naast dat het internet veel positieve toepassingen kent, is het ook een online omgeving die schadelijk en immoreel gedrag inspireert, faciliteert en aanjaagt (Van Huijstee, Nieuwenhuizen, Sanders, Masson & Van Boheemen, 2021). Zo kunnen kwaadwillende personen zich redelijk anoniem op datingsites en datingapps begeven en op zoek gaan naar potentiële slachtoffers, waarbij de hoeveelheid potentiële slachtoffers sterk is toegenomen door de opkomst van datingsites en datingapps (Choi, Wong & Fong, 2016; Almond, McManus & Chatterton, 2017; Soesan, 2018). Filice, Abeywickrama, Parry en Johnson (2022) zeggen dat datingapplicaties in potentie kunnen dienen als katalysatoren van zedendelicten.

In het zoeken naar potentiële slachtoffers maken de kwaadwillende personen gebruik van de persoonlijke informatie die door deze slachtoffers zelf wordt gedeeld op hun datingprofielen (Vandeweerd et al., 2014; Marganski & Melander, 2015; Murphy, 2017). De omvang en aard van deze persoonlijke informatie verschillen per datingsite en datingapp. Waar sommige platforms enkel willen weten wat het geslacht en de leeftijd van het lid is, zijn er ook datingsites en datingapps waar gevraagd wordt naar religieuze of politieke opvattingen, seksuele voorkeur, het wel of niet hebben van een kind en het wel of niet roken (Finkel, Eastwick, Karney, Reis & Sprecher, 2012; Cobb & Kohno, 2017). De persoonlijke informatie op het profiel kan verder worden uitgebreid door andere *social media*-accounts hieraan te koppelen, zoals Facebook en Instagram. Dit zorgt ervoor dat anderen meer foto's kunnen zien, evenals wie de familieleden en vrienden van de leden zijn. Op deze manier verifieert een lid de persoon achter het gebruikersprofiel (Murphy, 2017).

Een risicoversterkende factor is dat het toezicht door de aanbieders van datingsites en datingapps op kwaadwillende personen onvoldoende is. Dit blijkt onder meer uit het feit dat kwaadwillende personen vrij gemakkelijk meerdere profielen op dezelfde datingapp kunnen aanmaken. Op ieder profiel gebruiken zij andere foto's, waardoor zij met verschillende identiteiten actief zijn op datingapps.¹⁸ Ook speelt mee dat mensen online eerder geneigd zijn afstand te doen van heersende normen en waarden dan wanneer zij elkaar fysiek zouden ontmoeten. Zo zijn gebruikers minder terughoudend, stellen ze zichzelf eerder open en zijn ze eerlijker tegen anderen dan tijdens een fysieke ontmoeting (Suler, 2004; National Crime Agency, 2016). Fansher en McCarns (2019) tonen bijvoorbeeld aan dat een op de vijf gebruikers van datingapps binnen 24 uur persoonlijke informatie deelt met zijn of haar *match*. Leden van datingapps gedragen zich impulsiever in deze online omgeving (Birthrong & Latzman, 2014; Sawyer, Smith & Benotsch, 2017;

18 Buzzfeed News, 2 december 2019.

Hahn, You, Sferra, Hubbard, Thamotharan & Fields, 2017). Daarnaast toont Bats (2019) aan dat mensen zich ‘thuis voelen’ op sociale media door een sterke personalisatie van de online omgeving. Daardoor wanen ze zich in een privésfeer en reageren ze ongeremder en veroordelen ze anderen harder. Voorgaande wordt ook wel het *online disinhibition-effect* genoemd (Suler, 2004). Dit effect maakt dat mensen elkaar niet meer als een vreemde zien, waardoor ze risicovoller gedrag gaan vertonen en in meer kwetsbare situaties terecht komen (Suler, 2004; National Crime Agency, 2016). Dit gaat sterker op voor mensen die van nature al vriendelijker, genereuzer en vertrouwensvoller zijn (Whittle, Hamilton-Giachritsis, Beech & Collings, 2013). Een voorbeeld van een online leuke, spannende en risicovolle activiteit is seksueel getint communiceren, evenals het snel fysiek met elkaar afspreken. Dat dit gebeurt, laat het onderzoek van de National Crime Agency (2016) zien. In dit onderzoek zijn 163 casus van verkrachtingen en andere zedendelicten¹⁹ geanalyseerd in de periode 2003-2015 waarbij het eerste contact tussen de dader en het slachtoffer is gelegd via een datingsite of datingapp. Het blijkt dat in 54 procent van de zaken seksueel getinte communicatie heeft plaatsgevonden voorafgaand aan een fysieke ontmoeting. Daarnaast heeft de eerste fysieke ontmoeting in één op de vijf casus binnen een dag na het eerste online contact plaatsgevonden en in bijna één op de vier casus binnen een week (National Crime Agency, 2016). Daarbij komt dat iemand seksueel getinte gesprekken kan voeren, maar tijdens een fysieke ontmoeting helemaal geen verlangen heeft naar seksuele activiteiten (Murphy, 2016; Dir, Riley, Cyders & Smith, 2018), wat ook uitmondt in kwetsbare situaties.

2.2 Een nadere blik op de drie hoofdvormen

Deze paragraaf toont de (verschillen in) definiëring van de negen zedelijke gedragingen: 1) (ongewenste) *sexting*, *wraakporno* en (financiële en seksuele) *sextortion*, 2) *grooming*, seksueel misbruik en seksueel geweld (aanranding en verkrachting) en 3) seksuele uitbuiting. De paragraaf sluit af met een overzicht waaruit blijkt dat niet alleen de definiëring maar ook de strafbaarstelling van de negen zedelijke gedragingen complex is.

2.2.1 (Ongewenste) *sexting*, *wraakporno* en *sextortion*

Mensen – jongeren en jongvolwassenen in het bijzonder – delen (beeld)informatie. Een deel van de gedeelde (beeld)informatie is seksueel van aard; dat wordt *sexting* genoemd (Moors & Verweij, 2022). Meer specifiek gaat het over seksueel getinte teksten, (naakt)foto's en (naakt)video's. *Sexting* op zichzelf is niet schadelijk en/of strafbaar, want het past bij gezond experimenteel gedrag (Naezer & Van Oosterhout, 2019).²⁰ Wanneer de gedeelde seksuele (beeld)informatie wordt verspreid zonder toestemming van degene die het heeft verstuurd, hanteren Movisie, Rutgers en veel andere organisa-

19 De National Crime Agency definieert de andere zedendelicten niet, maar spreekt over *serious sexual assault cases*.

20 Bureau Jeugd en Media, 16 april 2015.

ties de term ongewenste *sexting*. Volgens Rutgers is er ook sprake van ongewenste *sexting* wanneer een persoon iemand anders ongewenst een sexy foto of filmpje van zichzelf stuurt.²¹ De European Union Agency for Fundamental Rights (Atria, 2018) en Naezer en Van Oosterhout (2019) hanteren een andere term, namelijk *shame-sexting*. Daarbij plaatst Atria (2018) *shame-sexting* onder de overkoepelende term 'online seksuele intimidatie'. Volgens Movisie is ongewenste *sexting* schadelijk en/of strafbaar, omdat het doel is om de persoon van wie de gedeelde seksuele (beeld)informatie is 'aan de schandpaal te nagelen'.²²

Ook kan het uit wraak zijn nadat een relatie onder druk is komen te staan of is afgebroken; seksueel beeldmateriaal wordt dan verspreid uit frustratie (Goggin & Grawford, 2011; Döring, 2014; Ringrose & Harvey, 2015; Cooper, Quayle, Jonsson & Svedin, 2016; Walker & Sleath, 2017; Atria, 2018; Moors & Verweij, 2022) en in dat geval is er sprake van wraakporno (Willard, 2010; Atria, 2018). Volgens Atria (2017) is wraakporno een variant van ongewenste *sexting*.

Wanneer tijdens een online gesprek seksueel getint beeldmateriaal wordt gedeeld, kan de ontvanger dit gebruiken om de verstuurder te chanteren (Wolak, Finkelhor, Walsh & Treitman, 2018) en af te persen.²³ Dit wordt vaak *sextortion* genoemd (Wolak, Finkelhor, Walsh & Treitman, 2018), maar SlachtofferWijzer noemt het seksuele afpersing en een vorm van online seksueel misbruik.²⁴ In de literatuur worden doorgaans twee typen *sextortion* onderscheiden. Enerzijds kan de ontvanger dreigen het beeldmateriaal te verspreiden, tenzij de verstuurder nog meer beeldmateriaal maakt en online stuurt of tijdens een fysieke ontmoeting seksuele handelingen verricht (Europol, 2017). Dit wordt seksuele *sextortion* genoemd. Anderzijds kan de ontvanger het slachtoffer financieel afpersen. Dit wordt financiële *sextortion* genoemd (Van Mansom & Schwegler, 2021). Het gaat de afperser in de kern niet om de publieke vernedering van het slachtoffer, maar om status, geld of diensten (Henry & Powell, 2014b; Wolak & Finkelhor, 2016; Wittes, Poplin, Jurecic & Spera, 2016; Kopecký, 2017; Patchin & Hinduja, 2018).

2.2.2 *Grooming, seksueel misbruik en seksueel geweld*

Grooming is volgens Atria (2018) en Slachtofferhulp²⁵ ook een vorm van online seksuele intimidatie. Het omvat het proces waarin een volwassene in een online omgeving het vertrouwen wint van een minderjarig individu (onder de 16 jaar) met als doel het minderjarige individu over te halen tot een fysieke ontmoeting waar seksuele handelingen worden verricht. Hiervoor doet de volwassene zich vaak voor als leeftijdsgenoot en probeert het de seksuele drempels en remmingen van de minderjarige te verlagen (Webster et al., 2012).²⁶ Dit proces wordt door het Expertisebureau Online Kindermis-

21 Rutgers, z.d.a.

22 Movisie, 13 maart 2019.

23 Expertisecentrum Mensenhandel & (jeugd)Prostitutie, z.d.

24 SlachtofferWijzer, z.d.

25 Slachtofferhulp, z.d. a.

26 De Rechtspraak, 25 januari 2017.

bruik aangeduid als ‘strategie van het misbruik’ en wordt ook wel digitaal kinderlokken genoemd (Jonker, Van Berlo & Haastrecht, 2017).²⁷ Volgens Atria (2017), Slachtofferhulp²⁸ en de politie²⁹ hoeft niet enkel de fysieke ontmoeting het doel te zijn, want ook het overhalen van een minderjarig individu tot een vorm van ‘cyberseks’ is *grooming*. Echter, volgens het Wetboek van Strafrecht is *grooming* enkel strafbaar wanneer de volwassene een voorstel heeft gedaan voor een ontmoeting in de ‘echte’ wereld, maar is het geen vereiste dat deze ontmoeting daadwerkelijk heeft plaatsgevonden.³⁰

Op de website van de politie staat dat seksueel misbruik een overkoepelende term is voor tal van seksueel grensoverschrijdende gedragingen.³¹ Daarbij hoeft er volgens het Centrum Seksueel Geweld, Sterk Huis en Van Berlo en Van Beek (2015) niet altijd sprake te zijn van een meerderjarige dader en minderjarig slachtoffer, maar moet de dader wel misbruik hebben gemaakt van een leeftijds- en/of machtsverschil.³² In het geval er wel sprake is van een meerderjarige dader en minderjarig slachtoffer, speelt het groomingsproces als *modus operandi* een belangrijke rol. Het Expertisebureau Online Kindermisbruik en Nederlands Jeugdinstituut vermengen de voornoemde inzichten. Volgens deze organisaties is seksueel misbruik namelijk ook een overkoepelende term en heeft het betrekking op alle seksuele activiteiten, waarbij een volwassene zich altijd opdringt aan een minderjarige om daarmee zijn of haar seksuele behoefte te bevredigen of financieel gewin te behalen.³³ In dit onderzoek wordt de definitie van het Expertisebureau Online Kindermisbruik en Nederlands Jeugdinstituut gebruikt.

Seksueel geweld is volgens MIND Korrelatie en de GGD Rotterdam-Rijnmond een overkoepelende term voor alle seksueel getinte, ongewenste handelingen. Het gaat dan bijvoorbeeld om seksuele intimidatie, seksuele uitbuiting, seksueel misbruik, aanranding en verkrachting.³⁴ Rutgers beschouwt seksueel geweld als onderdeel van de overkoepelende term seksueel grensoverschrijdend gedrag. In de wet is seksueel geweld daarentegen gedefinieerd als aanranding of verkrachting waarbij geweld of dreiging met geweld is gebruikt, of gebruik is gemaakt van een situatie of toestand waardoor iemand niet in staat was om te weigeren door bijvoorbeeld middelengebruik (Van Berlo & Van Beek, 2015).³⁵ In dit onderzoek houden we vast aan de wetgeving en staat seksueel geweld als overkoepelende term voor aanranding en verkrachting. Reden hiervan is dat er – net zoals voor seksueel misbruik geldt – niet tal van seksueel grensoverschrijdende gedragingen onder vallen maar er een duidelijk onderscheid is tussen deze en de andere zedelijke gedragingen.

27 Expertisebureau Online Kindermisbruik, z.d.

28 Slachtofferhulp, z.d. a.

29 Politie, z.d. a.

30 De Rechtspraak, 25 januari 2017.

31 Politie, z.d. b.

32 Centrum Seksueel Geweld, z.d.; Sterk Huis, z.d.

33 Expertisebureau Online Kindermisbruik, z.d.; Nederlands Jeugdinstituut, z.d.

34 GGD Rotterdam-Rijnmond, z.d.; MIND Korrelatie, z.d.; Rutgers, z.d. b.

35 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.

2.2.3 Seksuele uitbuiting

Een vorm van mensenhandel is seksuele uitbuiting waarbij misbruik wordt gemaakt van iemands kwetsbaarheid, vertrouwen of afhankelijke positie en diegene wordt gedwongen seksuele handelingen te verrichten tegen betaling.³⁶ Het ronselen van personen die leven in kwetsbare omstandigheden is een werkwijze van seksuele uitbuiting en volgens de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2019) gebeurt dit ook via datingsites en datingapps. Bekken, Simons en Noteboom (2021) hebben 25 opsporingsonderzoeken geanalyseerd en in één van deze opsporingsonderzoeken is een dader bijvoorbeeld via een datingsite in contact gekomen met het slachtoffer (Bekken, Simons & Noteboom, 2021). Volgens Slachtofferhulp kan iedereen slachtoffer worden van seksuele uitbuiting.³⁷ Het verdiende geld moeten de slachtoffers vaak afstaan aan de persoon die hen dwingt tot de seksuele handelingen.³⁸

2.2.4 De complexiteit van de definiëring en strafbaarstelling

Uit het voorgaande is gebleken dat ten aanzien van de zedelijke gedragingen vaak verschillende termen door elkaar heen worden gebruikt. Dit bemoeilijkt het operationaliseren van de gedragingen en het vaststellen van de omvang van het fenomeen. Het probleem om de omvang van het fenomeen vast te stellen, wordt ook bemoeilijkt door de strafbepalingen die gelden voor de verschillende gedragingen (zie tabel 2.1³⁹). In bijlage 3 zijn de beschrijvingen van de strafbepalingen te vinden.

Tabel 2.1 – Strafbepalingen van zedelijke gedragingen

	Specifieke strafbepaling	Alternatieve strafbepaling
Ongewenste <i>sexting</i>	Geen	Artikelen 139h, 261 en 262
Wraakporno	Artikel 139h	N.v.t.
Financiële <i>sextortion</i>	Geen	Artikelen 139h, 284, 317 en 318
Seksuele <i>sextortion</i>	Geen	Artikelen 139h en 284
<i>Grooming</i>	Artikel 248e	N.v.t.
Seksueel misbruik	Artikelen 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 248a, 248d, 248*, 249 en 250	N.v.t.
Seksuele uitbuiting	Artikel 273f	N.v.t.
Aanranding	Artikel 246	N.v.t.
Verkrachting	Artikel 242	N.v.t.

In het Wetboek van Strafrecht omvatten de artikelen 239 tot en met 254a misdrijven tegen de zeden. De zedelijke gedragingen van de tweede hoofdvorm – *grooming*, sek-

36 Centrum Kinderhandel Mensenhandel, z.d.; Slachtofferhulp, z.d. b.

37 Slachtofferhulp, z.d. b.

38 Centrum Kinderhandel Mensenhandel, z.d.

39 Overheid.nl, z.d.

sueel misbruik, aanranding en verkrachting – vallen hieronder. De gedragingen die onder de eerste (ongewenste *sexting*, wraakporno, financiële *sextortion* en seksuele *sextortion*) en derde (seksuele uitbuiting) vallen, zijn daarentegen niet strafbaar op basis van een misdrijf tegen de zeden. Sterker nog: slechts twee van de vijf gedragingen hebben überhaupt een specifieke strafbepaling. *Sextortion* is een voorbeeld van een zedelijke gedraging met een alternatieve strafbepaling, want daders kunnen enkel bestraft worden op basis van afpersing en afdreiging.

Wat betreft de registratiemogelijkheden binnen BVH bestaan voor de politie ook moeilijkheden. Zo zijn er voor bijvoorbeeld wraakporno en *sextortion* nog geen specifieke maatschappelijke klassen beschikbaar. Dit heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat mutaties over *sextortion* in de meeste gevallen worden weggezet als afpersing of bedreiging. Een zoekopdracht naar *sextortion* in BHV leidt dan ook logischerwijs tot weinig resultaten. Dit is volgens de politiemedewerker van het Landelijk Programma Zeden Kinderpornografie en Kinderseksuïerisme een reden waarom het onderwerp van onderhavig onderzoek nog niet als problematisch wordt ervaren binnen de politieorganisatie. Zij zegt daarover: *Een probleem dat je niet in kaart kunt brengen, lijkt er niet te zijn*. Een andere reden is dat in mutaties waarin het gaat over één van de negen zedelijke gedragingen niet middels een vinkje aangegeven hoeft te worden dat het delict is gepleegd met behulp van een online component zoals een datingsite of datingapp. Daardoor heeft de politie bijvoorbeeld wel een overzicht van het aantal verkrachtingen dat jaarlijks plaatsvindt, maar niet welk deel daarvan voortkomt uit bijvoorbeeld een ontstaan contact via een datingapp of datingsite.

2.3 De drie hoofdvormen met elkaar vergeleken

In deze paragraaf hebben we de drie hoofdvormen op verschillen en overeenkomsten geanalyseerd: prevalentie, daderprofielen, slachtofferprofielen en modus operandi.

2.3.1 *Prevalentie*

Er is tot dusverre weinig wetenschappelijk onderzoek voorhanden dat ingaat op het gebruik van datingsites en datingapps enerzijds en de zedendelicten (ongewenste) *sexting*, wraakporno, *sextortion* en seksuele uitbuiting anderzijds. Dit geldt bij de tweede hoofdvorm ook voor *grooming*, maar niet voor seksueel geweld (aanranding en verkrachting). In tabel 2.2 staan de wel bekende onderzoeksbevindingen nader geduid. Daaruit blijkt dat het prevalentiepercentage van seksueel geweld in diverse (inter)nationale onderzoeken uiteenloopt van 5 tot 31 procent. Een mogelijke verklaring voor deze verschillen is dat deze onderzoeken betrekking hebben op verschillende doelgroepen.

Tabel 2.2 – Prevalentie in verschillende vormen van datingincidenten

Bron	(Ongewenste) sexting	Seksuele uitbuiting	Seksueel geweld
Akkermans, Kloosterman, Moons, Reep & Tummers-Van der Aa (2022).	0,4% van de Nederlanders is slachtoffer geweest.		
Bekken, Simons & Noteboom (2021)		Uit 1 van 25 geanalyseerde opsporingsonderzoeken blijkt dat een dader via een datingsite in contact is gekomen met het slachtoffer met als doel dat het slachtoffer seksuele diensten gaat verrichten met derden.	
Choi, Wong & Fong (2016)			Studenten uit Hongkong die gebruikmaken van datingapps hebben twee keer zoveel kans op seksueel geweld.
National Crime Agency (2016)			Seksueel geweld op een eerste date na met elkaar in contact te zijn gekomen via een datingapp verzesvoudigde in de periode 2009-2014 in het Verenigd Koninkrijk.
De Graaf, Van den Borne, Nikkelen, Twisk & Meijer (2017)			Jongeren die in de afgelopen zes maanden een date hebben gehad nadat het contact is gelegd via een datingapp maken een grotere kans om seksueel geweld mee te maken.
Van Lisdonk, Maliepaard, Oostrik & Vermey (2017)			Drie van 21 jonge Nederlandse mannen (14%) zijn verkracht nadat zij via een datingapp in contact zijn gekomen met de uiteindelijke dader.
Gilbert et al. (2018)			Twaalf van 253 Amerikaanse studentes (5%) die tijdens hun studietijd slachtoffer zijn geworden van seksueel geweld, hebben de dader ontmoet via een datingapp.
Flynn, Cousins & Picciani (2019)			Op basis van een survey onder 1.244 Amerikaanse vrouwen heeft 31 procent ooit te maken gehad met seksueel geweld door iemand die zij hebben ontmoet via een datingapp.

2.3.2 Daderprofielen

Met betrekking tot de daderkant hebben Duncan en March (2019) onderzocht in hoeverre persoonlijkheidskenmerken van invloed zijn op het vertonen van antisociaal seksueel gedrag op datingapps. Ten eerste blijkt dat mannen meer antisociaal seksueel gedrag op datingapps vertonen dan vrouwen. Mannen die meer genoeg beleven aan en bevrediging vinden in het pijnigen en kwelen van anderen (sadisme), een groter tekort hebben aan empathisch vermogen (psychopathie) en sluwer gedrag vertonen om eigen gestelde doelen te kunnen behalen (machiavellisme), vertonen meer antisociaal seksueel gedrag op datingapps. Narcisme (diepgeworteld patroon van grootheidsgedachten die tot uiting komen in fantasie of gedrag) blijkt niet van invloed te zijn (Duncan & March, 2019).

Er zijn ook verschillende onderzoeken die ingaan op meer specifieke kenmerken van het daderprofiel. Uit de Veiligheidsmonitor 2021 (Akkermans, Kloosterman, Moons, Reep & Tummers-Van der Aa, 2022) blijkt bijvoorbeeld dat de ex-partner de meest voorkomende persoon is die naaktfoto's en/of -video's verspreidt en zich dus schuldig maakt aan wraakporno. In mindere mate zijn het partners, buurtgenoten, vrienden, collega's, medescholieren, leraren, bekenden van een sport of hobby en andere bekenden. In het onderzoek van Mansom en Schwegler (2021) geeft een kleine meerderheid van de slachtoffers (53%) van financiële *sextortion* aan dat de dader een man was. Daarnaast zijn enkele onderzoeken verricht naar de daders van seksuele *sextortion*. Dit blijken voornamelijk mannen te zijn (Europol, 2017; Wolak, Finkelhor, Walsh & Treitman, 2018; Powell & Henry, 2019). Uit het rapport van Europol (2017) blijkt dat de daders van seksuele *sextortion* tussen de 14 en 70 jaar oud zijn met een gemiddelde leeftijd van 34 jaar. Ook zijn er met betrekking tot seksuele *sextortion* signalen dat criminele bendes in georganiseerd verband meerdere potentiële slachtoffers proberen te benaderen (Europol, 2017). Er is tot op heden geen onderzoek verricht naar *groomers* die slachtoffers maken via datingapps. Wel onderscheiden Webster et al. (2012) drie typen *groomers*: de *groomer* die via een online medium zoekt naar intimiteit, vertrouwen en geborgenheid, de zogenaamde adaptieve *groomer* die zijn of haar online profiel aan de persoon van het slachtoffer aanpast en de hyper geseksualiseerde *groomer* wiens contacten een seksuele context hebben. De vraag is of deze typologie ook van toepassing is op zedendelinquenten die gebruikmaken van datingsites en datingapps. Rowse, Bolt en Gaya (2020) concluderen op basis van elf onderzochte verkrachtingen dat de daders in alle gevallen mannen zijn die individueel hebben gehandeld. Twee van hen blijken een verstandelijke beperking te hebben, vier daders waren onder invloed van alcohol ten tijde van het zedendelict en drie daders hadden illegale drugs gebruikt. Verder vraagt Soesan (2018) zich af of de daders van grensoverschrijdend seksueel contact door via een datingapp contact te leggen met een slachtoffer een nieuw type dader is, of dat het recidiverende zedendelinquenten zijn die een nieuwe technologische ontwikkeling zijn gaan gebruiken als hulpmiddel om hun delicten te kunnen plegen. De National Crime Agency (2016) heeft hiernaar gekeken en de conclusie is dat 89 van de 163 daders (55%) nog niet eerder in aanraking zijn gekomen met de politie. De overige 74 daders zijn al wel eens eerder veroordeeld. Voor 7 procent betreft het eerdere veroordelingen voor zedendelicten (National Crime Agency, 2016). Dit impliceert dat een groot deel van de daders behoren tot een nieuwe dadergroep.

2.3.3 Slachtofferprofielen

Moors en Verweij (2022) concluderen dat *exposed* worden door middel van ongewenste *sexting*, wraakporno en *sextortion* iedereen kan overkomen ongeacht etniciteit, migratieachtergrond, sekse, cultuur, religie, opleidingsniveau en sociaal-economische achtergrond. Toch komt uit diverse onderzoeken naar voren dat het vooral jongeren en jongvolwassenen zijn die slachtoffer worden. Daarnaast zijn jongeren met een verstandelijke beperking (minder bewust van risico's) en jongeren met een Marokkaanse,

Turkse of Hindoestaanse achtergrond of jongeren die opgroeien in cultureel gesloten en religieus orthodoxe gemeenschappen extra kwetsbaar. Zij kunnen namelijk te maken hebben met complexe factoren zoals religie, (wij-)cultuur en familiebanden waardoor de ervaren impact van slachtofferschap en de reactie uit de omgeving daarop anders is. Zo kan seksuele *sextortion* in deze culturele en etnische contexten een diep-ingrijpende vorm van drang en dwang zijn, waardoor slachtoffers bang zijn voor de familie-eer en ze repercussies vrezen vanuit hun naaste sociale omgeving (Moors & Verweij, 2022). Ook onderzoek van Akkermans et al. (2022) wijst op de jonge leeftijd van slachtoffers, net zoals onderzoeken van Wolak, Finkelhor, Walsh en Treitman (2018) en Mansom en Schwegler (2021); deze onderzoeken wijzen respectievelijk op een gemiddelde leeftijd van 18 jaar en een range van 16 tot en met 19 jaar. Uit meldingen van de organisatie HelpWanted (Expertisebureau Online Kindermisbruik, 2017) blijkt dat ongewenste *sexting* de meest voorkomende vorm van online seksueel misbruik is onder 14- en 15-jarigen. *Sextortion* is daarentegen een vorm van online seksueel misbruik die veruit het meest voorkomt onder 16- tot 23-jarigen, namelijk in bijna de helft van de gevallen. Verder neemt het aantal meldingen van *sextortion* sterk toe naarmate kinderen ouder worden. Europol (2017) heeft onderzoek gedaan naar seksuele *sextortion*, waarbij ze niet specifiek hebben gekeken naar de rol van datingapps. Uit dit rapport blijkt de gemiddelde leeftijd van slachtoffers 15 jaar te zijn. Met betrekking tot de seksuele voorkeur en seksualiteit van slachtoffers van financiële *sextortion* concluderen Van Mansom en Schwegler (2021) dat drie op de tien slachtoffers homo- of biseksueel is.

De onbeperkte mogelijkheden tot digitale verspreiding van beelden kunnen ook leiden tot herhaald slachtofferschap (Beyens en Lievens, 2016). Van deze risico's zijn degenen die seksueel beeldmateriaal versturen en mogelijk dus slachtoffer worden van ongewenste *sexting*, wraakporno en *sextortion* zich niet altijd even goed bewust (Lunceford, 2011; Rice, Friberg & Gavrillets, 2012; Spithoven, Van Houten & Misana-Ter Huurne, 2020). De impact is volgens Moors en Verweij (2022) dermate groot dat het kan leiden tot somberheid, isolement en schuldgevoel. Naast dat slachtoffers vaker kunnen worden geconfronteerd met deze drie online vormen, is de kans ook groot dat zij in een offline setting slachtofferschap meemaken. Onderzoek van Mitchell, Finkelhor, Wolak, Ybarra en Turner (2010) toont bijvoorbeeld aan dat 96 procent van de jongeren die in het jaar voorafgaand aan het onderzoek online slachtoffer is geworden van een delict in diezelfde periode ook offline slachtoffer is geweest van een of meer (seksuele) grensoverschrijdende gedragingen.

Voor de tweede hoofdvorm – *grooming*, seksueel misbruik en seksueel geweld – wijzen meerdere onderzoeken op bepaalde kenmerken van het slachtofferprofiel. Zo heeft Malesky (2007) drie factoren benoemd die bijdragen aan een grotere kans op slachtofferschap van *grooming*. Ten eerste is dit wanneer het potentiële slachtoffer op zijn of haar online profiel op een of andere manier refereert naar seks. De tweede factor is de gebruikersnaam die het potentiële slachtoffer online gebruikt. Voor potentiële daders zijn met name individuen interessant die aan de hand van een geboortjaar in hun gebruikersnaam laten zien hoe oud zij zijn. Tot slot vindt een dader online met name

individueen interessant die behoeftig of onderdanig lijken te zijn (Malesky, 2007). Webster et al. (2012) onderscheiden de slachtoffers in degenen die leven in kwetsbare omstandigheden enerzijds en risico nemende slachtoffers anderzijds. Individueen zijn vatbaar voor *grooming* wanneer zij behoefte hebben aan aandacht en affectie. De oorzaak van deze behoefte is vaak dat een individu een moeilijke relatie heeft met zijn of haar ouders, dat er conflicten zijn tussen de ouders van het individu en/of dat hij of zij woont in een eenouder- of samengesteld gezin. Wanneer dit samengaat met eenzaamheidsgevoelens, het hebben van moeilijkheden met sociale interacties en het hebben van weinig zelfvertrouwen, maakt dit het individu extra vatbaar voor *grooming*. De daders op het internet kunnen hen namelijk de aandacht en liefde geven waarnaar zij op zoek zijn (Webster et al., 2012; Whittle, Hamilton-Giachritsis & Beech, 2014). Het gaat dus om kinderen of jongeren waarbij een laag zelfbeeld, emotionele problematiek en ook psychische problematiek zoals depressies bijdragen aan een verhoogd risico op online *grooming* (De Graaf & Vanwesenbeeck, 2006; Mitchell, Ybarra & Finkelhor, 2007; Webster et al., 2012). De risiconemende slachtoffers hebben daarentegen juist veel zelfvertrouwen, zijn extravert en ongeremd. Zij gaan online op zoek naar avontuur en hebben het gevoel alles onder controle te hebben. Zij zijn vatbaar voor chantage omdat ze vergaande gevolgen van hun online gedrag vooraf niet overzien (Webster et al., 2012).

Wat betreft seksueel geweld blijken vrouwen vaker dan mannen het slachtoffer te zijn wanneer zij iemand fysiek ontmoeten via het gebruik van een datingsite of datingapp (National Crime Agency, 2016; Rowse, Bolt & Gaya, 2020). In beide onderzoeken is ook gekeken naar de leeftijd van de slachtoffers. Zo zijn in het onderzoek van Rowse, Bolt en Gaya (2020) acht van de elf slachtoffers (72%) jonger dan 30 jaar. Uit het onderzoek van het National Crime Agency (2016) blijkt dat 55 procent van de 163 slachtoffers 15 tot en met 29 jaar is op het moment van het seksueel geweld. Met betrekking tot de mannelijke slachtoffers blijkt één op de vijf slachtoffers 16 tot en met 19 jaar te zijn, terwijl één op de vier vrouwelijke slachtoffers 20 tot en met 24 jaar is (National Crime Agency, 2016). Een laatste kenmerk van het slachtofferprofiel is volgens Beauchamp, Cotton, LeClere, Reynolds, Riordan en Sullivan (2017) dat leden van de LHBTIQ+-gemeenschap een hoger risico hebben om slachtoffer te worden van seksueel misbruik en seksueel geweld.

2.3.4 *Modus operandi*

Over de modus operandi ten aanzien van ongewenste *sexting* en wraakporno is in de wetenschappelijke literatuur weinig geschreven. Met betrekking tot *sextortion* schetsen Powell en Henry (2016) het stereotype beeld dat een jonge jongen online denkt te praten met een jong meisje, terwijl het in werkelijkheid een oudere dader is die al snel seksuele onderwerpen introduceert en afbeeldingen of video's stuurt die zogenaamd van zichzelf zijn. De dader daagt of nodigt de jonge jongen daarmee uit om foto's van zichzelf te sturen (Powell & Henry, 2016). De dader zal het slachtoffer vleien en het materiaal positief beoordelen, zodat het slachtoffer ertoe wordt bewogen om meer

beeldmateriaal te sturen (Europol, 2017; Kopecký, 2017). Daarbij zal de dader ervoor proberen te zorgen dat het beeldmateriaal dermate authentiek is dat de identiteit van het slachtoffer bevestigd kan worden. Vanaf dat moment wordt de uitwisseling van het beeldmateriaal intiëmer. Er worden geen onschuldige foto's of video's meer gestuurd, maar (semi)naaktfoto's en -video's. Tevens wordt het potentiële slachtoffer gevraagd seksuele handelingen uit te voeren en deze vast te leggen (Expertisebureau Online Kindermisbruik, 2017; Kopecký, 2017). Indien het slachtoffer hieraan toegeeft, bezit de dader beeldmateriaal waarmee het slachtoffer afgeperst kan worden voor bijvoorbeeld geld of seksuele gunsten (Powell & Henry, 2016). De dader benadrukt hierbij dat het inwilligen van de wens van de dader de enige mogelijkheid is voor het slachtoffer om te voorkomen dat de (semi)naaktfoto's en -video's niet gepubliceerd worden (Van Mansom & Schwegler, 2021).

Ten aanzien van financiële *sextortion* blijkt de tijdsperiode die tussen het eerste online contact en de daadwerkelijke afpersing zit, te verschillen (Van Mansom & Schwegler, 2021). De grootste groep – namelijk bijna 70 procent – heeft een dag of korter contact met de dader, waarvan de helft maximaal een halfuur contact heeft gehad met de dader voordat ze financieel zijn afgeperst met naaktbeelden. Verder heeft ruim 25 procent van de respondenten enkele dagen contact, terwijl 2,5 procent van de respondenten een jaar of langer contact heeft totdat de afpersing begint. Voor deze laatste groep respondenten geldt dat zij benoemen dat het een heel geleidelijk proces is geweest en dat ze een vertrouwensband hebben opgebouwd met de afperser (Van Mansom & Schwegler, 2021).

Wat betreft *grooming* heeft O'Connell (2003) vanuit het oogpunt van een dader het stappenplan in kaart gebracht waarmee een dader (minderjarige) individuen manipuleert tot online seksuele activiteiten en/of fysieke ontmoetingen en seksuele activiteiten. In de eerste fase bouwt een dader vertrouwen op, zodat er een vriendschapsrelatie ontstaat. Het vertrouwen groeit door basale vragen te stellen aan het potentiële slachtoffer. Gaandeweg het gesprek gaat de dader hier steeds dieper en uitgebreider op in. De dader past hierbij ook zijn of haar gedrag, taal en communicatiestijl aan zodat dit aansluit bij die van het potentiële slachtoffer. In de volgende fase schat de dader het risico in dat zijn of haar gedragingen en uiteindelijke doel opvallen bij anderen. Zo kan de dader vragen naar de locatie vanwaar het potentiële slachtoffer communiceert en wie daar nog meer zicht op hebben. Wanneer de risicoafweging volgens de dader geen problemen oplevert, tracht de dader gevoelens van exclusiviteit op te bouwen. Hiermee ontstaat er een sterk gevoel van wederkerigheid waarbij de onderlinge communicatie en inhoud daarvan geheim moet blijven voor derden (O'Connell, 2003). Om er zeker van te zijn dat dit gebeurt, zorgt de dader ervoor dat het slachtoffer zich speciaal voelt door cadeautjes aan te bieden of ideeën op te werpen welke activiteiten zij op termijn zouden kunnen ondernemen (Gupta, Kumaraguru & Sureka, 2012). Als de voornoemde stappen zijn doorlopen, is de basis gelegd voor de laatste fase waarin de onderlinge communicatie in toenemende mate intiem en seksueel van aard wordt. Het kan variëren van milde suggesties tot expliciete beschrijvingen van seksuele handelingen die het slachtoffer in een offline ontmoeting zou kunnen uitvoeren. Zulke gesprekken blijken

kenmerkend te zijn voor een verzoek tot een persoonlijke ontmoeting op de korte termijn (O'Connell, 2003). Dat dit lukt bij kinderen, jongeren en jongvolwassenen komt doordat bij het gebruik van sociale media – maar ook bij datingsites en datingapps – veelal ouderlijke controle ontbreekt (Black, Wollis, Woodworth & Hancock, 2015).

Het blijkt dat de uiteindelijke dader van seksueel geweld het potentiële slachtoffer er vaak van probeert te overtuigen om binnen een paar dagen na het eerste contact via een datingapp af te spreken op een afgelegen of afgesloten locatie (Murphy, 2017; National Crime Agency, 2016). Geregeld slaagt de uiteindelijke dader hier ook in, want uit onderzoek van de National Crime Agency (2016) blijkt dat in 70 van de 163 zaken (43%) omtrent seksueel geweld de eerste fysieke ontmoeting plaatsvindt binnen een week na het eerste online contact via een datingapp. De locatie waar de eerste fysieke ontmoeting plaatsvindt, is in 66 van de 163 zaken omtrent seksueel geweld (41%) bij één van de twee individuen thuis. Het misdrijf zelf vindt nog vaker bij één van de twee thuis, namelijk in 117 van de 163 zaken (72%) (National Crime Agency, 2016). In het onderzoek van Rowse, Bolt en Gaya (2020) gaat dit op voor zeven van de elf misdrijven (63%). De overige vier misdrijven hebben plaatsgevonden in een hotel of op een andere locatie.

Het gebeurt regelmatig dat één van de twee personen in lastige situaties terechtkomt wanneer alcohol geconsumeerd is en de date thuis wordt voortgezet; vooral wanneer het ene individu wel seksuele intenties heeft en de ander niet (Powell & Henry, 2016). Door alcohol te consumeren, wordt het namelijk moeilijker om te beoordelen of de andere persoon seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont. Ook de vaardigheden om een potentiële dader tegen te houden, worden verminderd (Fedina, Holmes & Backes, 2018; Lorenz & Ullman, 2016).

Tot slot hebben Gilbert et al. (2018) onderzocht in hoeverre twaalf Amerikaanse studentes die slachtoffer zijn geworden van seksueel geweld – nadat zij de daders ontmoet hebben via een datingapp – nog in staat waren om weerstand te bieden toen de daders zich aan hen opdroegen. Dit gaat op voor elf van de twaalf studentes. Met andere woorden geldt voor hen niet dat zij vanwege hun fysieke of mentale gesteldheid of door het gebruik van alcohol en/of drugs niet meer in staat waren om weerstand te bieden tegen het seksueel geweld. Daarentegen hebben de daders fysieke kracht gebruikt, verbale dwang toegepast of anderszins. Dit komt overeen met de tactieken die Lauckner et al. (2019) onderscheiden.

2.4 De aanpak in binnen- en buitenland

Lang werd gedacht dat het internet een domein van zelfregulering en zelfredzaamheid was, waar de overheid geen rol had en gebruikers zichzelf zouden redden. Echter, in 2021 concluderen Van Huijstee et al. dat burgers op het internet onvoldoende zijn beschermd en de grondrechten in het geding komen door schadelijk en immoreel gedrag. Om dit te voorkomen, zijn er zowel in Nederland als het buitenland verschillende aanpakken (zowel preventief als repressief) gestart. In tabel 2.3 is een overzicht gegeven van deze aanpakken, maar een belangrijke disclaimer is dat dit geen uitputtend overzicht is.

Tabel 2.3 – Bestaande aanpakken

Naam	Waar	Door	Doel-groep	On-/Offline	Inhoud
Halt-inter-ventie <i>sexting</i> 'Respect online'	Nederland	Halt	Jongeren	Online	Bijbrengen van kennis over veilig en respectvol online seksueel gedrag, bewustzijn van gevolgen van het gedrag (voor zowel de jongere zelf als het slachtoffer), herkennen van risicovolle situaties zoals groepsdruk en weten hoe je weerbaar kunt reageren (Jonker & Van Diessen, 2017).
'Girl's talk' of 'Make a Move'. Special: Seks online	Nederland	Rutgers	Professionals die met jongeren werken	Online	Professionals wordt kennis bijgebracht over online seksueel gedrag van jongeren en ze krijgen tips en handvatten om ze op een positieve manier te ondersteunen online wijzer en weerbaarder te worden.
Project Shitzooi	Nederland	Politie, Welzijnswartier, Halt, Sociaal Content Creators en Platform Kocon	12- tot 15-jarigen	Online	De jongeren wijzen op de risico's die het gebruik van social media met zich meebrengt, waaronder ongewenste <i>sexting</i> . ¹
Wegwijzer Seksualiteit Online		Halt, Stichting School en Veiligheid, Rutgers, Expertisebureau Meldpunt Kindermisbruik en de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Volksgezondheid, Wetenschap en Sport	Leraren, ouders en schoolteams (primair onderwijs)	Offline	De Wegwijzer geeft een overzicht van alle preventieve en curatieve programma's omtrent seksualiteit en van betrokken experts uit de strafrechtketen, het onderwijs, de zorg en kenniscentra. ²
Ben je oké?-campagne	Nederland	Rutgers	Jongeren	Offline	Als een jongere ziet dat iemand wordt lastiggevalen, wordt hij of zij gestimuleerd om aan die persoon te vragen: 'Ben je oké?'. Ook worden poppodia, kroegeigenaren, studentenverenigingen, clubs en festivalorganisatoren getraind om ongewenst seksueel gedrag te voorkomen. ³
Onbekend	Nederland	Onbekend	8- tot 12-jarige kinderen	Online	Kinderen krijgen op school digibordlessen over seksueel gedrag in een online omgeving om zo meer bewustwording van online risico's te creëren en hen seksueel weerbaarder te maken. ⁴

Ask for Angela-campagne	Onder andere in Nederland, België, Duitsland, Engeland, de Verenigde Staten, Australië, Canada en Argentinië	Onbekend	Geen	Offline	Mensen die zich onveilig voelen tijdens een date of sociale situatie kunnen aan barpersoneel vragen naar 'Angela', waarna de desbetreffende persoon discreet in veiligheid wordt gebracht door barpersoneel. ⁵
Onbekend	De Verenigde Staten	Match Group ⁶	Gebruikers van Tinder	Online	Gebruikers van Tinder waarschuwen voor profielen van mensen met een crimineel verleden aan de hand van openbare registers en meldingen van geweld, misbruik, arrestaties, veroordelingen, straatverboden en gewelddadige misdrijven. ⁷

1 Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, z.d.

2 TK brief voortgangsbrief aanpak online seksueel kindermisbruik en zeden, 16 februari 2021.

3 Rutgers, z.d. c.

4 TK brief voortgangsbrief aanpak online seksueel kindermisbruik en zeden, 16 februari 2021.

5 ABC News, 10 juli 2018.

6 Match Group is de overkoepelende organisatie waar datingsites en datingapps zoals Tinder, Plenty of Fish, OkCupid, Hinge, Hawaya, Chispa en BLK onder vallen.

7 De Standaard, 16 maart 2021.

De aanpakken in Nederland zijn met name gericht op (potentiële) slachtoffers door bewustwording te creëren over online risico's. De aanpakken richten zich in mindere mate op de (potentiële) daders en op de vraag hoe je je online simpelweg gedraagt (Halt doet dit overigens wel). Wat betreft de aanpak van de Match Group in de Verenigde Staten geeft Cama (2011) aan dat het beoogde preventieve effect van dergelijke screeningsmogelijkheden beperkt is. Het merendeel van de daders van grensoverschrijdend seksueel contact via een datingsite of datingapp is namelijk *first offender* (National Crime Agency, 2016). Daarnaast is het vaak zo dat leden een betaald abonnement (zullen) moeten afsluiten willen zij gebruikmaken van de screeningsmogelijkheden van Tinder of in de toekomst eventueel van andere platforms. Omdat niet iedereen een betaald abonnement afsluit, vermindert dit ook het preventieve effect (Flynn, Cousins & Picciani, 2019).

2.4.1 *Hiaten in de aanpak*

Zoals uit het voorgaande blijkt, zijn er nog enkele hiaten in de aanpak van het fenomeen. Met betrekking tot het feit dat veel aanpakken in Nederland zijn gericht op het creëren van bewustwording over online risico's, zegt Halt dat dit geen effectieve opvoedingsstrategie is (Rutgers, 2020). Hetzelfde geldt voor het feit dat ouders vaak *Doe maar niet zeggen* als het gaat over het online experimenteren met seksualiteit. Het experimenteren met seksualiteit is immers onderdeel van een gezonde ontwikkeling van pubers en jongvolwassenen. In plaats van dat de focus ligt op bewustwording over online risico's, moet de focus tijdens voorlichting dan ook komen te liggen op het (online) respecteren van ieders grenzen. Daarbij geldt ook dat de dubbele moraal waarbij

er door de omgeving harder wordt geoordeeld over het experimenterende gedrag van vrouwen dan van mannen moet veranderen (Rutgers, 2020).

Ook moet aanpak vormgegeven gaan worden waardoor het bewustzijn gecreëerd wordt dat de schuld niet bij het slachtoffer ligt maar bij de dader (de-stigmatiseren). Dergelijke aanpakken zullen ervoor zorgen dat het fenomeen *victim blaming* minder vaak voor gaat komen. Dit is van belang, omdat slachtoffers anders schaamte- en schuldgevoelens blijven ervaren waardoor zij er niet over durven praten en meer chan-tabel worden (Moors & Verweij, 2022; Rutgers, 2020). O'Neill en Kerig (2000) en de National Crime Agency (2016) tekenen op dat slachtoffers vaak ook zelf denken dat het hun eigen schuld is. Dit is de copingstrategie zodat ze kunnen omgaan met het trauma. Er moeten volgens deze onderzoekers dan ook curatieve initiatieven komen die dit denkbeeld gaan veranderen, overeenkomstig met wat Moors en Verweij (2022) stellen. Dit is belangrijk omdat de schaamtecultuur leidt tot een drempel om aangifte te doen van het zedendelict (National Crime Agency, 2016). Naast curatieve initiatieven kan meer psychologische begeleiding, de inzet van ervaringsdeskundigheid en de bijstand van naaste familie en vrienden heilzaam werken (Bates, 2016; Moors & Verweij, 2022). Zo voorkom je de zogenoemde *double hit*: naast dat slachtoffers te maken hebben met de directe gevolgen van bijvoorbeeld ongewenste *sexting*, wraakporno of *sextortion*, verliezen ze ook de steun van naasten of de instanties die er voor hen moeten zijn.

Tot slot is ook een actieve overheid nodig die proactief ingrijpt in de online omgeving zodat schadelijk en immoreel gedrag wordt tegengegaan. Hiervoor moet de overheid in contact (blijven) staan met hulpverleners en maatschappelijke organisaties (Moors & Verweij, 2022; Van Huijstee et al., 2021). Deze partijen vervullen namelijk een signalerende functie. Vanuit hun kennis van de online wereld of hun expertise op een specifiek fenomeen krijgen zij eerder problemen die uit online gedrag voortvloeien in beeld dan overheden en bedrijven (Van Huijstee et al., 2021). Tot dusverre waren de initiatieven van de overheid, maar ook van platformbedrijven, vooral reactief. Ze kwamen in actie wanneer gedragingen uit de hand liepen en in toom gehouden moesten worden. De initiatieven waren veelal gericht op de bestrijding van symptomen van schadelijk en immoreel gedrag en nauwelijks op de onderliggende mechanismen. Volgens Van Huijstee et al. (2021) is de weinig proactieve houding van platformbedrijven overigens niet verwonderlijk. Een proactieve houding betekent namelijk dat er gezocht moet gaan worden naar alternatieve vormen van de platformontwerpen en dit brengt onzekerheden met zich mee ten aanzien van de verdienmodellen.

Verspreiding van naaktfoto's op basis- en middelbare scholen

In januari 2022 blijkt uit onderzoek van het journalistieke platform Pointer en DUO Onderwijsonderzoek & Advies dat 24 procent van de leerlingen uit groep 7 en 8 (meer-maals) in aanraking komt met ongewenst verspreide naaktfoto's of -video's, via bijvoorbeeld WhatsApp, Instagram en TikTok. In het voortgezet onderwijs komt dit nog vaker voor. Negen van de tien zorgcoördinatoren op middelbare scholen melden dat het speelt op hun school. De meeste van de 410 ondervraagde leerkrachten uit groep 7 en 8 en 185 zorgcoördinatoren uit het voortgezet onderwijs zeggen dat hun school weleens aandacht

besteedt aan dit thema, bijvoorbeeld via een gastles of theatervoorstelling. Echter, scholen zijn het tot nog toe wettelijk niet verplicht om het op te nemen in de lesstof. Dit wil het kabinet veranderen. De leerkrachten en zorgcoördinatoren hebben hiertoe aangegeven dat er meer behoefte is aan geschikt lesmateriaal en meer kennis.⁴⁰

2.5 Resumé

Datingsites en datingapps zijn een onderdeel van het internet waar gebruikers (een deel van) hun identiteit verborgen kunnen houden, waardoor ze hun anonimiteit kunnen waarborgen. Kwaadwillende personen maken hier gebruik van in hun zoektocht naar potentiële slachtoffers om bijvoorbeeld zedendelicten mee te plegen. Het aantal potentiële slachtoffers is sterk toegenomen door de opkomst van datingsites en datingapps. Op basis van hun persoonlijke informatie selecteren de kwaadwillende personen hun potentiële slachtoffers. Wanneer zij vervolgens met elkaar in gesprek zijn, zorgt het *online disinhibition*-effect ervoor dat er eerder op seksuele wijze gecommuniceerd wordt en afgesproken wordt voor een fysieke ontmoeting. Dit kan uitmonden in online en fysieke zedendelicten.

Online zedendelicten

Met betrekking tot de verschillende zedendelicten die voortkomen uit contact via een datingsite of datingapp bestaan ten eerste de zedendelicten die in een online omgeving worden gepleegd: ongewenste *sexting*, wraakporno, financiële *sextortion* en seksuele *sextortion*.

Sexting is het versturen van seksueel getinte gesprekken, naaktfoto's en -video's en is op zichzelf niet schadelijk en/of strafbaar omdat het past bij gezond experimenteel gedrag. De gemene deler van ongewenste *sexting*, wraakporno en *sextortion* is echter dat de seksueel getinte gesprekken en/of het seksueel beeldmateriaal online ongewenst worden gedeeld om het slachtoffer 'te kijk' te zetten ten overstaan van zijn of haar directe omgeving zoals familie, vrienden en/of collega's. De onderliggende motivaties voor het plegen van de drie zedendelicten verschillen. Om erkenning te krijgen voor de eigen positie of om de *in-group* status te verhogen, maakt iemand zich schuldig aan ongewenste *sexting*. Wraakporno vindt daarentegen letterlijk plaats uit wraak, omdat de kwaliteit van een relatie onder druk is komen te staan of zelfs is beëindigd. In het geval van *sextortion* worden seksueel getinte gesprekken en/of het seksueel beeldmateriaal verspreid om het slachtoffer af te persen voor geld (financiële *sextortion*) of seksuele handelingen (seksuele *sextortion*).

Er zijn weinig wetenschappelijke onderzoeken voorhanden die met betrekking tot omvang en aard ingaan op de relatie tussen het gebruik van datingsites en datingapps enerzijds en de drie online zedendelicten anderzijds. Wel is bekend geworden dat 15- tot 25-jarigen vaker slachtoffer worden van ongewenste *sexting* en dat homo- en biseksuelen geregeld slachtoffer worden van financiële *sextortion*. Verder blijken jongeren

40 Algemeen Dagblad, 7 januari 2022.

die opgroeien in cultureel gesloten en religieus orthodoxe gemeenschappen kwetsbaarder te zijn om slachtoffer te worden van ongewenste *sexting*, wraakporno of *sextortion*. Dit geldt ook voor mensen met een verstandelijke beperking omdat zij zich minder bewust zijn van de risico's en eventuele consequenties van hun online gedrag. Met betrekking tot de daderkant blijken mannen online meer antisociaal seksueel gedrag te vertonen dan vrouwen en dit wordt versterkt wanneer mannen sadistisch, psychopatisch of machiavellistisch zijn.

Fysieke zedendelicten na contact via datingsites en -apps

Naast de online zedendelicten bestaan zedendelicten die voortkomen uit (gehoopte) fysieke ontmoetingen zoals *grooming*, seksueel misbruik van minderjarigen, aanranding en verkrachting. Voor *grooming* geldt dat een volwassene in een online omgeving het vertrouwen wint van een minderjarig individu (onder de zestien jaar) met als doel om tot een fysieke ontmoeting te komen en seksuele handelingen te verrichten. De fysieke ontmoeting komt er echter niet, maar de dader is wel strafbaar omdat hij of zij gepoogd heeft een afspraak te regelen. Wanneer de fysieke ontmoeting wel tot stand komt en er seksuele handelingen worden verricht, is er sprake van seksueel misbruik. In de wetenschappelijke literatuur is weinig geschreven over het gebruik van een datingsite of datingapp als *modus operandi* voor seksueel misbruik. Wel is gebleken dat minderjarigen kwetsbaar zijn voor *grooming* en seksueel misbruik vanwege een behoefte aan aandacht en affectie doordat ze een moeilijke relatie hebben met hun ouders of in een eenouder- of samengesteld gezin wonen, eenzaamheidsgevoelens hebben, moeilijkheden hebben met sociale interacties en weinig zelfvertrouwen hebben. Dit maakt dat zij worstelen met een laag zelfbeeld, emotionele problematiek en/of psychische problematiek, met als gevolg dat ze kwetsbaarder zijn voor chantage. De dadergroep die schuldig is aan *grooming* is geen homogene groep in termen van demografie, pleegwijze en motivatie.

In de literatuur is wel het een en ander bekend over het gebruik van een datingsite of datingapp enerzijds en seksueel geweld (aanrandingen en verkrachtingen) anderzijds. Vaak vindt het seksueel geweld binnen een week na het initiële online contact plaats op een afgelegen of afgesloten locatie, zoals bij het slachtoffer of de dader thuis. Niet zelden gebruikt de dader hiervoor fysieke kracht of verbale dwang. Verder blijkt alcoholgebruik tijdens de fysieke ontmoeting een risicofactor te zijn. Slachtoffers zijn met name personen van 15 tot en met 29 jaar, vrouwen en leden van de LHBTIQ+-gemeenschap. Met betrekking tot de daderkant geldt dat de daders vrijwel altijd mannen zijn. Tot slot zijn er signalen dat de meeste daders van seksueel geweld *first offenders* zijn, een klein deel van de daders van seksueel geweld eerder is veroordeeld voor een zedendelict en een groter deel voor andersoortige delicten. Meer onderzoek is nodig om deze verhouding te staven.

De aanpak

Het online experimenteren met seksualiteit hoort bij een gezonde ontwikkeling van pubers en jongvolwassenen. Het respecteren van ieders grenzen moet daar een van-

zelfsprekend onderdeel van zijn. Echter, op het internet zijn burgers onvoldoende beschermd en komen de grondrechten in het geding door schadelijk en immoreel gedrag. Er bestaan in Nederland verschillende initiatieven of interventies die de verschillende fenomenen willen aanpakken. Verder is de drempel om aangifte te doen van het zedendelict hoog, omdat slachtoffers zich vaak schamen en zichzelf de schuld geven van hun slachtofferschap. In de toekomst kan de aanpak dan ook verbeterd worden wanneer er meer proactieve initiatieven en interventies van start gaan en het bewustzijn wordt gecreëerd dat de schuld bij de dader ligt in plaats van bij het slachtoffer. Dit zorgt ervoor dat het fenomeen *victim blaming* vermindert.

3 Analyse van politieregistraties

Om iets te kunnen zeggen over de aard van zedendelicten door het gebruik van datingsites en datingapps hebben we een analyse uitgevoerd op de geregistreerde data in het bedrijfsprocessensysteem van de Nationale Politie: de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Uit de periode 01 januari 2018 tot en met 31 juli 2021 zijn 813 registraties naar voren gekomen. In 365 van de 813 registraties is het gebruik van een datingsite of datingapp uitgemond tot slachtofferschap van een zedendelict en daarom is ervoor gekozen om deze 365 registraties te analyseren. Met betrekking tot prevalentie is er vermoedelijk sprake van onderrapportage, omdat bekend is dat de meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers ten aanzien van dit fenomeen laag is. In tabel 3.1 staat het aandeel dat de verschillende typen zedendelicten hebben in de 365 politieregistraties. Mogelijk dat de lage meldings- en aangiftebereidheid de verhoudingen in omvang tussen de verschillende typen zedendelicten vertekent.

Tabel 3.1 – De omvang van de verschillende typen zedendelicten in de politieregistraties (n=365)

Online zedendelict	Aantal	Fysiek zedendelict	Aantal
Poging tot financiële sextortion	21		
Poging tot seksuele sextortion	15		
Financiële sextortion	10		
Seksuele sextortion	7	Seksuele sextortion	5
Dreigen met ongewenste sexting ¹	5		
Wraakporno	5		
Grooming	3		
Ongewenste sexting	2		
		Verkrachting	218
		Aanranding	61
		Seksueel misbruik ²	8 ³
		Seksuele uitbuiting	4
		Poging tot seksuele uitbuiting	1
Totaal	68	Totaal	297

1 In dit geval heeft een dader beschikking over naaktfoto's en/of -video's van een slachtoffer en dreigt het dit beeldmateriaal openbaar te maken, maar is de dader hier (nog) niet toe overgegaan.

2 Bij seksueel misbruik hoeft geen sprake te zijn van dwang, maar wel moeten seksuele handelingen in strijd zijn met de sociaal-ethische norm. Ontucht met minderjarige kinderen is strafbaar gesteld in artikel 244 en artikel 245 Wetboek van Strafrecht. Wanneer wel sprake is van ontucht maar niet van seksueel binnendringen, geldt artikel 247 Wetboek van Strafrecht (Strafrechtadvocatenennetwerk, z.d.).

- 3 De acht politieregistraties ter zake seksueel misbruik moeten in twee onderdelen gesplitst worden. Enerzijds zijn er politieregistraties waarin de daders via een datingsite of datingapp met voorbedachten rade in contact proberen te komen met minderjarige slachtoffers en zich uiteindelijk schuldig maken aan seksueel misbruik. Anderzijds betreft het politieregistraties waarin daders via een datingsite of datingapp in contact komen met volwassen vrouwen die minderjarige kinderen hebben. De daders misbruiken deze kinderen na verloop van tijd.

In dit hoofdstuk wordt – net zoals in de deskresearch – ingegaan op de dader- en slachtofferprofielen en de modus operandi.⁴¹ Indien er overeenkomsten zijn tussen de verschillende typen zedendelicten wordt dit ook als dusdanig beschreven, maar ook worden verschillen uitgelicht. Daarbij is het wel goed om de aantallen uit tabel 3.1 en het verkennende karakter van dit rapport in het achterhoofd te houden. Sommige zedendelicten omvatten namelijk weinig registraties. Daardoor is het niet gepast om deze resultaten te vergelijken met zedendelicten waarvan veel registraties beschikbaar zijn en waarover met meer zekerheid harde uitspraken gedaan kunnen worden over de dader- en slachtofferprofielen en de modus operandi. Om de informatie in dit hoofdstuk te verrijken, zijn aanvullende resultaten van de analyse van strafrechtzaken in de tekst geïntegreerd. Ter illustratie zijn in grijze boxen casus opgenomen.

3.1 Daderprofielen

In deze eerste paragraaf wordt ingezoomd op kenmerken van de daderprofielen. Eerst wordt ingegaan op het aantal daders per zedendelict en of het datingprofiel overeenkomt met de persoon achter het profiel. Indien dit het geval is, worden het geslacht en de leeftijd van deze daders besproken. Vervolgens gaat het over de persoonlijkheidsproblematiek van de daders. De paragraaf eindigt met het bespreken van de mate waarin de daders al eerder voorkomen in de politiesystemen.

Het is goed om op voorhand twee beperkingen van de analyse te noemen, omdat gaandeweg de paragraaf zal blijken dat er in beperkte mate informatie is om harde uitspraken te kunnen doen over daderprofielen. Allereerst is de analyse van BVH-registraties een incidentanalyse geweest en geen daderanalyse. Daardoor is veel informatie bekend over het incident, maar is informatie over de dader vaak gering gebleken. Ten tweede is het vanwege de aard van de zedendelicten vaak lastig gebleken om iets te kunnen zeggen over het daderprofiel. Veel delicten blijven zich immers afspelen in een online omgeving en komt het niet tot een fysieke ontmoeting, waardoor het voor gebruikers van datingsites of datingapps moeilijk vast te stellen is of de persoon achter het profiel waarmee zij praten ook daadwerkelijk de persoon is zoals hij of zij zichzelf voordoet op dat profiel.

41 Voor de zedendelicten (dreigen met) ongewenste *sexting*, poging tot financiële *sextortion*, poging tot seksuele *sextortion*, *grooming* en poging tot seksuele uitbuiting geldt dat er nog geen strafbaar feit is begaan. Voor de overige zedendelicten geldt wel dat er in potentie sprake is van een strafbaar feit maar omdat de informatie in dit hoofdstuk is gebaseerd op meldingen en aangiftes is er nog niet sprake van een veroordeelde dader. Omwille van de leesbaarheid met betrekking tot de rest van het rapport is er toch voor gekozen de term 'dader' te gebruiken.

3.1.1 Hoeveelheid daders, geslacht en leeftijden

De zedendelicten (dreigen met) ongewenste *sexting*, wraakporno, (poging tot) financiële *sextortion*, (poging tot) seksuele *sextortion*, *grooming* en (poging tot) seksuele uitbuiting worden – voor zover hierover informatie staat in de politieregistraties – altijd door één dader gepleegd. Ten aanzien van seksuele *sextortion* komt dit resultaat niet overeen met wat in de deskresearch stond, want daarin stond dat er signalen zijn dat criminele bendes in georganiseerd verband meerdere potentiële slachtoffers benaderen om uiteindelijk seksuele *sextortion* te kunnen plegen. Wat betreft seksuele uitbuiting komt uit de strafrechtzaken ook een ander resultaat naar voren, namelijk dat dit delict niet altijd door een individuele dader wordt gepleegd maar soms ook door dadergroepen. Verder geldt voor de zedendelicten seksueel misbruik, aanranding en verkrachting dat het overgrote deel van deze delicten ook door één dader worden gepleegd, maar er zijn ook politieregistraties waarin wordt gesproken over twee, drie en vier daders.

Of de daders overeenkomen met de personen op de door hun gebruikte datingprofielen is een vraag die in tabel 3.2 wordt beantwoord.

Tabel 3.2 – De overeenkomstigheid tussen het datingprofiel en de gebruiker (n=365)

Zedendelict	Ja	Nee	Onbekend
(Dreigen met) ongewenste <i>sexting</i> (n=7)	2	1	4
Wraakporno (n=5)	3	0	2
(Poging tot) financiële <i>sextortion</i> (n=31)	2	3	26
(Poging tot) seksuele <i>sextortion</i> (n=27)	11	5	11
<i>Grooming</i> (n=3)	0	0	3
Seksueel misbruik (n=8)	0	0	8
(Poging tot) seksuele uitbuiting (n=5)	0	0	5
Aanranding (n=61)	55	2	4
Verkrachting (n=218)	205	7	6
Totaal	278	18	69

In 296 politieregistraties was het mogelijk om te achterhalen of het datingprofiel overeenkomt met de persoon die gebruikmaakt van het profiel. In het overgrote deel bleek dit het geval te zijn, slechts in 18 van de 296 gevallen niet. De dader gebruikt dan bijvoorbeeld een andere naam, doet zich voor als vrouw terwijl de dader een man is, gebruikt foto's van iemand anders waardoor de dader jonger of meer gespieerd lijkt, of noteert andere incorrecte persoonlijke eigenschappen. Voor bepaalde zedendelicten heeft deze handelwijze een meerwaarde voor daders, namelijk voor pogingen tot *grooming* en seksueel misbruik. Zoals eerder is besproken, is hiervoor het opbouwen van een vertrouwensband namelijk erg belangrijk. Dit proces kan worden versneld wanneer het datingprofiel dermate is aangepast dat het beter aansluit bij de wensen van de uiteindelijke slachtoffers. Tijdens de fysieke ontmoeting komen de slachtoffers er vervolgens achter dat het datingprofiel niet overeenkomt met de persoon achter het da-

tingprofiel. Hoe vaak dit het geval is, is niet bekend omdat in de elf politieregistraties die betrekking hebben op pogingen tot *grooming* en seksueel misbruik hierover geen informatie staat.

Wat betreft het geslacht van de daders geldt met uitzondering van aanranding en verkrachting dat de daders – voor zover hierover informatie staat in de politieregistraties – allemaal van het mannelijk geslacht zijn. Dit resultaat wijkt af van de informatie in de deskresearch, aangezien uit ander wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat ook enkele vrouwelijke daders zich schuldig maken aan seksuele *sextortion* en dat ongeveer de helft van de daders van financiële *sextortion* vrouwen zijn. Hierbij is het wel belangrijk om te noemen dat slechts van 5 van de 31 daders van (een poging tot) financiële *sextortion* in BVH-registraties staat of de daders een man of vrouw zijn. Mogelijk zijn er in de politieregistraties dus ook vrouwelijke daders, maar is dit onbekend gebleven. Terugkomend op de resultaten van de analyse van politieregistraties zijn de meeste daders van aanranding en verkrachting ook mannen, maar er zijn ook vier vrouwelijke daders. Zij pleegden de delicten wel altijd in het bijzijn van een mannelijke dader.

De leeftijden van de daders op de momenten dat de zedendelicten worden gepleegd, lopen sterk uiteen. In tabel 3.3 is per zedendelict uiteengezet hoe oud de jongste en oudste dader zijn en wat de gemiddelde leeftijd van alle daders is.

Tabel 3.3 – De leeftijden van de daders (n=147)

Zedendelict	Jongste dader	Oudste dader	Gemiddelde leeftijd
(Dreigen met) ongewenste <i>sexting</i> (n=2)	18	41	29,5
Wraakporno (n=3)	25	45	32
(Poging tot) financiële <i>sextortion</i> (n=1)	18	n.v.t.	n.v.t.
(Poging tot) seksuele <i>sextortion</i> (n=10)	15	38	23
<i>Grooming</i> (n=2)	40	44	42
Seksueel misbruik (n=6)	22	46	34
(Poging tot) seksuele uitbuiting (n=3)	23	38	28
Aanranding (n=30)	19	48	28
Verkrachting (n=90)	17	62	32

Uit tabel 3.3 blijkt dat de leeftijden van de daders uiteenlopen. Het doen van harde uitspraken over welke daders van welk delict gemiddeld het jongst of oudst zijn, is lastig omdat voor enkele zedendelicten geldt dat de leeftijden van te weinig daders bekend zijn. Wel wijzen de resultaten in de richting dat daders van *grooming* en seksueel misbruik gemiddeld het oudst zijn, terwijl daders van (een poging tot) seksuele *sextortion* gemiddeld het jongst zijn. Er is informatie over meer daders nodig om te kunnen concluderen of deze verkennende resultaten kloppen.

Een geslaagde poging tot seksuele *sextortion*

Een vrouwelijk slachtoffer en een mannelijke dader leren elkaar kennen op Badoo. Na enige tijd verplaatst het contact zich naar Snapchat. Daarop geeft de dader aan naar haar toe te willen komen. Omdat ze islamitisch is, kan dit volgens haar absoluut niet. Daarop geeft hij aan dat ze dan maar een naaktfoto moet sturen, wat ze vervolgens doet van haar onderlichaam. Later heeft ze hetzelfde nogmaals gedaan, maar dan van haar hele lichaam zonder dat haar gezicht zichtbaar is op de foto. Op enig moment gaat het slachtoffer met een vriendin naar een hotel en hiervan is de dader op de hoogte. Hij probeert een kamer in datzelfde hotel te boeken. Omdat dit hotel volgeboekt is, boekt hij een kamer in het naastgelegen hotel. Het slachtoffer en haar vriendin zien hem staan op de parkeerplaats, waarna de vriendin van het slachtoffer naar hem toegaat en hem vertelt dat hij weg moet gaan. Hij zegt echter de naaktfoto's van het slachtoffer door de brievenbus van haar ouderlijk huis te gooien wanneer ze hem daadwerkelijk wegsturen. Dit is reden voor het slachtoffer om later toch met hem af te spreken in een hotel. In de kamer bevredigen zij elkaar oraal. Zij stemt hiermee in, mits hij dan naderhand de naaktfoto's verwijdt. Hij stopt echter niet bij de orale seks, want hij penetreert haar later vaginaal zonder een condoom te gebruiken. Zij probeert hem te laten stoppen door met woorden aan te geven dit niet te willen. Dit deert hem echter niet en hij gaat door. Door hetgeen hij heeft gedaan, is zij ontmaagd. Vanwege het feit dat zij islamitisch is en seks voor het huwelijk een schande is, is zij bang dat haar familie te weten komt wat er allemaal is gebeurd.

3.1.2 *Persoonlijkheidsproblematiek van daders*

In een deel van de strafrechtzaken zijn de uitkomsten van verdiepende onderzoeken bij instellingen voor geestelijke gezondheidszorg beschreven. Dergelijk onderzoek wordt uitgevoerd door een psycholoog en/of psychiater zodat meer informatie wordt vergaard over de persoonlijkheid van een dader. Dit kan duidelijk maken waarom de dader bepaald gedrag heeft vertoond bij het plegen van een delict. Door de verdiepende onderzoeken is een beeld te schetsen van de aard van de persoonlijkheidsproblematiek die daders van financiële *sextortion*, seksuele *sextortion*, seksueel misbruik, aanranding en verkrachting hebben. Veel daders hebben een narcistische persoonlijkheidsstoornis. Zij vinden zichzelf beter en belangrijker dan anderen, vertonen egoïstisch gedrag, zijn dominant, willen bewonderd worden en hebben vaak een gebrek aan empathie. Dit komt niet overeen met de bevindingen van Duncan en March (2019), zoals in het vorige hoofdstuk beschreven.

Een andere persoonlijkheidsstoornis die veel voorkomt in de strafrechtzaken, is borderline. Daders met borderline nemen erg impulsieve beslissingen, voelen zich 'leeg' en zien de wereld zwart-wit. Vanuit hun onzekerheid kunnen ze angst ervaren om verlaten te worden door hun vrienden en/of partner. Ze kunnen emotioneel sterk reageren als dit dreigt te gebeuren. Deze stoornis is bij een dader bijvoorbeeld ontstaan nadat hij op zijn veertiende uit huis is geplaatst en daardoor een onveilige hechting heeft gehad.

Er zijn ook daders met een ontwikkelings- en dissociatieve stoornis. Een ontwikkelingsstoornis is een neurologische of psychische aandoening die optreedt bij kinderen of adolescenten. Zij gedragen zich anders en leren niet dezelfde dingen als hun leeftijdsgenoten. Hierdoor wijkt de ontwikkeling af van normaal of wordt deze belemmerd. Bij een dissociatieve stoornis is er bij een persoon sprake van een verstoring en/of onderbreking van het normale psychisch functioneren. Dit is van invloed op het denken, geheugen, gedrag, de identiteit, emotie, perceptie, lichaamsbeleving en motorische controle.

Er worden in de strafrechtzaken op incidenteel niveau ook andere vormen van persoonlijkheidsproblematiek genoemd. Zo zijn er bijvoorbeeld zwakbegaafde daders. Daarnaast zijn er daders met een seksuele ontwikkelingsstoornis die wordt gekenmerkt door hyperseksualiteit en een afwijkende seksuele interesse in de vorm van 'heftige' seks. Een andere stoornis die voorbijkomt in de strafrechtzaken is een impulscontrolestoornis. Verder zijn daders gediagnosticeerd met PDD-NOS, een autisimestoornis, agressieregulatoriestoornis, aanpassingsstoornis, aandachtstekortstoornis (ADD) en/of antisociale persoonlijkheidsstoornis. Daders met laatstgenoemde stoornis vertonen afhankelijke trekken, zoals middelenaafhankelijkheid.

Tot slot geldt specifiek voor daders van seksueel misbruik dat enkelen lijden aan een parafiele stoornis die zich uit in de vorm van een pedofiele stoornis en/of exhibitionistische stoornis. Dit gaat gepaard met cognitieve vertekeningen waardoor de daders minder in staat zijn om de gevolgen van hun handelen voor de minderjarigen te overzien.

3.1.3 *First offender versus herhaald daderschap*

In de laatste subparagraaf van dit hoofdstuk staat het vraagstuk centraal in welke mate daders al eerder strafbare feiten hebben gepleegd. Hiermee wordt beoogd antwoord te geven op de vraag of er sprake is van een nieuwe dadergroep. Het is moeilijk gebleken om deze vraag te beantwoorden, aangezien hierover slechts in 50 van de 365 politieregistraties informatie staat (zie bijlage 4). Het blijkt dat bijna driekwart van de 50 daders eerder strafbare feiten heeft gepleegd en een kwart *first offender* is. Dit aantal is lager dan in de deskresearch is genoemd, want daaruit bleek dat iets meer dan de helft van de daders een *first offender* is. Wanneer wordt ingezoomd op de 33 van 50 daders die volgens de politieregistraties eerder strafbare feiten hebben gepleegd, geldt voor een kwart dat het een zedendelict betreft. Dit percentage is hoger dan het percentage dat in de deskresearch is genoemd. Daar gold namelijk dat 7 procent – 11 van de 163 daders – zich eerder schuldig heeft gemaakt aan een zedendelict.

Van de 50 daders hebben 42 daders zich schuldig gemaakt aan een aanranding of verkrachting. Met betrekking tot deze daders is het door de informatie in de politieregistraties mogelijk om dieper in te gaan op hun strafbare verleden. Voor vijf van de elf daders van aanranding geldt dat zij al eens eerder iemand hebben aangerand. Voor twee van hen geldt dat zij ook andersoortige delicten hebben gepleegd. Vier andere daders komen ook in de politiestystemen voor vanwege andere redenen dan een aanranding. De redenen zijn overlast, rijden onder invloed, woningoverval, eenvoudige mishandeling, diefstal en verkrachting. Van 31 daders van verkrachtingen is bekend of

zij eerder voorkomen in de politiesystemen en acht daders blijken eerder een zedendelict te hebben gepleegd. In vier van de acht gevallen is bekend dat daarvoor ook gebruik is gemaakt van een datingsite of datingapp. Voor de daders die in de politiesystemen voorkomen vanwege andere delicten geldt dat het met name gaat om vermogens- en geweldsdelicten, zoals witwassen, uitgifte van vals geld, diefstal (in vereniging), eenvoudige en zware mishandeling, huiselijk geweld, bedreiging, openlijke geweldpleging en vernielen van auto's. Ook overtredingen van de Wet wapens en munitie, Opiumwet en Wegenverkeerswet komen voor.

In de strafrechtzaken is over meer zedendelicten informatie bekend ten aanzien van het justitiële verleden van daders, namelijk van financiële *sextortion*, seksuele *sextortion*, seksueel misbruik, seksuele uitbuiting en verkrachting (zie tabel 3.4).

Tabel 3.4 – De justitiële documentatie van daders (n=47)

Zedendelict	First offender	Herhaald daderschap	
		Zedendelict	Andersoortig delict
Financiële <i>sextortion</i> (n=8)	1	2	5
Seksuele <i>sextortion</i> (n=6)	3	2	1
Seksueel misbruik (n=13)	5	4	4
Seksuele uitbuiting (n=13)	4	0	9
Verkrachting (n=7)	0	1	6
Totaal	13	9	25

Overeenkomstig met de informatie uit politieregistraties is dat de meeste daders eerder voorkomen vanwege andersoortige delicten, zoals overtredingen van de Wet wapens en munitie, vermogensdelicten zoals oplichting, overtredingen van de Opiumwet en geweldsdelicten. Over de aard van de zedendelicten waaraan de daders zich eerder schuldig hebben gemaakt, is weinig bekend. Wat wel bekend is, is dat daders van financiële *sextortion* vaak meerdere slachtoffers maken. Verder blijkt een dader van seksuele *sextortion* vanwege een verkrachting en ontucht c.q. feitelijke aanranding al eens eerder te zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf van 30 maanden waarvan 6 voorwaardelijk. Tot slot geldt voor een man die de 7-jarige zoon van zijn vriendin heeft misbruikt, dat hij drie keer eerder is veroordeeld voor het plegen van seksueel misbruik met minderjarige jongens. In twee van de drie gevallen betreft het misbruik van jongens waarmee hij in contact is gekomen omdat het de kinderen van zijn toenmalige relaties waren.

3.2 Slachtofferprofielen

Er zijn meerdere kenmerken van het slachtofferprofiel te onderscheiden. In deze paragraaf gaat het eerst over de hoeveelheid slachtoffers per zedendelict, het geslacht en de leeftijd van de slachtoffers. Indien per incident de leeftijd van zowel het slachtoffer als de dader bekend is, wordt ook het leeftijdsverschil besproken. Daarna wordt ingegaan

op de kwetsbare omstandigheden van slachtoffers en op hoe de slachtoffers reageren op het handelen van de daders. Tot slot komt de meldings- en aangiftebereidheid inclusief motivaties van slachtoffers aan bod.

3.2.1 *Hoeveelheid slachtoffers, geslacht en leeftijden*

Met uitzondering van het delict verkrachting wordt in de politieregistraties altijd gesproken over één slachtoffer per incident. Verder geldt voor wraakporno, (poging tot) seksuele *sextortion*, (poging tot) seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting dat vrouwen vaker slachtoffer zijn dan mannen, terwijl mannen vaker slachtoffer zijn van (poging tot) financiële *sextortion* en *grooming*. Voor de zedendelicten (dreigen met) ongewenste *sexting* en seksueel misbruik is dit onbekend gebleven.

De leeftijden van de slachtoffers op de momenten dat de zedendelicten door daders worden gepleegd, lopen sterk uiteen. In tabel 3.5 is per zedendelict uiteengezet hoe oud het jongste en oudste slachtoffer zijn en wat de gemiddelde leeftijd van alle slachtoffers is. De leeftijden lopen dusdanig uiteen dat het impliceert dat ongeacht leeftijd iedereen slachtoffer zou kunnen worden van één van de zedendelicten na in contact te zijn gekomen met iemand via een datingsite of datingapp. Kijkende naar de gemiddelden zijn de meeste slachtoffers jongeren en jongvolwassenen. Dit is niet onlogisch aangezien deze leeftijdsgroepen ook het meest gebruikmaken van datingsites en datingapps, zoals in de deskresearch beschreven.

Tabel 3.5 – De leeftijden van de slachtoffers (n=156)

Zedendelict	Jongste slachtoffer	Oudste slachtoffer	Gemiddelde leeftijd
(Dreigen met) ongewenste <i>sexting</i> (n=6)	16	62	29
Wraakporno (n=0)	Onbekend	Onbekend	Onbekend
(Poging tot) financiële <i>sextortion</i> (n=13)	17	60	32
(Poging tot) seksuele <i>sextortion</i> (n=11)	12	22	17
<i>Grooming</i> (n=4)	14	15	15
Seksueel misbruik (n=8)	4	15	11
(Poging tot) seksuele uitbuiting (n=4)	15	36	22
Aanranding (n=24)	15	80	26
Verkrachting (n=86)	14	66	28

Tabel 3.5 laat verder zien dat voor de meeste zedendelicten geldt dat het verschil tussen het jongste en oudste slachtoffer groot is. Dit gaat in mindere mate op voor de delicten (poging tot) seksuele *sextortion*, *grooming* en seksueel misbruik. De slachtoffers van seksueel misbruik zijn gemiddeld de jongste slachtoffers.⁴² Binnen deze groep slachtof-

42 In strafrechtzaken is de gemiddelde leeftijd van zestien slachtoffers van seksueel misbruik 13 jaar. Op basis van de informatie in tabel 3.5 zouden de slachtoffers van seksueel misbruik dan nog steeds gemiddeld de jongste slachtoffers zijn, samen met slachtoffers van pogingen tot *grooming*.

fers is nog een onderscheid te maken tussen twee subgroepen: enerzijds minderjarige slachtoffers die via een datingsite of datingapp zelf met volwassenen in contact komen en anderzijds minderjarige slachtoffers die volwassenen leren kennen omdat hun moeders via een datingsite of datingapp in contact zijn gekomen met deze volwassenen. De eerste subgroep is 11 tot en met 15 jaar oud, terwijl de tweede subgroep 4 tot en met 13 jaar oud is.

Een interessante vraag die volgt uit de informatie uit de tabellen 3.3 en 3.5, is wat per zedendelict het leeftijdsverschil is tussen daders en slachtoffers (zie bijlage 4). De meerwaarde hiervan is dat hier tot dusverre geen onderzoek naar is gedaan, zo blijkt uit de deskresearch. Allereerst geldt voor (dreigen met) ongewenste *sexting*, wraakporno en (poging tot) financiële *sextortion* dat er te weinig informatie beschikbaar is om met voldoende zekerheid iets te kunnen zeggen over het vraagstuk. Met betrekking tot de overige zedendelicten geldt – met uitzondering van de delicten (dreigen met) ongewenste *sexting*, aanranding en verkrachting – dat alle daders ouder zijn dan het slachtoffer ten tijde van het delict. Verder kennen de delicten *grooming* en seksueel misbruik de grootste leeftijdsverschillen tussen daders en slachtoffers. Een ander opvallend gegeven is dat een deel van de daders van verkrachtingen aanzienlijk jonger zijn dan de slachtoffers. In vier van de acht politieregistraties waarin de daders jonger zijn, is het leeftijdsverschil 10 jaar (twee keer), 18 jaar (een keer) en 36 jaar (een keer).

3.2.2 *Reactie van de slachtoffers op het handelen van de daders*

Enkel met betrekking tot aanranding en verkrachting is uit de politieregistraties duidelijk geworden hoe slachtoffers reageren op het handelen van de daders. Het overgrote deel van de slachtoffers biedt enige vorm van weerstand. Dit gebeurt door met woorden aan te geven niet te willen wat de dader doet en/of met fysiek contact proberen de dader te weerhouden van dat wat hij of zij wil doen.

Voor aanrandingen geldt dat de geboden weerstand effect heeft, in die zin dat de slachtoffers wel zijn aangerand maar de daders zich niet verder hebben kunnen opdringen. Het verschil tussen de slachtoffers van aanrandingen en verkrachtingen is dat twee derde van de slachtoffers van verkrachtingen ook enige vorm van weerstand biedt maar vroeg of laat toch bevriest. Doordat deze slachtoffers verstijven of in shock raken, kunnen de daders zich uiteindelijk toch verder opdringen aan het slachtoffer.

Tot slot is vluchten een reactie die minder voorkomt bij zowel aanrandingen als verkrachtingen. Met betrekking tot de gevallen waarin verkrachte slachtoffers vluchten, is het vaak zo dat de daders al zijn binnengedrongen bij de slachtoffers. Echter, de slachtoffers hebben op een gegeven moment toch nog de kracht om weerstand te bieden waarna de daders (niet anders kunnen dan) stoppen en de slachtoffers de mogelijkheid krijgen om te vluchten.

3.2.3 *De impact op slachtoffers*

Slachtofferschap van zedendelicten heeft met name emotionele impact, zo blijkt uit de politieregistraties. Slachtoffers zijn ontdaan, onrustig, overstuur, radeloos, verdrietig en in paniek (al dan niet omdat naaktfoto's/-video's in de toekomst alsnog uitlekken of om de dader op straat tegen te komen). Daarnaast voelen ze zich vies, eten en slapen ze slecht, zijn ze boos op zichzelf, is hun veiligheidsgevoel aangetast en stoppen ze (tijdelijk) met school en/of werk. Verder krijgen ze paniekaanvallen, worden ze suïcidaal, schamen ze zich voor hetgeen er is gebeurd en zijn ze bang voor de reacties van familie, vrienden en de politie. Door de schaamte houden slachtoffers hun verhaal lang voor zichzelf. In het verlengde hiervan twijfelen veel slachtoffers ook aan zichzelf, namelijk of ze niet de verkeerde signalen hebben afgegeven en of het wel duidelijk genoeg was dat zij niet wilden. Al met al heeft slachtofferschap dus zijn weerslag op de mentale gezondheid van slachtoffers. Enkele slachtoffers hebben bij de politie/in de dossiers aangegeven vanwege de mentale gezondheidsproblemen de hulp van hulporganisaties te hebben ingeroepen, zoals van een psycholoog, een psychiater, de GGD, Slachtofferhulp en het Centrum Seksueel Geweld. Er zijn ook slachtoffers die dit bewust niet hebben gedaan, omdat zij hetgeen hen is overkomen achter zich willen laten.

De delicten waar tijdens een fysieke ontmoeting seksuele handelingen zijn verricht, zorgen niet alleen voor emotionele impact maar ook voor fysieke gezondheidsproblemen. Er zijn bijvoorbeeld slachtoffers die een soa- en zwangerschapstest hebben gedaan omdat er geen condoom is gebruikt tijdens de seksuele gemeenschap. In enkele gevallen zijn deze testen positief gebleken. Verder is van één slachtoffer van een verkrachting bekend dat plassen haar naderhand zeer doet en dat zij kleine bloeditstoringen op haar haargrens heeft overgehouden aan de verkrachting, omdat de dader haar hard op het bed heeft geduwd tijdens de seks. Van een ander slachtoffer is bekend dat haar huid rondom haar geslachtsdeel is beschadigd en dat zij inwendige vaginale en anale pijn heeft.

Slachtofferschap heeft ook praktische gevolgen. Door de mentale gezondheidsproblemen voelen sommige slachtoffers zich genoodzaakt om hun activiteiten op datingsites en datingapps op te biechten aan bijvoorbeeld hun partner, kinderen, andere familieleden en/of de werkgever. Dit heeft soms geleid tot huwelijksproblemen, echtscheiding en ontslag door de werkgever. Een andere vorm van praktische impact die specifiek geldt voor slachtoffers van financiële *sextortion*, is dat de slachtoffers een geldbedrag zijn kwijtgeraakt. Voor sommige slachtoffers geldt dat ze zich in allerlei bochten hebben moeten wringen om aan hun betalingsverplichting te kunnen voldoen. Een slachtoffer heeft hiervoor bijvoorbeeld een erfenis moeten gebruiken.

3.2.4 *De kwetsbare omstandigheden van slachtoffers*⁴³

In de deskresearch staat enkel beschreven welke omstandigheden kinderen kwetsbaarder maakt om slachtoffer te worden van *grooming*. De politieregistraties geven ook over slachtoffers van andere zedendelicten informatie over welke omstandigheden hen kwetsbaarder heeft gemaakt. Dit is van belang, omdat daders bewust op zoek kunnen gaan naar dergelijke kwetsbaarheden. De kwetsbaarheden die in de politieregistraties naar voren komen, komen in grote lijnen overeen met het opgetekende beeld in de deskresearch. Een veelgehoorde kwetsbare omstandigheid is bijvoorbeeld het hebben van een lichte verstandelijke beperking, psychische aandoening of andersoortige stoornis. Bij een andersoortige stoornis valt te denken aan dyspraxie (een neurobiologische ontwikkelingsstoornis van de motoriek), dysarthrie (een neurologische spraakstoornis), autisme, oppositioneel-opstandige gedragsstoornis (ODD), een eetstoornis en gedragsproblematiek zoals ADHD. Een groot deel van de slachtoffers die te maken hebben met één van deze kwetsbaarheden wonen daarom begeleid, wonen in een open instelling, wonen in een jeugdzorginstelling of worden ambulant begeleid. Een andere kwetsbare omstandigheid die veel is genoemd in de politieregistraties, is eerder slachtofferschap. Het blijkt dat enkele slachtoffers eerder slachtoffer zijn geweest van (huise-lijk) geweld (vaak door de vader of ex-man), seksueel misbruik of seksueel geweld. Een kwetsbare omstandigheid die minder vaak is genoemd, heeft betrekking op slachtoffers die makkelijk over te halen zijn omdat zij ofwel geen nee kunnen zeggen ofwel nergens tegenin durven en/of kunnen gaan. In het geval dat slachtoffers nergens tegenin kunnen gaan, komt dat vaak doordat zij in een situatie leven waarin zij chantabel zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een slachtoffer een relatie heeft en chantabel is omdat het slachtoffer wil voorkomen dat zijn of haar partner erachter komt dat hij of zij actief is op een datingsite of datingapp. Een andere reden is dat de familie van een slachtoffer niet op de hoogte is van zijn of haar online activiteiten en/of seksuele voorkeur, terwijl de online activiteiten en/of seksuele voorkeur vanuit een geloofsovertuiging of cultuurachtergrond als ontoelaatbaar wordt beschouwd. Dit kan leiden tot eengerelateerd geweld. In het verlengde hiervan maakt onzekerheid vanwege een seksuele voorkeur slachtoffers ook kwetsbaar, evenals de drijfveer om als minderjarige met oudere mannen te experimenteren met bijvoorbeeld homoseksuele gevoelens. Er zijn gedurende de politieregistraties nog meerdere kwetsbare omstandigheden genoemd: opgelopen gezondheidsschade door bijvoorbeeld een herseninfarct, gepest worden, suïcidale gedachten hebben, een slechte band/geen contact met (gescheiden) ouders hebben, in geldnood verkeren, verdrietig zijn en eenzaamheidsgevoelens hebben door de coronacrisis, depressieve gevoelens en/of PTSS hebben en het hebben van een trauma uit het verleden. Een voorbeeld is het (op jonge leeftijd) verliezen van een

43 Deze subparagraaf heeft niet het doel een causale relatie te impliceren tussen kwetsbare omstandigheden enerzijds en slachtofferschap anderzijds. Dit is ook niet mogelijk, aangezien we niet hebben onderzocht of personen die geen slachtoffer zijn geworden van een zedendelict niet met deze kwetsbare omstandigheden te maken hadden. Het is wel zo dat deze kwetsbare omstandigheden de kans op slachtofferschap vergroten.

of meerdere familieleden, waardoor een slachtoffer met enige naïviteit op zoek gaat naar aandacht en affectie bij anderen.

Tot slot blijkt uit de politieregistraties dat niet altijd alleen de slachtoffers te maken hebben met kwetsbare omstandigheden. In de gevallen waarin daders van seksueel misbruik via een datingsite of datingapp in contact komen met moeders van minderjarige kinderen, leven de moeders namelijk vaak met kwetsbare omstandigheden. Het komt onder andere doordat een moeder in haar verleden zelf slachtoffer is geweest van seksueel misbruik. Een andere moeder is in Nederland maar heeft nog geen inburgeringsexamen gedaan, waardoor zij een zekere afhankelijkheidsrelatie heeft met de dader. Wanneer hij haar bijvoorbeeld uitschrijft uit zijn woning, verblijft zij illegaal in Nederland en moet zij het land uit.

3.2.5 *De meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers*

Via informatie uit de politieregistraties is een onderscheid te maken tussen zedendelicten waar de meeste slachtoffers melding maken van wat ze is overkomen versus de zedendelicten waar de meeste slachtoffers aangifte doen. Voor (dreigen met) ongewenste *sexting*, (poging tot) financiële *sextortion*, (poging tot) seksuele *sextortion*, *grooming*, (poging tot) seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting geldt dat de meeste slachtoffers melding maken. Voor de slachtoffers van wraakporno en seksueel misbruik geldt dat het overgrote deel aangifte doet.

De slachtoffers die melding maken, hebben hiervoor verschillende motivaties. Slachtoffers twijfelen bijvoorbeeld over het doen van aangifte omdat dit gepaard gaat met veel politiebemoeienis en er angst heerst dat de dader daardoor contact gaat opnemen met het slachtoffer. Veel slachtoffers geven wel aan alsnog over te willen gaan tot het doen van aangifte wanneer de dader het seksueel beeldmateriaal toch nog verspreidt, de dader het slachtoffer lastig blijft vallen of wanneer er meerdere meldingen omtrent dezelfde dader binnenkomen. Dit is ook de reden dat veel slachtoffers wel melding maken zodat er alvast een dossier wordt opgebouwd en de politie al over kennis over de dader beschikt. Slachtoffers hebben hierdoor het gevoel te voorkomen dat anderen hetzelfde overkomt. Een andere motivatie voor het maken van een melding is het idee hebben dat het doen van aangifte geen zin heeft. Een laatste motivatie heeft betrekking op slachtoffers die getrouwd zijn of een bepaalde geloofsovertuiging hebben. Zij willen geen aangifte doen, omdat het gevolg hiervan zou zijn dat hun partner of ouders erachter komen wat er is gebeurd. Dit gebeurt volgens deze slachtoffers niet wanneer zij het bij een melding laten.

De slachtoffers die aangifte doen, doen dit met name omdat zij het gevoel hebben dat hen onrecht is aangedaan. Volgens de slachtoffers mogen de daders hier niet mee wegkomen en moeten ze door het doen van onderzoek opgespoord en bestraft worden. Daarmee krijgen ze in de ogen van de slachtoffers hun verdiende loon. Een positief neveneffect is volgens de slachtoffers dat dit de dader bewustmaakt van hetgeen hij of zij heeft gedaan en wat het voor gevolgen heeft gehad voor het slachtoffer, waardoor het voorkomt dat de dader hetzelfde delict nogmaals pleegt. Waar het overgrote deel van

de slachtoffers dus vanuit een intrinsieke motivatie aangifte doet, is er een kleiner deel dat extrinsiek gemotiveerd wordt om aangifte te doen. Zij krijgen bijvoorbeeld van de politie, een advocaat of vrienden het advies om aangifte te doen.

3.3 Modus operandi

In deze paragraaf komen verschillende deelonderwerpen aan bod. Eerst wordt beschreven via welke datingsites en datingapps de slachtoffers en daders met elkaar in contact zijn gekomen en in welke mate deze contacten zich hebben verplaatst naar andere mediums. Vervolgens geeft de paragraaf antwoord op de vragen of er online seksueel getinte gesprekken zijn gevoerd en in hoeverre het online contact heeft geleid tot een fysieke ontmoeting. Daarna wordt ingegaan op de tijdsduur tussen het initiële online contact en het gepleegde zedendelict. De onderwerpen die hierna volgen, zijn het middelengebruik van daders en/of slachtoffers voorafgaand aan en tijdens een fysieke ontmoeting en de specifieke locaties waar zedendelicten worden gepleegd. Tot slot wordt besproken of daders voorafgaand, tijdens of na het plegen van het zedendelict ook andere strafbare feiten plegen. Hierbij gaat het dus niet om het politionele verleden van de daders, maar om alle strafbare feiten tijdens delictpleging.

3.3.1 *De datingsites/datingapps waarop het contact ontstaat*

Er is een grote diversiteit in datingsites en datingapps waarop slachtoffers en daders met elkaar in contact komen. Uit de 311 politieregistraties waarin hierover informatie staat, blijken het 29 verschillende te zijn (zie bijlage 4). Er springen twee datingsites/datingapps uit: Tinder en Badoo. Deze zijn respectievelijk in 131 en 95 politieregistraties gebruikt. Bijna driekwart van de online contacten is dus via deze twee mediums tot stand gekomen. De top 5 wordt aangevuld door Grindr (19 keer), Happn (9 keer) en Lexa (9 keer).

Ingezoomd op de verschillende zedendelicten en het bijbehorende gebruik van de datingsites en datingapps, vallen twee dingen op. Ten eerste zijn acht pogingen tot seksuele *sextortion* via Tinder mislukt terwijl slechts één poging via Tinder is geslaagd. Een verklaring voor dit verschil is er niet. Ten tweede is er één zedendelict waar de twee meest gebruikte datingsites/datingsapps geen rol hebben gespeeld, namelijk in drie politieregistraties omtrent seksueel misbruik. De daders die online op zoek zijn gegaan naar minderjarige kinderen om seksuele handelingen met hen te verrichten, hebben hiervoor namelijk gebruikgemaakt van Grindr, BullChat en Escortprofile. Zoals eerder genoemd, is dit resultaat gebaseerd op informatie uit drie politieregistraties. Daarom zijn er meer politieregistraties over seksueel misbruik nodig om vast te stellen of daders van seksueel misbruik inderdaad – in verhouding tot de andere zedendelicten – niet of minder gebruikmaken van Tinder en Badoo en waarom.

3.3.2 *De mediums waarnaar het online contact zich verplaatst*

Op basis van de 365 politieregistraties is antwoord te geven op de vraag of het initiële online contact via een datingsite of datingapp zich heeft verplaatst naar één of meerdere andere mediums. Dit is interessant om na te gaan, omdat – zoals in hoofdstuk 2 ook is beschreven – wanneer het contact zich verplaatst naar andere mediums het slachtoffer beter in staat is om te verifiëren of de persoon waarmee hij of zij praat ook de persoon is die in het gebruikersprofiel staat afgebeeld en/of beschreven. In 200 politieregistraties staat geen informatie of het contact zich naar een ander medium heeft verplaatst, terwijl uit 23 politieregistraties duidelijk wordt dat er geen verplaatsing heeft plaatsgevonden. In de resterende 142 politieregistraties is dit wel gebeurd, namelijk naar in totaal 184 andere mediums (zie bijlage 4).

Per zedendelict is gekeken of een medium aanzienlijk vaker voorkomt dan de andere mediums. Voor (dreigen met) ongewenste *sexting*, wraakporno, *grooming*, seksueel misbruik en (poging tot) seksuele uitbuiting is dit niet het geval. In de meeste gevallen komt dit omdat hierover in de politieregistraties geen informatie staat vermeld. Wanneer er wel informatie bekend is, heeft het betrekking op dusdanig weinig politieregistraties dat hier geen harde uitspraken over gedaan kunnen worden. Dit is wel het geval voor (poging tot) financiële *sextortion*, (poging tot) seksuele *sextortion*, aanranding en verkrachting. Met uitzondering van (poging tot) seksuele *sextortion* is WhatsApp het medium waar het initiële online contact zich aanzienlijk vaak naartoe heeft verplaatst. Voor (poging tot) seksuele *sextortion* is dit het medium Snapchat. Wat de verklaring hiervoor is, is onbekend gebleven.

3.3.3 *Het seksuele karakter van de online gesprekken*

In de deskresearch is beschreven dat mensen die in een online omgeving voor het eerst met elkaar communiceren door het *online disinhibition*-effect risicovoller gedrag vertonen. Het *online disinhibition*-effect zorgt er namelijk voor dat ze elkaar niet meer als een vreemde zien, waardoor ze zich impulsiever gedragen en bijvoorbeeld sneller seksueel getint communiceren of eerder fysiek met elkaar afspreken zonder elkaar daadwerkelijk goed te kennen. Of de online gesprekken op een datingsite of datingapp dan wel op een ander medium een seksueel karakter krijgen, verschilt per zedendelict. Voor (dreigen met) ongewenste *sexting*, wraakporno, (poging tot) financiële *sextortion*, (poging tot) seksuele *sextortion*, *grooming* en seksueel misbruik geldt dat vrijwel alle online gesprekken vroeg of laat seksueel getint worden. Voor de delicten aanranding en verkrachting geldt daarentegen dat het merendeel van de online gesprekken geen seksueel karakter krijgen. Dit komt overeen met de informatie in de deskresearch, want daar werd geconcludeerd dat voorafgaand aan een verkrachting vaak geen seksueel getinte communicatie plaatsvindt. Met betrekking tot (pogingen tot) seksuele uitbuiting is hierover geen informatie.

In de politieregistraties waaruit naar voren is gekomen dat seksueel getinte gesprekken zijn gevoerd, is gekeken wie hiertoe de initiatiefnemer is geweest. Voor alle zedendelic-

ten – dus ook voor de politieregistraties die betrekking hebben op aanranding en verkrachting waar seksueel getinte gesprekken zijn gevoerd – geldt dat dit vaker de daders zijn. Er is in enkele politieregistraties die betrekking hebben op seksuele *sexortion* en seksueel misbruik bekend geworden dat de slachtoffers de initiatiefnemers zijn geweest van de seksueel getinte gesprekken.

De snelheid waarop het online contact een seksueel karakter krijgt, is afhankelijk van de aard van het te plegen zedendelict. Voor *grooming* en seksueel misbruik geldt bijvoorbeeld dat het opbouwen van een vertrouwensrelatie belangrijk is, waardoor er vaak een langere tijd overheen gaat voordat seksueel getinte onderwerpen geïntroduceerd worden door de daders. Uit de politieregistraties is niet af te leiden hoelang het per zedendelict duurt voordat het online contact een seksueel karakter krijgt.

In hoeverre de slachtoffers meegaan met het seksuele karakter van de gesprekken verschilt ook per zedendelict. Slachtoffers van (dreigen met) ongewenste *sexting*, wraakporno, (poging tot) financiële *sexortion*, (poging tot) seksuele *sexortion*, *grooming*, seksueel misbruik en (poging tot) seksuele uitbuiting gaan vaak mee in het gesprek. Dit uit zich bijvoorbeeld in het uitwisselen van naaktfoto's en/of -video's. Slachtoffers van aanranding en verkrachting reageren tijdens de online gesprekken regelmatig afwijzend op de seksuele aard van de gesprekken, bijvoorbeeld door aan te geven dat de dader niet op seks hoeft te rekenen tijdens de eerste fysieke ontmoeting omdat het slachtoffer de dader eerst wil leren kennen.

3.3.4 *Online versus fysiek delict*

Voor de voornoemde zedendelicten geldt dat er een onderscheid te maken is tussen zedendelicten die online worden gepleegd versus zedendelicten die tijdens een fysieke ontmoeting plaatsvinden. Enkele zedendelicten die (met name) online worden gepleegd, zijn (dreigen met) ongewenste *sexting*, (poging tot) seksuele *sexortion* en (poging tot) financiële *sexortion*. Voor dit laatste zedendelict geldt dat in enkele politieregistraties staat dat de slachtoffers de geëiste geldbedragen hebben moeten overmaken naar het buitenland, zoals Ivoorkust en Marokko. Hiervoor hebben ze een link toegestuurd gekregen die hen heeft geleid naar de Western Union Bank. Het zedendelict *grooming* speelt zich per definitie af in een online omgeving. Dit komt omdat de slachtoffers niet naar een afgesproken locatie – zoals een afgelegen carpoolplaats – komen waar een seksafspraak zou plaatsvinden. Indien de slachtoffers dit wel zouden doen en ter plaatse seksuele handelingen verricht zouden worden, is er sprake van seksueel misbruik.

Voor seksueel misbruik, aanranding en verkrachting geldt dat de delicten worden gepleegd tijdens fysieke ontmoetingen. Dit gebeurt in algemene zin op locaties waar dader en slachtoffer zijn afgesloten van de buitenwereld of waar ze slecht zichtbaar zijn voor omstanders. Meer specifiek gaat het vaak om de woning van de dader of het slachtoffer, in de auto van de dader of het slachtoffer, in een hotel en in de openbare ruimte zoals het bos, park of buiten de auto op een parkeerplaats. Dit gegeven komt overeen met de informatie uit de deskresearch.

Er zijn ook zedendelicten waar de verhouding tussen online versus fysiek ongeveer gelijk is. Dit geldt voor wraakporno en seksuele *sextortion*. Met betrekking tot seksuele *sextortion* is het bijvoorbeeld in zeven van de twaalf politieregistraties zo dat de slachtoffers de daders niet fysiek hebben ontmoet. Wel hebben zij gedurende hun online contact seksueel beeldmateriaal uitgewisseld en omdat de daders dreigen dit openbaar te maken, hebben de slachtoffers meer seksueel beeldmateriaal gestuurd. In de andere vijf politieregistraties heeft het online contact wel geleid tot fysieke ontmoetingen. Dit komt onder andere omdat de daders online hebben gedreigd de gevoerde seksuele gesprekken en/of het ontvangen seksueel beeldmateriaal openbaar te maken, tenzij de daders tijdens fysieke ontmoetingen seksuele handelingen zouden verrichten met de slachtoffers. In een geval maakt de dader filmopnamen wanneer hij en het slachtoffer vrijwillig seks hebben met elkaar die hij later dreigt openbaar te maken. Tot slot geldt voor seksuele uitbuiting dat de dader vaak voorstelt om de seksuele diensten van het slachtoffer online aan te gaan bieden. Uit de politieregistraties blijkt dat één slachtoffer dit te ver vindt gaan en hun vriendschappelijke relatie beëindigt, terwijl er ook slachtoffers zijn die akkoord gaan met het voorstel. Van invloed hierop is een dwangmatige factor. Regelmatig hebben de daders en slachtoffers namelijk een liefdesrelatie en dreigen de daders de liefdesrelaties te beëindigen wanneer de slachtoffers niet meewerken met hun verzoeken. In de strafrechtzaken staat de *modus operandi* beschreven zonder dat er sprake is van een liefdesrelatie. Het komt erop neer dat de uiteindelijke dader via een datingsite of datingapp in contact komt met het uiteindelijke slachtoffer en het slachtoffer seksueel beeldmateriaal uitwisselt. Later hebben ze seksuele gemeenschap tijdens een fysieke ontmoeting, waarna de dader voorstelt dat het slachtoffer seks gaat hebben met anderen. Indien het slachtoffer hier niet mee instemt, wordt gedreigd het seksueel beeldmateriaal te verspreiden. Hierbij is dus sprake van zowel een online als fysieke component. Door de dreiging overtuigen de daders de slachtoffers om geld voor hen te gaan verdienen. In een politieregistratie staat dat de politie vermoedt dat een dader die een lange antecedentenlijst met voornamelijk vermogensdelicten heeft middels seksuele uitbuiting zijn geld wil gaan verdienen in plaats van vermogensdelicten te blijven plegen. Indien er geen sprake is van een individuele dader maar van een dadergroep, hebben de hoofddaders beschikking over mededaders. Dit zijn soms ook vrouwen. De mededaders hebben ieder hun eigen taak: het onderhouden van advertenties op sekssites – denk aan www.kinky.nl, www.speurders.nl, www.sexjobs.nl en www.seksmarkt.nl – waarbij zij gebruikmaken van de naaktfoto's en -video's die door de hoofddaders zijn gemaakt of ontvangen, het beschikbaar stellen van hun woning of het boeken van hotelkamers waar de slachtoffers de klanten kunnen ontvangen. Vaak rijden andere mededaders de slachtoffers naar deze locaties en beveiligen zij de slachtoffers daar ook.

De dader plant seksuele afspraken in voor het slachtoffer

Het 36-jarige vrouwelijke slachtoffer leert via Tinder een 38-jarige mannelijke dader kennen. Ze krijgen een relatie en na ongeveer drie weken stelt hij voor dat zij middels een advertentie op de sekssite www.seksjob.nl wordt geplaatst. Zij kan daar haar seksuele diensten aanbieden in ruil voor geld. Geïnteresseerden zouden contact met de dader moeten opnemen en hij zou vervolgens regelen dat zij bij hem thuis komen om daar seksuele gemeenschap te hebben met het slachtoffer. In eerste instantie stemt ze hiermee in, maar later geeft ze toch aan dit niet meer te willen. Hij is echter afspraken blijven inplannen. Het verdiende geld heeft hij opgeemaakt aan het kopen van cocaïne, waardoor er voor haar weinig geld overbleef.

3.3.5 De tijdsduur tot delictpleging

Op de vraag of slachtoffers zich online inderdaad impulsiever gedragen, is de tijdsduur tussen het initiële contact en delictpleging illustratief. Het doel van deze subparagraaf is niet om de prevalentie van het fenomeen te duiden door vast te stellen dat een bepaald percentage zedendelicten in een bepaalde tijdspanne is gepleegd waarmee de relatie met het gebruik van datingsites of datingapps wordt aangetoond. Ook wordt niet geconcludeerd dat bepaalde slachtoffers impulsief zijn, omdat er geen criterium bekend is wat een snelle fysieke ontmoeting is en wat niet. Met andere woorden heeft ook deze subparagraaf puur een verkennend en beschrijvend karakter.

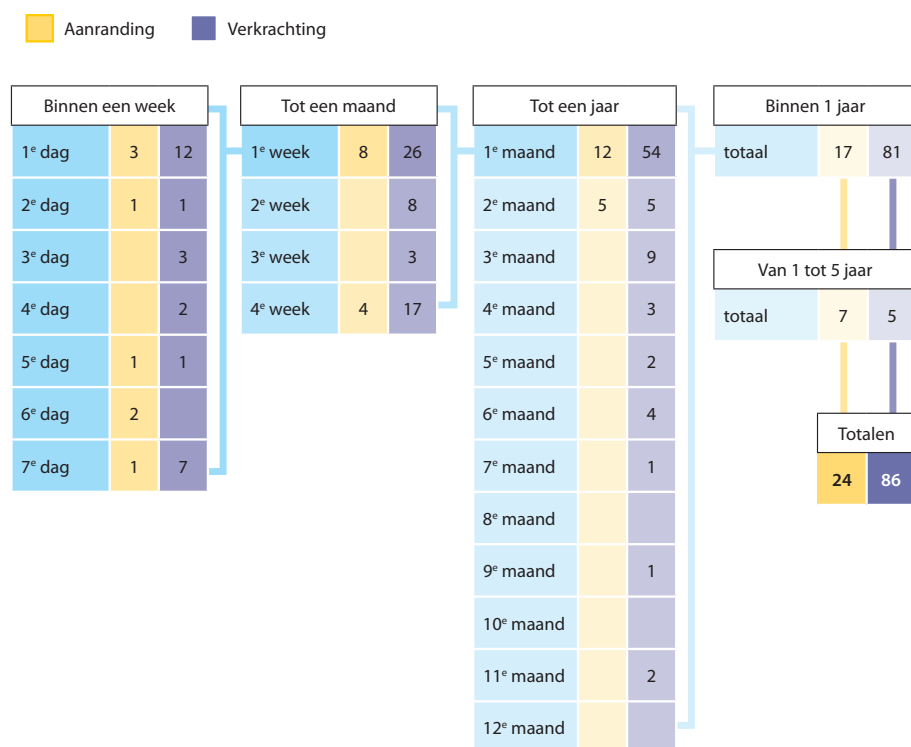
Voor (dreigen met) ongewenste *sexting*, wraakporno, (poging tot) seksuele *sextortion*, *grooming* en seksueel misbruik⁴⁴ geldt dat onvoldoende informatie beschikbaar is in de politieregistraties om antwoord te geven op de vraag in hoeverre slachtoffers impulsief zijn. Met betrekking tot (pogingen tot) financiële *sextortion*, seksuele uitbuiting, seksueel misbruik⁴⁵, aanranding en verkrachting laten de politieregistraties zien dat de tijdsduur een beperkte periode beslaat. (De pogingen tot) financiële *sextortion* vinden bijvoorbeeld vaak binnen een week plaats – dit is een langere periode dan in de deskresearch is benoemd want daar wordt in veel gevallen zelfs gesproken over maximaal een halfuur – terwijl voor seksuele uitbuiting geldt dat de tijdsduur enkele weken is. Langer is de tijdsduur wanneer het gaat over seksueel misbruik, want in de politieregistraties wordt gesproken over twee tot drie jaar. Hoewel dit de vraag oproept of dit nog wel een zedendelict is die voortkomt uit het gebruik van een datingsite of datingapp bevestigt het wel wat in paragraaf 3.1.3 is geschreven, namelijk dat daders van seksueel misbruik alvorens delictpleging eerst een vertrouwensrelatie opbouwen met de slachtoffers. Voor andere zedendelicten is dit minder van belang en is de tijdsduur vaak korter. Wel moet benoemd worden dat het aantal politieregistraties waarop de uitspraken in deze alinea gebaseerd zijn niet heel groot is, waardoor wel enige voorzichtigheid geboden is.

44 Specifiek de zaken waarin de dader seksuele handelingen verricht met een minderjarige die de dader heeft ontmoet op een datingsite of datingapp.

45 Specifiek de politieregistraties waarin de daders via een datingsite of datingapp contact hebben gekregen met moeders van minderjarige kinderen.

Voorzichtigheid is minder geboden voor de uitspraken over de delicten aanranding en verkrachting, omdat hierover voldoende informatie beschikbaar is. In figuur 3.1 zijn de tijdsperioden tussen het initiële online contact en de aanrandingen en verkrachtingen uiteengezet (zie bijlage 4 voor de specifieke tijdsbepalingen).

Figuur 3.1 – De periode tussen het initiële online contact en de aanranding (n=24) en verkrachting (n=86)

Voor aanranding geldt dat een derde van de 24 zaken binnen een week plaatsvindt, waarvan drie aanrandingen op dezelfde dag als de online ontmoeting. Ook vindt een derde van de 24 aanrandingen binnen een week tot twee maanden plaats. Ten aanzien van verkrachtingen wordt 40 procent van 86 verkrachtingen binnen twee weken gepleegd. Dit gegeven komt overeen met de inhoud in de deskresearch. Iets meer dan 40 procent van de verkrachtingen gebeurt tussen twee weken en een halfjaar, terwijl 15 procent vanaf een halfjaar wordt gepleegd. In 31 politieregistraties staat overigens dat de slachtoffers niet eenmalig maar vaker op dezelfde dag of gedurende een bepaalde tijdsperiode zijn verkracht door dezelfde dader.

Naast de tijdsduur tot delictpleging is specifiek voor aanranding en verkrachting ook meer informatie bekend over tijdens welke fysieke ontmoeting de twee delicten plaats-

vinden. Overeenkomstig met wat in de deskresearch staat, is dit voor verkrachting in driekwart van de gevallen tijdens de eerste fysieke ontmoeting en voor aanranding is dit percentage nog hoger (85%). De overige aanrandingen en verkrachtingen vinden met name plaats tijdens de tweede fysieke ontmoeting, maar ook gebeurt het incidenteel tijdens de derde, vierde, vijfde, zesde of negende fysieke ontmoeting.

Verkrachting op dezelfde dag als het initiële contact

Een vrouwelijk slachtoffer en een 27-jarig mannelijke dader ontmoeten elkaar via Tinder. Diezelfde dag komt hij bij haar thuis, waarbij zij voor zijn komst al wel heeft aangegeven dat zij enkel wil kennismaken en praten. Op haar bank knuffelt hij haar en zij vindt dat op dat moment lief en fijn. Echter, kort daarna duwt hij haar op haar bed en begint hij haar broek uit te doen. Ze zegt hem dit niet te willen, maar hij reageert door te zeggen dat ze het wel fijn gaat vinden. Op dat moment bevriest ze. Hij doet haar broek naar beneden en dringt met zijn penis vaginaal bij haar binnen zonder een condoom te gebruiken. Hoewel het slachtoffer in haar verleden al meerdere suïcidepogingen heeft gedaan en nog steeds aan automutilatie doet, heeft deze verkrachting ervoor gezorgd dat ze weer stemmen in haar hoofd heeft en het tegengaan van de suïcidepogingen moeilijk is geworden.

3.3.6 Middelengebruik

In 18 politieregistraties over aanranding en in 80 politieregistraties over verkrachting staat of de dader en/of het slachtoffer voorafgaand aan of tijdens de fysieke ontmoeting alcohol drinken of andersoortige middelen gebruiken alvorens het delict wordt gepleegd. In het overgrote deel van de politieregistraties – namelijk in respectievelijk 66 en 80 procent – drinken de daders en slachtoffers alcohol tijdens de fysieke ontmoeting. Regelmatig gebruiken ze ook lachgas, blowen ze en snuiven ze cocaïne. In de overige gevallen drinkt of gebruikt enkel de dader of enkel het slachtoffer alcohol of drugs.

Opvallend is dat een derde van de slachtoffers van een verkrachting waar tijdens de fysieke ontmoeting (alcohol en) drugs is gebruikt, aangeeft het idee te hebben gedrogeerd te zijn. Het is onduidelijk of hier in alle gevallen daadwerkelijk sprake van is, want op basis van de informatie in de politieregistraties kan dit niet bewezen worden.

3.3.7 Andere strafbare feiten tijdens delictpleging

Met betrekking tot seksuele *sextortion*, seksueel misbruik en verkrachting is in politieregistraties gebleken dat daders voorafgaand aan, tijdens en/of na het delict soms ook andere strafbare feiten plegen. Het gaat in dit geval dus niet om eerder gepleegde strafbare feiten, maar om strafbare feiten die samengaan met de te plegen of gepleegde seksuele *sextortion*, seksueel misbruik en verkrachting. In de meeste gevallen gaat het om mishandeling van de slachtoffers, maar ook diefstal en bedreiging komen voor. Dit

resultaat is ook benoemd in de deskresearch, namelijk dat slachtoffers van seksueel geweld hiertoe zijn gedwongen door de daders doordat de dader fysieke kracht gebruikt heeft, verbale dwang heeft toegepast of anderszins.

3.4 **Resumé**

In dit hoofdstuk zijn 365 politieregistraties geanalyseerd waarin het gebruik van een datingsite of datingapp heeft geleid tot een zedendelict. Aanvullend is informatie uit de analyse van strafrechtzaken verwerkt. De zedendelicten die te onderscheiden zijn, zijn ongewenste *sexting*, wraakporno, financiële en seksuele *sextortion*, *grooming*, seksueel misbruik, seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting.

Daderprofiel

Vrijwel alle zedendelicten worden gepleegd door één dader. Incidenteel worden seksueel misbruik, seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting gepleegd door twee of meer daders. In veruit de meeste gevallen laten de daders hun ware identiteit zien op hun datingprofiel. Met betrekking tot enkele kenmerken van de daders blijkt dat vrijwel alle delicten worden gepleegd door mannen. Slechts enkele vrouwen maken zich schuldig aan aanrandingen en verkrachtingen. Dit doen zij overigens allemaal samen met een man. Wat betreft de leeftijd van de daders valt op dat de leeftijden zeer uiteenlopen waarbij de meerderheid van de daders tussen de 20 tot 40 jaar oud zijn.

Verder is gebleken dat een deel van de daders persoonlijkheidsproblematiek heeft. Het meest komt een narcistische persoonlijkheidsstoornis, borderline en/of ontwikkelings- en dissociatieve stoornis voor. Daarnaast zijn er op incidenteel niveau ook zwakbegaafde daders, daders die PDD-NOS hebben of daders met een impulscontrole-, autisme-, agressieregulatie-, aanpassings-, aandachttekort- (ADD) en/of antisociale persoonlijkheidsstoornis. Specifiek voor enkele daders van seksueel misbruik geldt dat zij een parafiele stoornis hebben, namelijk een pedofiele stoornis en/of exhibitionistische stoornis.

Tot slot is van 50 daders bekend of zij in hun verleden al eens strafbare feiten hebben gepleegd en dit blijkt het geval te zijn voor 33 daders. Van deze 33 daders heeft een kwart zich eerder schuldig gemaakt aan een zedendelict. De aard van het zedendelict is onbekend gebleven. Ook de vraag of deze daders hiervoor ook gebruik hebben gemaakt van een datingsite of datingapp is veelal onbeantwoord gebleven. Slecht van vier daders van een verkrachting is bekend dat zij bij eerdere zedendelicten ook gebruik gemaakt hebben van een datingsite of datingapp.

Slachtofferprofiel

De zedendelicten verschillen in het feit of mannen dan wel vrouwen vaker het slachtoffer zijn. Zo zijn mannen vaker slachtoffer van (een poging tot) financiële *sextortion* en *grooming*, terwijl vrouwen vaker slachtoffer zijn van wraakporno, (poging tot) seksuele *sextortion*, (poging tot) seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting. Met betrekking tot de leeftijden van slachtoffers geldt dat deze zeer uiteenlopen. Wel zijn de

meeste slachtoffers jongeren of jongvolwassenen, waarbij de slachtoffers van seksueel misbruik gemiddeld het jongst zijn. Tevens is het leeftijdsverschil tussen slachtoffers en daders van seksueel misbruik, maar ook van *grooming*, het grootst.

Verder is ten aanzien van aanrandingen en verkrachtingen bekend dat de meeste slachtoffers hebben geprobeerd slachtofferschap af te wenden door met woorden aan te geven niet te willen wat de dader doet en/of met fysiek contact proberen de dader te weerhouden van dat wat hij of zij wil doen. De weerstand heeft er bij sommige slachtoffers toe geleid dat het seksueel geweld bij een aanranding is gebleven. Anderen zijn ondanks geboden weerstand vroeg of laat toch bevroren waardoor daders zich verder hebben kunnen opdringen en de slachtoffers uiteindelijk zijn verkracht.

Een deel van de slachtoffers heeft te maken met kwetsbare omstandigheden wat de kans op slachtofferschap heeft vergroot. Vaak betreft het een lichte verstandelijke beperking, psychische aandoening of andersoortige stoornis zoals dyspraxie, dysarthrie, autisme, een oppositioneel-opstandige gedragsstoornis (ODD), een eetstoornis of gedragsproblematiek (bijvoorbeeld ADHD). Een groot deel van de slachtoffers die te kampen hebben met één van deze kwetsbare omstandigheden woont daarom vaak elders in een zorginstelling. Een andere kwetsbare omstandigheid die regelmatig is genoemd, is eerder slachtofferschap van (huiselijk) geweld, seksueel misbruik of seksueel geweld. In mindere mate is genoemd dat slachtoffers chantabel zijn omdat hun familie bijvoorbeeld niet op de hoogte is van hun online activiteiten en/of seksuele voorkeur, terwijl de online activiteiten en/of seksuele voorkeur vanuit een geloofsovertuiging of cultuurachtergrond niet geaccepteerd worden.

Tot slot komt naar voren dat de meeste slachtoffers van wraakporno en seksueel misbruik aangifte doen, terwijl de meeste slachtoffers van de andere zedendelicten enkel melding maken van wat ze is overkomen. De belangrijkste reden om aangifte te doen, is dat de daders bestraft moeten worden omdat ze de slachtoffers onrecht hebben aangedaan. De keuze voor het maken van een melding komt doordat slachtoffers het idee hebben dat aangifte doen geen nut heeft of te veel politiebemoeienis oplevert. Wel vindt een groot deel van de slachtoffers dat er een dossier opgebouwd moet worden van de dader, zodat de politie over informatie beschikt. Daarnaast geeft een deel aan alsnog over te willen gaan tot het doen van aangifte als de dader het slachtoffer lastig blijft vallen of wanneer er meer meldingen over de dader bij de politie binnenkomen.

Modus operandi

Daders en slachtoffers komen via veel verschillende datingplatforms met elkaar in contact, maar de twee meest voorkomende zijn Tinder en Badoo. Vaak verplaatst het gesprek zich naar een of meerdere andere mediums, zoals WhatsApp of Snapchat. Voor de meeste zedendelicten geldt dat de meeste online gesprekken een seksueel karakter krijgen. De snelheid waarop dit gebeurt, is afhankelijk van het soort zedendelict. In de gevallen dat er seksueel getinte gesprekken gevoerd worden, is de dader vaak de initiatiefnemer. De slachtoffers gaan hier vaak in mee. Voor aanranding en verkrachting geldt dat er vaker geen seksueel getinte gesprekken plaatsvinden. Is dit wel het geval, wijst een deel van de slachtoffers het seksuele karakter van de gesprekken af.

De delicten die tijdens een fysieke ontmoeting worden gepleegd, vinden op locaties plaats waar dader en slachtoffer zijn afgesloten van de buitenwereld of waar ze slecht zichtbaar zijn voor omstanders. De meest voorkomende locaties zijn de woning van de dader of het slachtoffer, maar ook de auto van de dader of het slachtoffer, in een hotel of in de openbare ruimte zoals het bos. Verder geldt dat ongeveer een derde van de aanrandingen en verkrachtingen binnen twee weken plaatsvindt, waarbij het in meer dan driekwart van de gevallen de eerste fysieke ontmoeting betreft. Tot slot geldt voor een deel van de zaken van seksuele *sextortion*, seksueel misbruik en verkrachting dat daders voorafgaand aan, tijdens en/of na het delict de slachtoffers ook mishandelen, bestelen of bedreigen.

4 Mening van respondenten

Voor dit hoofdstuk is met 21 respondenten gesproken die werkzaam zijn bij twaalf verschillende organisaties. Daarnaast is het congres 'Seks(e) en het Internet' en een webinar over exposen bijgewoond waarin zowel professionele sprekers uit het werkveld als slachtoffers over het thema van dit onderzoek hebben gesproken en hun ervaringen hebben gedeeld. In bijlage 2 staat een overzicht van alle gesproken en toegehoorde personen. Dit hoofdstuk bespreekt als eerst het in het vorige hoofdstuk en het door de respondenten opgetekende beeld van de daderprofielen, om daarna in te gaan op slachtofferprofielen. Vervolgens wordt een aantal trends besproken. Het hoofdstuk eindigt met suggesties voor de aanpak.

4.1 Daderprofielen

Een aantal respondenten vermoedt dat er mogelijk sprake is van een nieuwe dadergroep, namelijk de daders die in een offline omgeving geen contact durven of kunnen leggen met vreemden en die hun toevlucht hebben genomen tot de online wereld. De anonimiteit die de online wereld biedt, maakt het voor hen namelijk makkelijker om contact te leggen met vreemden. Ze kunnen zelf bepalen hoeveel persoonlijke informatie ze over zichzelf prijsgeven, maar ook kunnen ze zich voordoen als iemand anders. Dit heeft de mogelijkheden om een zedendelict te plegen verruimd. Daarbij komt dat de hoeveelheid potentiële slachtoffers in de online omgeving enorm groot is.

Een onderscheid dat volgens respondenten gemaakt moet worden, is enerzijds de dader die bewust gebruikmaakt van een datingplatform om een zedendelict te plegen en anderzijds de dader die hiervoor niet doelbewust een datingprofiel heeft aangemaakt. Ten aanzien van het eerste type dader geven enkele respondenten aan dat de daders als het ware met een schot hagel schieten en altijd wel iemand raken, andere respondenten zeggen dat dit eerste type dader specifiek kijkt naar de persoonlijke informatie van potentiële slachtoffers en hen bewust benadert. Voor de daders die niet bewust een account aanmaken om een zedendelict te plegen, geldt dat de zedendelicten volgens respondenten voortkomen uit met name tegenstrijdige verwachtingen wanneer het komt tot een fysieke ontmoeting. Dit tweede type dader is volgens vrijwel alle respondenten de meest voorkomende dadergroep. Ongeacht het type dader is er volgens de respondenten nog een onderscheid te maken tussen *first offenders* en recidivisten. Door velen wordt gezegd dat de meeste daders *first offenders* zijn, maar het *dark number* zou dit beeld mogelijk kunnen vertekenen.

De zedendelicten waar de verschillende daders zich schuldig aan maken, kunnen in overeenstemming met de voorgaande hoofdstukken verdeeld worden tussen de online ‘hands-off’ zedendelicten en de fysieke ‘hands-on’ zedendelicten. Het zijn met name mannen – zowel jongere als oudere mannen – die zich schuldig maken aan online en fysieke delicten. De leeftijd van de mannelijke daders differentieert naar het zedendelict dat ze plegen, aldus een respondent. Met uitzondering van *grooming*, seksueel misbruik en seksuele uitbuiting, verschillen de leeftijden van de mannelijke daders vaak niet veel met de leeftijden van de slachtoffers. Verder benoemen respondenten dat in sommige gevallen ook vrouwen daders zijn. Zij maken bijvoorbeeld nepprofielen aan op datingplatforms waarvoor zij gebruikmaken van (naakt)foto’s die op het internet staan. Hiermee lokken zij uit dat de personen waarmee zij spreken soortgelijke foto’s terugsturen. Vervolgens kunnen de vrouwelijke daders de mannen chanteren. Dit is overigens ook een modus operandi die door mannelijke daders wordt gebruikt. Verder geven jongerenwerkers aan dat jonge vrouwen die in hun verleden slachtoffer zijn geweest van een zedendelict, zoals *sextortion*, op latere leeftijd soms zelf dader worden van *sextortion*.

Volgens de respondenten hebben de daders veelal een gebrek aan capaciteiten, vaardigheden en mogelijkheden in de offline wereld. Dit komt voort uit de persoonlijke omstandigheden van deze daders, zoals antisociale en narcistische kenmerken. Verder is er soms sprake van ADHD (leidt tot impulsief, onnadenkend gedrag), autisme (gebrekkige sociale vaardigheden) en/of een (lichte) verstandelijke beperking (niet altijd het cognitieve vermogen hebben om hun eigen handelen en de consequenties daarvan in te schatten). Ook schadelijke stereotype gendernormen kunnen een rol spelen in de mate van daderschap. Het gaat om misvattingen of negatieve stereotype opvattingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid, het hanteren van een dubbele moraal en het accepteren van mythes over seksualiteit. Een aantal respondenten noemt nog andere factoren die te maken kunnen hebben met daderschap: weinig toezicht en aandacht vanuit ouders, veel porno kijken, vatbaar zijn voor groepsdruk of het hebben van gedragsproblemen.

‘Wat ik vooral zie terugkomen, zijn de mannen met een rugzak. Zij hebben enkele gebreken waardoor zij zich in een offline omgeving moeilijk staande kunnen houden. De online omgeving biedt hen dan een veilige omgeving.’ – Respondent

4.2 Slachtofferprofielen

Overeenkomstig met de informatie uit de deskresearch zijn de respondenten het er unaniem over eens dat iedereen die actief is op een datingsite of datingapp slachtoffer kan worden van een zedendelict.

‘Wanneer je aan slachtofferschap denkt, denkt iedereen al gauw aan jongeren. Dit is echter niet het geval. We zijn allemaal mensen die op zoek zijn naar affectie en genegenheid. We kunnen dus allemaal slachtoffer worden van zedendelicten.’ – Respondent

Sommige mensen leven in meer kwetsbare omstandigheden waardoor de kans op slachtofferschap groter is. Eerder slachtofferschap is zo'n voorbeeld dat het risico op slachtofferschap aanzienlijk vergroot. Daarnaast zijn er specifieke persoonlijke omstandigheden die iemand kwetsbaarder maken voor slachtofferschap. Naïviteit, onzekerheid, op zoek zijn naar aandacht en bevestiging, moeite hebben met het aangeven van grenzen, actief zijn op datingplatforms en daarbij grenzen laten vervagen, leven in een ongezonde thuissituatie, moeite hebben met emotieregulatie waardoor een persoon onder andere snel als de ware wordt gezien en oorzaak en gevolg niet goed inzien. Verder hebben specifieke groepen ook met kwetsbare omstandigheden te maken: mensen met een lichte verstandelijke beperking, mensen met een migratieachtergrond, mensen die in de jeugdzorg of een GGZ-instelling verblijven en mensen die behoren tot de LBHTIQ+-gemeenschap (met name homoseksuele mannen). Deze laatste groep werd ook in de deskresearch genoemd als groep die te maken heeft met kwetsbare omstandigheden.

Als mensen in kwetsbare omstandigheden slachtoffer worden van een zedendelict, is het volgens een respondent belangrijk dat het zelfbeeld van hen verbetert en de kwetsbare omstandigheden worden weggenomen. Anders is de kans groot dat zij later opnieuw slachtoffer worden. Deze zorg wordt ook geuit in de deskresearch.

Een respondent geeft aan dat (het in het vorige hoofdstuk beschreven beeld van) het slachtofferprofiel mogelijk geen volledig beeld geeft. Er is immers sprake van een *dark number*, waardoor het slachtofferprofiel mogelijk meer of minder divers kan zijn. Zo is van de jonge homoseksuele mannen bekend dat zij vaak nog niet publiekelijk zijn uitgekomen voor hun seksuele voorkeur en zij er daarom voor kiezen geen melding of aangifte te doen. Een andere reden voor het *dark number* is volgens respondenten het fenomeen *victim blaming*; het fenomeen dat slachtoffers de schuld krijgen van wat ze is overkomen. Ze worden bijvoorbeeld verweten mee te zijn gegaan naar het huis van een date of dat ze zichzelf niet goed genoeg verweerd hebben. Dit gebeurt door onder andere familieleden, vrienden en/of de politie, maar in feite is het een maatschappelijk probleem. Hierdoor gaan slachtoffers geloven dat ze geen slachtoffer zijn en schamen ze zich voor wat er is gebeurd. Ook worden ze angstig om aan anderen te vertellen wat ze is overkomen. Dit heeft vervolgens invloed op de gezondheid van slachtoffers. Dit kan bijvoorbeeld invloed hebben op de school- en werkprestaties, maar in het ergste geval leidt het tot suïcide(pogingen).

‘De gevolgen voor slachtoffers zijn immens. Bijvoorbeeld het ongewenst doorsturen van een naaktfoto lijkt een klein iets, maar dat is het echt niet.’ – Respondent

Door respondenten worden de gevolgen voor slachtoffers uit met name de Turkse en Marokkaanse cultuur uitgelicht. Dit komt doordat dergelijke slachtoffers vaak te maken krijgen met eengerelateerd geweld. Enkele respondenten geven wel aan dat dit ook voorkomt in de strenggelovige gemeenschappen in de Biblebelt. Eengerelateerd geweld is in feite *victim blaming* omdat de slachtoffers binnen hun families worden gezien als daders in plaats van slachtoffers. Ze brengen namelijk de reputatie van de familie in

gevaar en dit gaat gepaard met extra risico's en stress wanneer zij er bijvoorbeeld achter komen dat daders in bezit zijn van hun naaktfoto's en/of -video's.

Tot slot geeft een respondent – een hulpverlener – aan dat zij vanuit haar praktijkervaringen met name slachtoffers ziet die verstijven c.q. bevroren tijdens seksueel geweld. Hierdoor zijn slachtoffers niet meer in staat om iets te doen of te zeggen. Dit wordt de *freeze*-reactie of *tonic immobility* genoemd. Deze respondent geeft dan ook aan het opgetekende beeld in hoofdstuk 3 – namelijk dat de meeste slachtoffers van aanrandingen en verkrachtingen enige vorm van weerstand bieden – niet te herkennen.

Gezondheidsgevolgen van de *freeze*-reactie

Op het internet schrijven verschillende hulpverleners – zoals een specialist in de aanpak van (jeugd)traumatische ervaringen – over meer overlevingsreacties dan enkel de *freeze*-reactie. De *fight*- (vechten) en *flight*-reactie (vluchten) bestaan namelijk ook. Bij spannende en/of schokkende gebeurtenissen bouwt een lichaam spanning op en maakt het adrenaline aan. In het geval van de *fight*- en *flight*-reactie is het lichaam in staat om hiervan te ontladen, bijvoorbeeld door te trillen of beven. Wanneer een lichaam bevroren is geweest, zet de opgebouwde spanning zich echter vast in het lichaam en treedt een trauma-noodmechanisme in werking. Het gevolg is dat de hersenen het signaal blijven krijgen dat er nog geen sprake is van een veilige situatie. Daardoor kunnen zich vroeg of laat klachten ontwikkelen zoals overprikkeling, spierspanning, last van maag en/of darmen, slaapproblemen, hartkloppingen, apathie, vermoeidheid, depressie, burn-out, angst, paniek, verdriet, eenzaamheid, machteloosheid, moedeloosheid en hopeloosheid. Een aantal van deze klachten is kenmerkend voor PTSS. Omdat mensen door een *freeze*-reactie meer van dit soort klachten ontwikkelen dan mensen met een *fight*- of *flight*-reactie, is dit mogelijk een verklaring waarom de hulpverlener in de hoofdstuk 3 aangeeft dat zij in de praktijk met name slachtoffers ziet die bevroren zijn tijdens seksueel geweld.⁴⁶

4.3 Trends

Vanuit hun praktijkervaring zeggen veel respondenten dat zij regelmatig horen over zedendelicten nadat de dader en het slachtoffer met elkaar in contact zijn gekomen via een datingapplicatie. Bovendien neemt de omvang van dit fenomeen volgens hen toe. Echter, ook geven vrijwel alle respondenten aan dat er weinig zicht is op de daadwerkelijke omvang van het fenomeen. Een genoemde reden is dat er weinig meldingen en aangiftes worden gedaan bij de politie. De meldingen en aangiftes die wel bij de politie binnenkomen, worden niet altijd goed weggezet binnen de politiesystemen. De terminologie wordt namelijk niet eensgezind gebruikt en er is geen overkoepelende term/projectcode waar dit fenomeen aan gekoppeld kan worden. Volgens een politiemedewerker zou het bijvoorbeeld al helpen wanneer de delicten ongewenste *sexting*, wraak-

46 Alfred Petrie, z.d.; De TraumaCoach, z.d.; Praktijk Souldrops, 1 april 2022.

porno en *sextortion* allemaal onder de term 'Misbruik Seksueel getint Beeldmateriaal (MSB)' gaan vallen. Ook buiten de politieorganisatie is er geen vast registratie- of meldpunt dat zich specifiek op dit fenomeen richt. Overigens benoemen vrijwel alle respondenten dat niet alleen datingsites en datingapps worden gebruikt om tot zedendelicten te komen, maar ook andere sociale media. Hierin worden met name Snapchat en Instagram genoemd, maar ook apps zoals OnlyFans en gameplatforms voor kinderen. Door een deel van de respondenten – onder wie jongerenwerkers – wordt verder een andere trend omschreven. Jonge vrouwen die leven in kwetsbare omstandigheden bieden namelijk steeds vaker (on)gewenst hun seksuele diensten aan. Degenen die het ongewenst doen, worden via sociale media geroemd door vrouwelijke *influencers* die een groot bereik hebben. Zij bereiken ook de jonge vrouwen die leven in kwetsbare omstandigheden die op hun beurt zien wat de *lifestyle* van de *influencers* is. Ze hebben bijvoorbeeld veel geld en dragen dure kleding. De jonge vrouwen willen dit ook graag en gaan daarom in op het aanbod van de *influencers*. Een voorbeeld is dat een jonge vrouw gedurende twee weken met een man op vakantie gaat naar het buitenland en wanneer ze tijdens de vakantie seksuele diensten verleent, krijgt ze € 1.000 cash geld. Veel van de jonge vrouwen beseffen niet dat zij slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting. Volgens de jongerenwerkers raken deze jonge vrouwen vervolgens steeds dieper betrokken in het circuit.

'Het enige wat zij zien, is geld. Ze weten echter niet waar ze aan beginnen, wat ze in de toekomst nog meer moeten doen en wat het voor gevolgen heeft.' – Respondent

De link met datingsites en datingapps is dat een deel van deze jonge vrouwen eerder exposed is door jongens die ze hebben leren kennen via de datingplatforms, maar die wel hun naaktfoto's en/of -video's hebben verspreid terwijl zij die in goed vertrouwen hebben gestuurd. Ze hebben daarna zelf het idee 'toch al verpest te zijn' en dit wordt versterkt door het stigma dat zij vanuit hun sociale omgeving opgeplakt krijgen (*victim blaming*). Daarom zijn ze bereid steeds verder te gaan in ruil voor het creëren van status middels het hebben van veel geld en dure kleding.

'Dat ze zichzelf aanbieden, is inderdaad vaak het gevolg van verspreide foto's. Als ze dit vaker hebben meegemaakt, denken ze van: ik ben nu toch al verloren, dan kan ik er maar beter gebruik van maken.' – Respondent

Dit fenomeen is volgens respondenten vooral zichtbaar bij jonge vrouwen met een islamitische achtergrond, want de taboes omtrent dit thema zijn in hun sociale omgeving een stuk groter dan bij bijvoorbeeld jonge vrouwen met een Nederlandse achtergrond. Maar ook bij jonge vrouwen met een Nederlandse achtergrond kan dit voorkomen.

De jonge vrouwen die gewenst hun seksuele diensten aanbieden in ruil voor materialistische zaken zoals kleding, diners en vakanties, gaan hiervoor op zoek naar mannen via datingsites en datingapps.

4.4 Suggesties voor aanpak

In deze paragraaf beschrijven we de maatregelen en initiatieven die zijn ontwikkeld om zedendelicten die voortkomen uit online contact via een datingsite of datingapp tegen te gaan. Een eerste belangrijke kanttekening is dat respondenten aangeven dat *sexting* en het experimenteren met de seksualiteit in een online omgeving niet als een gevaar moet worden gezien. Veeleer moet het juist genormaliseerd gaan worden, omdat het immers heel zinvol kan zijn voor de seksuele ontwikkeling van jongeren en jongvolwassenen. Vanuit dit standpunt plus de potentiële gezondheidsgevolgen van slachtoffers van zedendelicten, is er onder alle respondenten behoefte aan meer aandacht voor het fenomeen en aan een aanpak.

‘Het creëren van bewustwording in de maatschappij omtrent dit thema moet veel ruimer, groter en vaker gebeuren, met name in relatie tot dit soort strafbare feiten. We moeten de problematiek van dit maatschappelijke probleem tussen de oren krijgen van iedereen. Kinderen moeten vroegtijdig begeleid worden in hoe zij gebruikmaken van online media.’ – Respondent

Veelal wordt genoemd dat weerbaarheidstraining slachtofferschap kan voorkomen. Een veelgenoemde reactie van respondenten is echter dat iemand nog zo weerbaar kan zijn maar dat wanneer een dader besluit de grenzen van die persoon over te gaan, het menselijk lichaam reageert en vaak bevriest. Weerbaarheidstraining suggereert dus dat potentiële slachtoffers controle hebben over situaties, maar dat is vaak niet het geval. Daarnaast wordt hierdoor de verantwoordelijkheid bij de verkeerde persoon gelegd en ligt het gevaar van *victim blaming* op de loer.

Daarom is volgens veel respondenten daderpreventie een belangrijke pijler. Hierbij is het wel belangrijk om een onderscheid te maken tussen de daders die online bewust op zoek gaan naar slachtoffers om zedendelicten te plegen versus de daders die dit niet doen. De ‘bewuste dadergroep’ bereik je immers niet met preventieve maatregelen maar zijn signalering, opsporing en behandelingen noodzakelijk, aldus een respondent. De ‘onbewuste dadergroep’ is wel bereikbaar middels preventieve maatregelen en het creëren van bewustwording. Dit dient volgens respondenten bij voorkeur tot stand te komen door meer voorlichting te geven over dit thema. Hiermee moet al op jonge leeftijd gestart worden en scholen zijn bij uitstek de geschikte plek hiervoor, maar tot dusverre besteden niet alle scholen hier voldoende aandacht aan, aldus de respondenten. Zo is deze thematiek op middelbare scholen niet verplicht om in examens te bevragen. Daarnaast geldt voor de scholen die hier wel aandacht aan besteden, dat de seksuele voorlichting onvoldoende bij de huidige tijdgeest past. Het is dan ook belangrijk dat scholen meegaan in de actualiteiten en aansluiten bij de beleavingswereld van leerlingen. Hiervoor is het bijscholen van leraren ook een belangrijke randvoorwaarde. Wanneer de leerlingen ouder worden en interesse krijgen in seksuele relaties waarvoor ze soms gebruikmaken van datingsites en datingapps, kan de voorlichting een preventief effect hebben.

Wat volgens respondenten ook belangrijk is en wat niet enkel betrekking heeft op voorlichting op scholen, is dat door middel van voorlichting en kennisverspreiding in de hele samenleving een sociaal-culturele sfeer ontstaat waarin we weten hoe we op een normale en gezonde manier met elkaar omgaan. Het uitdagen van conservatieve normen ten aanzien van gender en seksualiteit zoals de dubbele moraal is hierin heel belangrijk. Dit houdt namelijk het grensoverschrijdende gedrag in stand. Het gaat bijvoorbeeld om een naaktfoto die door een heteroseksuele jongen wordt gestuurd. Hier heeft bijna niemand een mening over, terwijl vrouwen vaak direct als een 'slet' worden gezien als ze zo'n foto sturen, aldus een respondent. Volgens de respondenten moeten we daarom toe naar een situatie waarin jongeren elkaar onderling minder gaan veroordelen maar meer gaan respecteren, waardoor grensoverschrijdend gedrag en *victim blaming* minder voor zal komen. De overheid vervult volgens respondenten een cruciale rol bij het opstarten van een dergelijke voorlichtingscultuur.

Daarnaast kan de overheid volgens respondenten ook (repressieve) regelgeving invoeren om datingsites en datingapps ertoe te bewegen dit fenomeen aan te pakken en een veiligere omgeving voor gebruikers te creëren. Enkele respondenten geven hierbij aan dat in het meest gunstige geval op Europees niveau wetgeving wordt doorgevoerd, waardoor de Nederlandse overheid hier wel opvolging aan moet geven. Op meer algemeen niveau heeft de overheid al wel een start gemaakt met betrekking tot repressieve regelgeving, namelijk het eventueel invoeren van een nieuwe zedenwetgeving. Enkele respondenten benoemen dat de nieuwe zedenwetgeving een verbetering is, omdat daarin dwang geen cruciale factor meer is voor strafbaarstelling. Dit is belangrijk voor de slachtoffers, omdat zij hierdoor meer erkenning zullen voelen. Feit blijft wel dat de vervolging een lastig proces blijft omdat de situatie waarin het ene woord tegen het andere is, blijft bestaan.

Niet alleen de overheid heeft volgens respondenten een verantwoordelijkheid om een veiligere omgeving voor gebruikers te creëren. Ook de datingplatforms hebben hier een belangrijke rol in. Tot dusverre trekken de meeste datingsites en datingapps echter hun handen af van deze problematiek en zeggen zij volgens respondenten niks te maken te hebben met de zedendelicten die plaatsvinden nadat twee gebruikers op hun datingplatform met elkaar in contact zijn gekomen. Deze datingsites en datingapps zien zich volgens de respondenten dus enkel als ontmoetingsplek en facilitator van contacten. De datingapplicaties die veiligheid, transparantie en een goede klantenservice belangrijk vinden en zich willen onderscheiden van andere datingapplicaties, kunnen voldoen aan de voorwaarden van het Keurmerk Veilig Daten.⁴⁷ Er zijn vijf datingapplicaties die op 1 september 2022 (het moment van schrijven) het Keurmerk Veilig Daten hebben: Lexa, Parship, Match4me, 50plusmatch en 4Match. Kijkende naar de voorwaarden valt als eerste op dat de geldende voorwaarden in werking zijn getreden op 1 januari 2014 en sindsdien niet meer zijn geüpdatet. Specifiek kijkend naar de voorwaarden kan de datingapplicatie het lidmaatschap van een consument opzeggen of het profiel aanpassen, blokkeren of verwijderen wanneer de consument onder ande-

47 In bijlage 5 staan alle algemene voorwaarden benoemd.

re onfatsoenlijk, onrechtmatig of in strijd met de wet handelt, onwaarheden in het profiel vermeldt, gericht erotisch contact zoekt of aanbiedt, meerdere profielen beheert en/of schade of hinder toebrengt aan een andere consument of de datingapplicatie. Indien een consument klachten heeft over een andere consument is de datingapplicatie tevens verplicht om de klacht te onderzoeken en waar nodig gepaste maatregelen te nemen. Deze voorwaarden lijken passend te zijn voor een deel van de dadergroep, namelijk de dadergroep die bewust een (nep)profiel aanmaakt om op termijn een zedendelict te kunnen plegen. Een respondent geeft aan dat de datingsites en datingapps die nog geen keurmerk hebben ook geen haast zullen hebben met het opstellen van maatregelen om bijvoorbeeld nepaccounts tegen te gaan, omdat dit direct het verdienmodel in negatieve zin raakt. Er zullen namelijk accounts verdwijnen.

Volgens respondenten dienen datingplatforms – ook degene die al een keurmerk hebben – zich (nog meer) te bekommeren om de mogelijkheden tot anonimiteit en het gebrek aan toezicht waardoor daders zedendelicten kunnen plegen. Hiervoor wordt door een respondent *privacy by design* als term benoemd. De vraag die daarbij geldt, is hoe aan de voorkant de anonimiteit van gebruikers zo veel mogelijk verminderd kan worden, maar dat nog wel wordt voldaan aan de regels omtrent de privacywetgeving. Met andere woorden, er moet gezocht worden naar maatregelen die de identiteit van gebruikers beter vaststellen. Dit zal de *safety by design* vergroten, omdat het een hindernis is voor een deel van de daders. Bijvoorbeeld voor degenen die middels nepprofielen bewust op zoek gaan naar slachtoffers om zedendelicten te plegen. Genoemde maatregelen zijn het koppelen van het datingaccount aan een bankrekeningnummer of Face-ID check als zijnde een verificatieprocedure. Ook nagaan of meerdere IP-adressen horen bij meerdere accounts is een genoemde optie. Iets wat de *safety by design* ook kan vergroten, is het inbouwen van waarschuwingen voordat een gebruiker na aanmelding gebruik gaat maken van het datingplatform. De waarschuwingen kunnen tweeledig zijn. Enerzijds kunnen datingapplicaties voor gebruik duidelijk maken welke gedragingen strafbaar zijn, waarmee potentiële daders gewaarschuwd worden. Anderzijds kunnen potentiële slachtoffers van zedendelicten gewaarschuwd worden voor wat er zou kunnen gebeuren door het gebruik van datingapplicaties, met daarbij informatie over de organisaties waar zij terecht kunnen voor hulp indien zij daadwerkelijk slachtoffer worden. Zo kan bijvoorbeeld het nummer van het Centrum Seksueel Geweld (CSG) vermeld worden. Ook kunnen meer praktische tips gegeven worden, zoals het inlichten van derden wanneer je via een datingplatform met iemand ergens wat gaat drinken. Een respondent doet ook de suggestie dat het online gevoerde gesprek een maximaal aantal dagen bewaard kan worden wanneer op het datingplatform door één van de twee personen wordt aangegeven dat zij fysiek met elkaar gaan afspreken. De inhoud van deze gesprekken kan mogelijk een bijdrage leveren aan de opsporingsdiensten indien de fysieke ontmoeting niet goed afloopt. Daarnaast suggereert diezelfde respondent dat het goed zou zijn als de datingplatforms informatie over dit soort onderwerpen met elkaar gaan delen en ze zich op deze manier verenigen om zedendelicten tegen te gaan. Dit zal voorkomen dat gebruikers van datingsites en datingapps op zoek gaan naar het datingplatform waar zij geen last hebben van maatregelen. Daarnaast is dit een incentive waardoor datingplatforms ook sneller zullen samen-

werken. Zij zijn immers gebaat bij een goede reputatie en wanneer het overgrote deel samenwerkt om dergelijke misstanden te voorkomen, zullen degenen die dit niet doen klanten gaan verliezen. Enkele datingplatforms zijn al bezig met het implementeren van voornoemde suggesties.

De maatregelen van Inner Circle

In dit onderzoek is geprobeerd met een aantal datingplatforms te spreken. Ondanks meerdere pogingen om met verschillende datingplatforms in contact te komen, is dit uiteindelijk enkel gelukt met het datingplatform Inner Circle. Het datingplatform vertelt ons dat het aantal meldingen over dit fenomeen laag is. Inner Circle zegt zich te focussen op preventie en probeert zo veel mogelijk niet-authentieke gebruikers te weren. Zij doen dit door een uitgebreid screeningsproces waarbij de screening wordt uitgevoerd door een team van screeners in combinatie met *machine learning*. Daarnaast moeten leden lid worden via een LinkedIn- of Facebook-profiel, worden (andere) sociale media profielen en IP-adressen gecheckt en worden de profielen geverifieerd met gezichtsherkenning. Naast de screeningsprocedure worden de leden regelmatig op de hoogte gebracht van informatie op het gebied van preventie door middel van berichten in de app, blogposts en e-mails. Dit varieert van onderwerpen zoals hoe je oplichting herkent tot aan tips over hoe je veilig op date kunt gaan. Tot slot is er een supportteam van Inner Circle aanwezig – dat bestaat uit mensen en dus geen digitale chatbot is – waar leden terecht kunnen met eventuele zorgen maar die ook, mocht het nodig zijn, actie onderneemt om leden te helpen. Wat deze ondersteuning en actie precies inhouden, is niet bekend geworden.

Een ander belangrijk onderwerp dat veel respondenten benoemen bij de aanpak van dit fenomeen, is de betrokkenheid van ouders. Tot nog toe hebben veel ouders de neiging om hun kinderen te beschermen tegen de gevaren van de online wereld. Volgens veel respondenten werkt dit echter averechts en is het niet de manier om hiermee om te gaan. Het verbieden van het sturen en/of ontvangen van naaktfoto's en/of -video's lokt volgens hen immers een tegengestelde reactie uit. Ook schatten ouders vaak verkeerd in of hun kind wel of niet seksueel actief is via datingsites en datingapps. Wanneer hun kinderen vervolgens op een later moment slachtoffer worden van een zedendelict, leidt dat volgens respondenten vaak tot *victim blaming*. Dit geldt met name voor gezinnen waar het praten over seksualiteit moeilijker is, bijvoorbeeld vanwege een geloofsovertuiging. In deze gezinnen valt volgens de respondenten nog veel te winnen met goede voorlichting en het aanbieden van handvatten voor ouders om met hun kinderen over dit fenomeen te spreken. Hierbij is het volgens respondenten wel belangrijk dat de professionals die betrokken zijn bij deze gezinnen, goed aansluiten bij de taal en woordkeuze van bijvoorbeeld strenggelovige christenen of islamieten, zodat de boodschap die middels de voorlichting wordt verkondigd goed overkomt. Dit zal al met al de werking van de preventieve initiatieven op bijvoorbeeld scholen versterken en kinderen die slachtoffer worden van een zedendelict zullen sneller naar hun ouders toegaan om het hierover te hebben.

‘Een kind moet zich vrij voelen om vragen te stellen aan zijn of haar ouders, evenals dat ze naar hun ouders moeten durven gaan wanneer er iets is. Wanneer de kinderen merken dat hun ouders daar vervolgens niet afwijzend en veroordelend op reageren, zullen ze eerder naar hun ouders stappen. Dit is belangrijk, omdat preventieve initiatieven niet voor 100 procent voorkomen dat kinderen geen slachtoffer meer worden.’
– Respondent

Verder stellen respondenten dat professionals die te maken krijgen met slachtoffers en daders van zedendelicten die voortkomen uit het gebruik van een datingsite of datingapp ook baat hebben bij voorlichting en instructies om hier goed mee om te gaan. Professionals zijn onder andere de politie en hulpverleningsorganisaties. Zodoende wordt binnen deze organisaties meer expertise over dit fenomeen geborgd. Volgens een aantal respondenten zou het ook goed zijn wanneer verschillende organisaties integraal samenwerken zodat op een meer laagdrempelige manier kortere lijnen naar hulpverlening ontstaan. Een andere respondent pleit voor het feit dat er op het gebied van online hulpverlening een betere connectie moet worden gemaakt tussen de hulpverlening enerzijds en diegene met een technische achtergrond die bijvoorbeeld een tool kan ontwikkelen anderzijds.

Tot slot benoemt een aantal respondenten heel nadrukkelijk dat ook preventieve aandacht moet uitgaan naar de (potentiële) dader. Daarbij is het wel van belang dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen jongeren en ouderen. Bij jongeren speelt impulsiviteit, niet volgroeide hersenen en seksuele ontwikkeling namelijk nog een belangrijke rol in het daderschap, waardoor een andere benadering nodig is dan voor oudere daders. Wel geldt voor zowel jongeren als ouderen dat zij moeten leren hoe zij met bepaalde situaties om moeten gaan. Een voorbeeld is wanneer na een date blijkt dat er tegengestelde verwachtingen zijn omtrent het wel of niet hebben van seks. Ook moet meer voorlichting gegeven worden over wat je wel of niet moet doen op het moment dat je een naaktfoto en/of -video van iemand ontvangt. Daarnaast moet meer nadruk komen te liggen op het feit dat er ook strafrechtelijke gevolgen zijn. Het doorsturen van een naaktfoto van een minderjarige valt bijvoorbeeld feitelijk gezien onder het verspreiden van kinderporno. De respondenten stellen dat veel daders van *sextortion* dat niet weten. Verder benoemen ze dat daders die seksueel geweld hebben gepleegd door beperkte vaardigheden in de (seksuele) interactie met anderen ook veel baat kunnen hebben bij een educatieve gedragsinterventie. Zij zien de ernst van hun handelen vaak niet in en leggen – bijvoorbeeld in het geval van ongewenste *sexting* – de schuld bij het slachtoffer. Door de gedragsinterventie kan herhaald daderschap in de toekomst worden voorkomen.

4.5 **Resumé**

De respondenten van de verschillende organisaties geven vrijwel allemaal aan dat er weinig zicht is op de omvang van het probleem. Wel stellen respondenten op basis van hun expertise dat ze het gevoel hebben dat het regelmatig en in toenemende mate plaatsvindt.

Enerzijds is er de dader die bewust gebruikmaakt van een datingplatform om een zedendelict te plegen en anderzijds de dader die dat niet doelbewust doet. De 'bewuste dader' gooit ofwel een groot vangnet uit en kijkt wie er hapt, ofwel benadert bewust specifieke personen. Bij het tweede (volgens respondenten meest voorkomende) type dader komen zedendelicten voort uit met name tegenstrijdige verwachtingen wanneer het komt tot een fysieke ontmoeting. Ongeacht het type dader is er ook een onderscheid te maken tussen *first offenders* en recidivisten. Door velen wordt gezegd dat de meeste daders *first offenders* zijn en dat er dus inderdaad sprake zou zijn van een nieuwe dadergroep, maar het *dark number* zou dit beeld kunnen vertekenen. Daders zijn met name jongere en oudere mannen. Met uitzondering van *grooming*, seksueel misbruik en seksuele uitbuiting verschillen de leeftijden van de mannelijke daders vaak niet veel met de leeftijden van de slachtoffers. In enkele gevallen zijn vrouwen dader. Enkele respondenten vermoeden dat er mogelijk sprake is van een nieuwe dadergroep die nog niet eerder zedendelicten hebben gepleegd. Deze groep zou volgens de respondenten bestaan uit daders die offline geen contact durven of kunnen leggen met vreemden. Hen ontbreekt het bijvoorbeeld aan capaciteiten, vaardigheden en mogelijkheden in de offline wereld vanwege persoonlijke omstandigheden, verstandelijke beperkingen en psychische aandoeningen. Daarom nemen zij een toevlucht in de online wereld vanwege de anonimiteit die de online wereld hen biedt. Ook schadelijke stereotype gendernormen kunnen een rol spelen op de mate van daderschap.

Unaniem wordt genoemd dat iedereen die actief is op een datingsite of datingapp slachtoffer kan worden van een zedendelict. Veelal wordt genoemd dat weerbaarheids-training dit kan voorkomen maar daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat daders niet altijd tegen te houden zijn en dat de verantwoordelijkheid van het gepleegde delict bij hen ligt. De kans op slachtofferschap is groter wanneer iemand leeft met kwetsbare omstandigheden. Een voorbeeld is eerder slachtofferschap. Respondenten benoemen ook specifieke groepen die te maken hebben met kwetsbare omstandigheden. Over het geschetste slachtofferprofiel in dit rapport zeggen respondenten dat dit mogelijk niet de werkelijkheid weerspiegelt, omdat er sprake is van een *dark number* waardoor het slachtofferprofiel mogelijk meer of minder divers kan zijn. Een reden voor het *dark number* is volgens respondenten het fenomeen *victim blaming*.

Met betrekking tot de aanpak menen respondenten unaniem dat *sexting* en het experimenteren met seksualiteit in een online omgeving niet als een gevaar moet worden gezien, maar dat het juist genormaliseerd moet gaan worden. Om bewustwording te creëren, is preventie een belangrijke pijler. Dit dient tot stand te komen door meer en vroegtijdige voorlichting over dit thema zodat op die manier in de hele samenleving een sociaal-culturele sfeer ontstaat waarin we weten hoe we op een normale en gezonde manier met elkaar omgaan. Het uitdagen van conservatieve normen ten aanzien van gender en seksualiteit zoals de dubbele moraal is hierin heel belangrijk. Hier is een taak weggelegd voor de overheid. Daarnaast kan de overheid ook (repressieve) regelgeving invoeren om datingsites en datingapps ertoe te bewegen dit fenomeen aan te pakken en een veiligere omgeving voor gebruikers te creëren. Zo moet gezocht worden naar maatregelen die de identiteit van gebruikers beter vaststellen. Naast de overheid

hebben de datingplatforms ook een verantwoordelijkheid om een meer veilige omgeving te creëren voor de gebruikers.

Er is al sprake van een aantal ontwikkelde maatregelen en initiatieven voor slachtoffers tegen grensoverschrijdend seksueel gedrag via datingsites en -apps, maar toch benoemt een aantal respondenten heel nadrukkelijk dat ook preventieve aandacht moet uitgaan naar de (potentiële) dader. Tot slot wordt de betrokkenheid van ouders genoemd. Er valt nog veel te winnen met goede voorlichting en het aanbieden van handvaten voor ouders om met hun kinderen over dit fenomeen te spreken.

5 Samenvatting en conclusie

In dit laatste hoofdstuk wordt de balans opgemaakt van het onderzoek naar het plegen van zedendelicten nadat daders en slachtoffers met elkaar in contact zijn gekomen via een datingsite of datingapp. Paragraaf 5.1 blikt eerst terug op de aanleiding voor het onderzoek, de vraagstelling en de onderzoeksmethodiek. In paragraaf 5.2 worden de onderzoeksvraag en deelvragen beantwoord, waarna paragraaf 5.3 tot slot reflecteert op het uitgevoerde onderzoek.

5.1 Achtergrond, vraagstelling en onderzoeksmethodiek

In de afgelopen twee decennia is door digitalisering het sociale netwerk van mensen snel groter geworden. Ook de komst van datingsites en datingapps hebben hieraan een bijdrage geleverd. Hierdoor is het eenvoudiger geworden om online met een vreemde te praten of elkaar fysiek te ontmoeten. De keerzijde is dat dit ook gepaard gaat met *technology-facilitated sexual violence*; vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag die worden gepleegd met behulp van communicatietechnologieën zoals datingsites of datingapps. Tot dusverre is er in Nederland nog niet eerder onderzoek verricht naar gepleegde zedendelicten nadat de dader en het slachtoffer met elkaar in contact zijn gekomen via een datingsite of datingapp. Ook op internationaal niveau is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar dit fenomeen. Dit is de reden dat dit onderzoek een verkennend karakter heeft en het fenomeen open is benaderd. Op zoek gaan naar causale relaties en zwaarwegende conclusies is dan ook niet het doel geweest. Resultaten destilleren die in de toekomst extra (onderzoeksmatige) aandacht verdienen daarentegen wel. Hiervoor is antwoord gegeven op de volgende vraagstelling:

‘Op welke wijze worden datingsites en datingapps gebruikt voor het plegen van zedendelicten?’

Met betrekking tot deze vraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat zijn de achtergrondkenmerken van de daders?
- Wat zijn de achtergrondkenmerken van de slachtoffers?
- Wat is de modus operandi van de daders?
- Welke preventie-, hulpverlenings- en repressieve maatregelen zijn reeds genomen?
- Welke (nieuwe) vormen van aanpak en partijen kunnen mogelijk bijdragen aan de preventieve, curatieve en repressieve aanpak van zedendelicten via datingsites en datingapps?

Niet alleen is het fenomeen open benaderd, ook de gekozen onderzoeksmethodiek heeft een explorerend karakter gekregen. De reden is dat het voor de start van het onderzoek onbekend was in hoeverre de gekozen onderzoeksactiviteiten voldoende informatie zouden opleveren om antwoord te geven op de hiervoor genoemde vragen. Uiteindelijk is ten eerste middels een deskresearch de (inter)nationale wetenschappelijke literatuur verkend. Ten tweede zijn geregistreerde data uit een politieel bronsysteem (de Basisvoorziening Handhaving) geanalyseerd. Deze onderzoeksactiviteit toont het explorerende karakter van dit onderzoek aan. In de fase dat nog werd nagedacht over de onderzoeksopzet was namelijk bedacht om 25 geanonimiseerde BVH-registraties te gaan analyseren. Echter, uit zoekopdrachten in de periode 1 januari 2018 tot en met 31 juli 2021 zijn 813 registraties naar voren gekomen. Hiervan is gebleken dat er 365 binnen de scope van dit onderzoek vallen doordat zedendelicten hebben plaatsgevonden nadat de daders en slachtoffers met elkaar in contact zijn gekomen via een datingsite of datingapp. Dit betreft veel meer zaken dan op voorhand verwacht, waardoor er is besloten een meer grondige analyse uit te voeren op deze 365 registraties. De derde en vierde onderzoeksactiviteit zijn analyses van 47 afgesloten strafrechtzaken en 28 mediaberichten. Tot slot hebben we interviews gehouden met in totaal 21 respondenten van zowel organisaties/instanties die expertise hebben met betrekking tot dit fenomeen als met een slachtoffer van een zedendelict na contact via een datingapp. Ook zijn het congres 'Seks(e) en het Internet' en een webinar over exposen bijgewoond waar over het onderzoeksthema is gesproken.

5.2 Beantwoorden hoofd- en deelvragen

Dit onderzoek beoogt niet de prevalentie van het fenomeen in kaart te brengen. Het is volgens respondenten ook niet mogelijk om de ware prevalentie te benoemen, omdat een deel van de slachtoffers besluit geen melding te maken of aangifte te doen en er ook geen vast registratie- of meldpunt is dat specifiek in het leven is geroepen voor dit fenomeen. Wel geven respondenten vanuit hun praktijkervaringen aan dat steeds meer mensen slachtoffer worden van een zedendelict nadat zij via een datingsite of datingapp met de uiteindelijke dader in contact zijn gekomen. Dit benadrukt het belang van dit onderzoek. In deze paragraaf worden eerst de deelvragen beantwoord door de zedendelicten die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen te bespreken, evenals de daderprofielen, slachtofferprofielen, modus operandi en (hiaten in) de aanpak. Dit resulteert uiteindelijk in het antwoord op de hoofdvraag.

5.2.1 De aard van de zedendelicten

Er zijn in dit onderzoek verschillende zedendelicten onderscheiden die ingedeeld zijn tot drie hoofdvormen. De eerste hoofdvorm omvat vier zedendelicten: ongewenste *sexting*, wraakporno, financiële *sextortion* en seksuele *sextortion*. Deze zedendelicten worden gekenmerkt door het feit dat een dader over naaktfoto's en/of -video's van een slachtoffer beschikt. De dader heeft hier ofwel beschikking over doordat het slachtoffer

het beeldmateriaal naar de dader heeft gestuurd ofwel doordat de dader het beeldmateriaal zelf heeft gemaakt tijdens een fysieke ontmoeting met het slachtoffer. Vervolgens maakt de dader dit beeldmateriaal openbaar waardoor derden het kunnen zien. De verschillen tussen de vier zedendelicten zit in de onderliggende motieven en gewenste gevolgen na openbaarmaking. Het motief van ongewenste *sexting* is om het slachtoffer 'aan de schandpaal te nagelen' en in de *in-group* status te verhogen. Voor wraakporno geldt dat het verspreiden van het beeldmateriaal uit frustratie of wraak gebeurt, bijvoorbeeld omdat het slachtoffer een liefdesrelatie heeft beëindigd. Een dader van financiële *sextortion* heeft een financieel motief en perst een slachtoffer af door te dreigen het beeldmateriaal openbaar te maken tenzij het slachtoffer geld overmaakt. In het geval van seksuele *sextortion* dreigt een dader ook het beeldmateriaal openbaar te maken, alleen is het gewenste gevolg anders. De dader wil namelijk ofwel meer beeldmateriaal ontvangen ofwel tijdens een fysieke ontmoeting met het slachtoffer seksuele handelingen verrichten. In dit laatste geval is er geen sprake van een *hands-off* delict, maar van een *hands-on* delict. De reden dat deze vorm van seksuele *sextortion* toch tot de eerste hoofdvorm wordt gerekend, is omdat de oorsprong van het delict ook het ter beschikking hebben van seksueel beeldmateriaal is en het dreigen deze openbaar te maken.

De tweede hoofdvorm bestaat ook uit vier zedendelicten, namelijk *grooming*, seksueel misbruik, aanranding en verkrachting. Voor zowel *grooming* als seksueel misbruik geldt dat de dader fysiek wil afspreken met een minderjarige om seksuele handelingen te verrichten. In het geval van *grooming* komt deze fysieke ontmoeting er niet, maar is enkel de poging ertoe al strafbaar. Wanneer de fysieke ontmoeting wel plaatsvindt en er worden seksuele handelingen verricht tussen de meerderjarige dader en het minderjarige slachtoffer is er sprake van seksueel misbruik. Ook bij aanrandingen en verkrachtingen ontmoeten dader en slachtoffer elkaar fysiek, waardoor dit *hands-on* delicten zijn.

De derde hoofdvorm omvat één zedendelict, namelijk seksuele uitbuiting als vorm van mensenhandel. Slachtoffers van seksuele uitbuiting worden door daders ingezet om geld voor hen te verdienen door seksuele handelingen te verrichten met derden. Vanwege het voorgaande wordt seksuele uitbuiting als aparte derde hoofdvorm beschouwd, ondanks dat de dader – net zoals voor financiële *sextortion* geldt – een financieel motief heeft.

In de wetenschappelijke literatuur en door organisaties worden vaak verschillende termen door elkaar heen gebruikt. Dit bemoeilijkt het vaststellen van de omvang van het fenomeen. Dit komt ook door de strafbepalingen die gelden voor de verschillende gedragingen. Daarnaast zorgen de verschillende gedragingen en strafbepalingen ervoor dat het moeilijk is om een goede aanpak vorm te geven.

5.2.2 *Daderprofielen*

Er is geen eenduidig antwoord te geven op de vraag hoeveel daders zich schuldig maken aan de zedendelicten gerelateerd aan datingsites of datingapps. Conform de politieregistraties worden de delicten seksueel misbruik, aanranding en verkrachting

(tweede hoofdvorm) in de meeste gevallen gepleegd door één dader maar komen ook enkele zaken voor waarin sprake is van twee, drie of vier daders. Voor de overige delicten (eerste en derde hoofdvorm) is in alle politieregistraties sprake van één dader. Resultaten uit de deskresearch en strafrechtzakenanalyse ontkrachten dit deels. Ten eerste zijn er signalen dat criminele bendes in georganiseerd verband meerdere potentiële slachtoffers benaderen om uiteindelijk seksuele *sextortion* te kunnen plegen en ten tweede blijkt uit strafrechtzaken dat ook dadergroepen zich schuldig maken aan seksuele uitbuiting. Ook over de leeftijden van daders is geen eenduidig antwoord te geven. In interviews is genoemd dat de leeftijden van daders differentiëren naar de gepleegde zedendelicten. Hoewel de resultaten uit de politieregistraties dit ook impliceren, zijn deze resultaten gebaseerd op te weinig politieregistraties om de opmerking uit de interviews te bevestigen.

Wel blijkt uit alle onderzoeksactiviteiten dat met name mannen zich schuldig maken aan de zedendelicten die behoren tot de eerste, tweede en derde hoofdvorm. Indien vrouwen een zedendelict plegen, blijkt uit de politieregistraties dat het aanrandingen en verkrachtingen (tweede hoofdvorm) betreft. Deze plegen zij in het bijzijn van mannelijke daders. Verder blijkt uit wetenschappelijke literatuur en interviews dat vrouwen zich als individu ook geregeld schuldig maken aan seksuele en financiële *sextortion* (eerste hoofdvorm).

Uit zowel de wetenschappelijke literatuur als uit de strafrechtzaken en interviews blijkt dat persoonlijke omstandigheden van daders de kans op het plegen van een zedendelict kunnen vergroten. Hoewel in de wetenschappelijke literatuur is genoemd dat narcisme de kans niet vergroot, komt uit de andere twee onderzoeksactiviteiten naar voren dat dit wel het geval is. De kans op daderschap is ook groter voor mensen met een ontwikkelingsstoornis, dissociatieve stoornis, agressiereguleringsstoornis, antisociale persoonlijkheidsstoornis, lichte verstandelijke beperking, borderline, ADHD, PDD-NOS en/of autisme. Daders van seksueel misbruik blijken soms ook last te hebben van een pedofiele stoornis en/of exhibitionistische stoornis.

Volgens respondenten moet met betrekking tot de daders van zedendelicten onderscheid gemaakt worden tussen daders die bewust versus onbewust een datingprofiel aanmaken om in contact te komen met vreemden. Vrijwel alle respondenten verwachten dat de 'onbewuste dadergroep' oververtegenwoordigd is en dat zij zedendelicten plegen die voortkomen uit tegenstrijdige verwachtingen tijdens een fysieke ontmoeting. De 'bewuste dadergroep' maakt gebruik van de anonimiteit die datingsites en datingapps bieden. Gebruikers kunnen namelijk kiezen om minder persoonlijke informatie op hun datingprofiel te vermelden of een of meerdere datingprofielen aan te maken waarin hij of zij zich (op ieder profiel) voordoet als iemand anders. Uit de politieregistraties is gebleken dat slechts een klein deel van de daders van zedendelicten niet overeenkomt met hoe hij of zij zich heeft voorgedaan op zijn of haar datingprofiel, bijvoorbeeld door foto's van iemand anders te gebruiken om er gespiegder uit te zien of door als mannelijke dader jezelf voor te doen als vrouw. Ook hebben slachtoffers in zaken waarin sprake is van financiële *sextortion* via de Western Union Bank geld moeten overmaken naar het buitenland (zoals Ivoorkust en Marokko), terwijl het dating-

profiel deed voorkomen alsof het een inwoner van Nederland was. Voor de daders die niet overeenkomen met hun datingprofiel geldt dat ze zich met name schuldig maken aan de delicten die behoren tot de eerste hoofdvorm. Dit doet vermoeden dat zij behoren tot de ‘bewuste dadergroep’, maar de informatie in de politieregistraties was niet toereikend genoeg om dit stellig te concluderen.

Naast het onderscheid tussen de bewuste en onbewuste dader is er ook nog het onderscheid tussen *first offenders* en recidiverende zedendelinquenten. De laatste groep is een nieuwe technologische ontwikkeling gaan gebruiken als hulpmiddel om de delicten te kunnen plegen. Respondenten verwachten dat de ‘bewuste dadergroep’ een nieuwe dadergroep is die met name bestaat uit *first offenders*. Echter, omdat aan de hand van politieregistraties niet bepaald kon worden welke daders er tot de ‘bewuste dadergroep’ behoren, kan ook niet geconcludeerd worden of deze groep met name bestaat uit *first offenders*. Wel kan op algemeen niveau iets gezegd worden over de verhouding tussen *first offenders* en recidivisten. Waar de meeste respondenten denken dat de meeste daders *first offenders* zijn, laten de politieregistraties en strafrechtzaken het tegendeel zien. De meeste aangehouden daders hebben namelijk al eerder een strafbaar feit gepleegd, waarvan een klein deel zedendelicten betreft. Van enkele eerdere zedendelicten is bekend dat het contact tussen dader en slachtoffer ook tot stand is gekomen via een datingsite of datingapp. Andere strafbare feiten die de daders hebben begaan, zijn divers van aard. Het betreft overtredingen van de Wet wapens en munitie, overtredingen van de Wegenverkeerswet, overtredingen van de Opiumwet, geweldsdelicten zoals mishandeling, openlijke geweldpleging en huiselijk geweld en vermogensdelicten zoals oplichting, witwassen, uitgifte van vals geld en diefstal.

5.2.3 Slachtofferprofielen

Uit alle onderzoeksactiviteiten komt naar voren dat iedereen die zich op een datingsite of datingapp begeeft risico loopt om slachtoffer te worden van een zedendelict. Toch komen bepaalde (persoonlijkheids)kenmerken vaker voor in relatie tot slachtofferchap van specifieke zedendelicten. Zo blijkt uit de politieregistraties dat vrouwen vaker slachtoffer zijn van wraakporno, (poging tot) seksuele *sextortion* en (poging tot) seksuele uitbuiting dan mannen. Dit geldt volgens de politieregistraties maar ook volgens de wetenschappelijke literatuur ook voor aanranding en verkrachting. Mannen zijn daarentegen vaker slachtoffer van een (poging tot) financiële *sextortion*.

Verder blijkt uit zowel de wetenschappelijke literatuur als politieregistraties dat de meeste slachtoffers jongeren en jongvolwassenen zijn. Dit is te verklaren door het feit dat deze leeftijdsgroepen ook het meest actief zijn op datingsites en datingapps. Slachtoffers van *grooming* en seksueel misbruik (tweede hoofdvorm) zijn gemiddeld de jongste slachtoffers. In het verlengde geldt voor deze twee delicten dat het leeftijdsverschil tussen de daders en slachtoffers ook het grootst is. Ook het leeftijdsverschil tussen daders en slachtoffers van seksuele uitbuiting (derde hoofdvorm) is groter dan de leeftijdsverschillen waarvan sprake is voor de overige zedendelicten. Deze verschillen zijn doorgaans namelijk niet zo groot.

Ook zijn in alle onderzoeksactiviteiten persoonlijke omstandigheden genoemd die de kans op slachtofferschap vergroten. Het gaat onder andere om mensen die een verstandelijke beperking of bepaalde stoornis hebben (denk aan autisme, ADHD, ODD, dyspraxie, dysarthrie en/of een emotieregulatiestoornis). Ook zijn het mensen die onzeker zijn en behoefte hebben aan aandacht en affectie, opgroeien in een cultureel gesloten en religieus orthodoxe gemeenschap, behoren tot de LBHTIQ+-gemeenschap en/of eerder slachtoffer zijn geweest van bijvoorbeeld (huiselijk) geweld of seksueel misbruik/geweld.

5.2.4 *Modus operandi*

Uit de politieregistraties blijkt dat daders en slachtoffers elkaar via 29 verschillende datingsites en datingapps hebben ontmoet. Van de 29 datingplatforms hebben Tinder en Badoo de meeste connecties gefaciliteerd. Dit is niet opmerkelijk aangezien deze datingplatforms ook bovenmatig vaak worden gebruikt in Nederland. Vaak blijft het contact zich niet afspelen op datingplatforms, maar verplaatst het zich naar andere mediums zoals WhatsApp, Snapchat, Facebook en Instagram. Het voordeel hiervan is dat de ene gebruiker kan verifiëren of de andere gebruiker overeenkomt met zijn of haar datingprofiel. Hiervan zal vaak sprake zijn geweest, aangezien uit de politieregistraties is gebleken dat de meeste daders overeenkomen met hun datingprofiel.

Mensen zijn in een online omgeving geneigd om minder terughoudend te reageren, zichzelf eerder open te stellen en eerlijker te zijn tegen vreemden dan wanneer zij deze vreemden fysiek zouden ontmoeten. Dit wordt het *online disinhibition*-effect genoemd. Het gevolg is dat mensen elkaar minder lang als vreemden blijven zien en zij sneller risicovoller gedrag gaan vertonen. In het kader van dit onderzoek zijn in de wetenschappelijke literatuur twee voorbeelden van risicovol gedrag benoemd: 1) seksueel getinte gesprekken voeren en 2) na een korte periode online gesprekken gevoerd te hebben elkaar fysiek ontmoeten.

Voor de meeste zedendelicten geldt dat de meeste online gesprekken een seksueel karakter krijgen. Dit gaat enkel niet op voor de delicten aanranding en verkrachting. Het is afhankelijk van het te plegen zedendelict hoe snel de dader het seksuele gespreksonderwerp introduceert. Voor het kunnen plegen van bepaalde zedendelicten – zoals *grooming* en seksueel misbruik – is het opbouwen van een vertrouwensband namelijk een vereiste, waardoor een seksueel getint gesprek later tot stand komt dan voor bijvoorbeeld financiële *sextortion*. In welke mate de slachtoffers meegaan in de seksuele aard van het gesprek verschilt ook per zedendelict. Slachtoffers van een aanranding en verkrachting blijken regelmatig afwijzend te hebben gereageerd, terwijl de meeste slachtoffers van de overige delicten wel meegaan in de aard van het gesprek.

Uit de wetenschappelijke literatuur en politieregistraties is ook informatie bekend over de tijdsduur tussen het initiële online contact en delictpleging. Ook nu is het zo dat wanneer het opbouwen van een vertrouwensband van belang is voor het kunnen plegen van de zedendelicten, dat de tijdsduur langer is. Er zijn voorbeelden dat seksueel misbruik pas na twee of drie jaar plaatsvindt. Ten aanzien van de delicten waarin een

vertrouwensband niet van belang is, is de tijdsduur korter. De tijdsduur tussen het initiële online contact en financiële *sextortion* is bijvoorbeeld vaak maar dertig minuten, terwijl de periode tot aanranding en verkrachting in veel gevallen maximaal twee weken is. Specifiek ten aanzien van aanrandingen en verkrachtingen is het zo dat deze delicten vrijwel altijd plaatsvinden tijdens de eerste fysieke ontmoeting op locaties waar dader en slachtoffer zijn afgesloten van de buitenwereld (bij de dader of het slachtoffer thuis) of slecht zichtbaar zijn voor omstanders (in het bos of in de auto op een parkeerplaats).

5.2.5 *(Hiaten in) de aanpak*

Onder deze paragraaf vatten we de laatste twee deelvragen samen. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat burgers op het internet onvoldoende beschermd worden tegen personen die schadelijk en immoreel gedrag vertonen, zoals het plegen van zedendelicten. De daadwerkelijke omvang van dit fenomeen is lastig vast te stellen. Dit komt onder andere omdat meldingen en aangiftes geen projectcode toegekend krijgen waaruit blijkt dat het zedendelict tot stand is gekomen nadat de dader en het slachtoffer met elkaar in contact zijn gekomen via een datingapplicatie. Bovendien bestaat er met betrekking tot ongewenste *sexting*, wraakporno en *sextortion* geen specifieke strafbaarstelling, waardoor deze meldingen en aangiftes onder andere noemers weggezet worden in de politiesystemen. Met andere woorden: er mist een overkoepelende term of projectcode waardoor beter zicht komt op de omvang van dit fenomeen.

Om slachtofferschap van dit fenomeen te voorkomen, zijn er in Nederland preventie- en lesprogramma's ontwikkeld. Het doel van deze maatregelen is om bewustwording te creëren over de online risico's. Daarnaast bestaan weerbaarheidstrainingen die Nederlandse burgers kunnen volgen. Echter, dit onderzoek toont aan dat iedereen slachtoffer kan worden. Dit komt mede omdat je online vaak niet kunt achterhalen of degene met wie je praat daadwerkelijk degene is met wie je denkt te praten. Daarnaast weet je tijdens fysieke ontmoetingen nooit wie kwade bedoelingen heeft, zelfs niet als je elkaar al zes keer eerder hebt ontmoet. Daarom is het belangrijker om duidelijk te maken waar slachtoffers terecht kunnen – vermeldt bijvoorbeeld het nummer van het CSG – wanneer het hun overkomt en dat het niet hun schuld is. Door de huidige maatregelen wordt de verantwoordelijkheid van het slachtofferschap namelijk bij de verkeerde persoon gelegd (*victim blaming*) en dit versterkt schuld- en schaamtegevoelens. De focus zou daarom meer moeten liggen op de daders en het bijbrengen van normen en waarden over hoe je je online gedraagt. Met andere woorden: daderpreventie is juist heel belangrijk. Dit gaat met name op voor de 'onbewuste dadergroep'. De 'bewuste dadergroep' is niet te beïnvloeden door preventieve maatregelen. Deze groep moet dan ook behandeld worden. De conclusie is dan ook dat er sprake is van tekortkomingen in de huidige aanpak en dat er kansen liggen voor verschillende partijen.

Allereerst dient in de samenleving een cultuuromslag gerealiseerd worden dat slachtofferschap niet de schuld is van het slachtoffer maar van de dader. *Sexting* en het experimenteren met je seksualiteit is geen gevaar maar gezond gedrag en kan zinvol zijn

voor de seksuele ontwikkeling. Hiervan moeten ouders zich ook meer bewust worden. Verder moet het niet langer zo zijn dat er anders tegen het seksuele (online) experimenteergedrag van vrouwen dan van mannen wordt aangekeken; de zogenoemde dubbele moraal. Deze cultuuromslag dient bereikt te worden middels voorlichting en kennisverspreiding, waarbij de focus minder komt te liggen op online risico's maar meer op hoe je je online gedraagt en hoe de grenzen van de andere persoon respecteert. Deze voorlichting moet starten op scholen, maar scholen zijn tot nog toe niet verplicht om deze thematiek op te nemen in de lesstof. Hierdoor krijgen de ouders van de toekomst nog niet de handvatten die nodig zijn om ouderschap in de toekomst te voorkomen. Verder zal de voorlichting en cultuuromslag ertoe leiden dat het fenomeen *victim blaming* vermindert, slachtoffers minder angstig zullen zijn om te vertellen wat hen is overkomen, de gezondheid van slachtoffers niet verslechtert en de meldings- en aangiftebereidheid toeneemt. In combinatie met voorlichting zullen hierdoor de kennis over en expertise met dit fenomeen ook meer geborgd worden binnen de politie.

Ook kunnen datingplatforms meer doen om hun gebruikers te beschermen tegen schadelijk gedrag door anderen. Er zijn namelijk opties om gebruikers meer uit de anonimiteit te halen, maar de privacywetgeving wel te waarborgen. Dit zal de *safety by design* vergroten. Genoemde opties zijn bijvoorbeeld het datingaccount koppelen aan een bankrekeningnummer, een Face-ID-check uitvoeren als verificatieprocedure of op basis van IP-adressen controleren of er op hetzelfde adres meerdere datingprofielen actief zijn. Om de politie te helpen bij de opsporing indien een gefaciliteerd contact uitmondt in een zedendelict is het een optie om de gevoerde gesprekken tussen twee personen als bewijsvoering gedurende een aantal dagen of weken te bewaren. Het is van belang dat zo veel mogelijk datingplatforms dezelfde maatregelen doorvoeren, zodat de kwaadwillende personen niet op zoek kunnen naar de datingplatforms die de maatregelen niet doorvoeren. Alleen is de stimulans voor datingplatforms om dergelijke maatregelen door te voeren niet groot. Deze platforms verwachten namelijk dat aanpassing van de bedrijfsvoering ertoe leidt dat een deel van de profielen verwijderd wordt, wat hun verdienmodel aantast.

Tot slot is er een belangrijke rol weggelegd voor de overheid. De overheid kan datingplatforms stimuleren de reactieve houding te veranderen, bijvoorbeeld door (repressieve) regelgeving in te voeren. Daardoor worden datingplatforms mogelijk gedwongen om hun bedrijfsvoering aan te passen. Voordat de overheid dit doet, moet zij zelf eveneens kritisch kijken naar de eigen reactieve houding ten aanzien van dit fenomeen, om op meer proactieve wijze een bijdrage te leveren aan de voorgestelde cultuuromslag.

5.2.6 *Beantwoording van de hoofdvraag*

Op basis van de aard van de zedendelicten, daderprofielen, slachtofferprofielen en modus operandi is de conclusie dat datingplatforms anders zijn dan andere online platforms die mogelijkheden bieden om met andere mensen in contact te komen. Het beperkt zich namelijk niet alleen tot online interactie waaruit online zedendelicten voort

kunnen komen, maar ook faciliteert het fysieke ontmoetingen en kan het dienen als katalysator van *hands-on* zedendelicten. Deze conclusie dient wel in perspectief geplaatst te worden, want op jaarbasis zijn er op alle beschikbare datingplatforms dusdanig veel matches dat het aantal keer dat een online contact uitmondt in een zedendelict erg klein is. De zedendelicten verschillen qua aard niet van de zedendelicten waarbij de dader en het slachtoffer op een andere manier dan via een datingsite of datingapp met elkaar in contact zijn gekomen. Uit dit onderzoek is echter wel naar voren gekomen dat een deel van de dadergroep gebruikmaakt van de technologische component die ten grondslag ligt aan de gefaciliteerde contacten. Er zijn namelijk signalen dat met name de daders die bewust een datingprofiel hebben aangemaakt om een zedendelict te plegen, gebruikmaken van de geboden mogelijkheden om anoniem te acteren door zich geregeld anders voor te doen op het datingprofiel. Dit gaat met name op voor de zedendelicten die behoren tot de eerste hoofdvorm. Dit heeft belangrijke implicaties voor de toekomstige aanpak.

5.3 Reflectie op het onderzoek

Met dit onderzoek is beoogd om aan de hand van verschillende onderzoeksactiviteiten in kaart te brengen hoe datingsites en datingapps worden gebruikt bij het plegen van zedendelicten. Het bleek lastig om dit proces in kaart te brengen. Er is bijvoorbeeld sprake van een sterke differentiatie in tijdsduur tussen het initiële online contact tussen dader en slachtoffer en de delictpleging. Sommige delicten worden op dezelfde dag als het initiële online contact gepleegd, terwijl andere delicten pas na tweeënhal jaar plaatsvinden. Waar de faciliterende rol van de datingapplicatie in het eerste voorbeeld duidelijk is, geldt dat voor het tweede voorbeeld niet. Daarvoor is het onder andere belangrijk om informatie te hebben over het aantal gesprekken en/of ontmoetingen dat vooraf is gegaan aan delictpleging en wat de inhoud c.q. aard van deze gesprekken en/of ontmoetingen is geweest. Voor de zedendelicten die onder de tweede hoofdvorm vallen, geldt dat in de meeste gevallen bekend is hoeveel ontmoetingen vooraf zijn gegaan aan delictpleging. Voor de zedendelicten die onder de eerste en derde hoofdvorm vallen, is dit niet het geval. Met andere woorden missen er in dit onderzoek te veel puzzelstukjes om op gefundeerde wijze iets te kunnen zeggen over het proces. Daar is nader onderzoek via een andere systematiek voor nodig.

Verder is het doel van dit onderzoek onder andere geweest om de politie eerste indicaties te geven voor de opsporing naar daders. Door de gebruikte onderzoeksactiviteiten is het nog te vroeg om harde conclusies te trekken. Aan de voorkant van het onderzoek bestond het idee dat met name de politieregistraties hier voldoende input voor zou leveren, maar dit blijkt vooralsnog niet het geval. Dit heeft een drietal redenen. Allereerst is de analyse van BVH-registraties een incidentanalyse geweest en geen daderanalyse. Daardoor is veel informatie bekend over het incident, maar is informatie over de dader vaak gering gebleken. Ten tweede is het vanwege de aard van de zedendelicten vaak lastig gebleken om iets te kunnen zeggen over het daderprofiel. Veel delicten blijven zich immers afspelen in een online omgeving en komen niet tot een fysieke ontmoet-

ting. Daardoor is het voor gebruikers van datingsites of datingapps moeilijk vast te stellen of de persoon achter het profiel 'echt' is. Dit geldt met name voor de delicten die behoren tot de eerste hoofdvorm. De derde reden is dat van sommige zedendelicten te weinig registraties beschikbaar waren om op gefundeerde wijze iets te kunnen zeggen over het daderprofiel. Door deze redenen is het ook niet mogelijk geweest om te bepalen of er sprake is van een nieuwe dadergroep.

Een ander doel van het onderzoek was het leveren van eerste inzichten in het slachtofferprofiel, waardoor preventie en hulpverlening beter benut kunnen worden. De kans bestaat dat dit onderzoek geen volledig beeld heeft opgeleverd van het slachtofferprofiel. Het is immers bekend dat de melding- en aangiftebereidheid van slachtoffers laag zijn en er sprake is van een *dark number*. Dit geldt des te meer voor bepaalde subgroepen die in dit onderzoek minder naar voren zijn gekomen, zoals de LBHTIQ+-gemeenschap. In hoeverre de groep slachtoffers die in dit onderzoek onder de loep is genomen vanwege een melding of aangifte zich verhoudt tot de groep slachtoffers die dit niet hebben gedaan, is onbekend. Dit zou mogelijk wel een verklaring kunnen zijn voor het feit dat uit dit onderzoek naar voren komt dat slachtoffers van aanrandingen en verkrachtingen in de meeste gevallen enige vorm van weerstand bieden, terwijl dit niet strookt met de ervaringen van hulpverleners. Mogelijk zijn de slachtoffers van aanrandingen en verkrachtingen die direct bevriezen in plaats van enige vorm van weerstand bieden juist degenen die geen melding maken of aangifte doen.

Tot slot geldt voor de modus operandi dat de onderzoeksactiviteiten minder hebben opgeleverd over de digitale (aanloop naar) zedendelicten als gehoopt. Aan de voorkant van het onderzoek was bedacht dat de gesprekken met slachtoffers hier een bijdrage aan konden leveren. Er is echter slechts met één slachtoffer gesproken, ondanks verscheidene pogingen om met meer slachtoffers in contact te komen.

5.3.1 *Vervolgrichtingen voor onderzoek*

Het onderzoek heeft wel indicaties gegeven voor vervolgrichtingen in onderzoek. Van de 365 politieregistraties staat bijvoorbeeld slechts in 50 registraties of de dader eerder een delict heeft gepleegd, waarvan 42 registraties betrekking hebben op een aanranding of verkrachting. Voor de daders van de overige zedendelicten is dit dus nauwelijks bekend geworden. Dit komt omdat – zoals zojuist ook genoemd – de BVH-registraties het hooguit mogelijk maakten om een incidentanalyse uit te voeren, in plaats van een daderanalyse. Juist daarom is het ten aanzien van de overige zedendelicten wel mogelijk geweest om te beschrijven hoe de incidenten zijn verlopen, maar was het niet mogelijk om middels andere registraties op zoek te gaan naar de dader en te analyseren wie de dader is. Hierdoor hebben we geen antwoord kunnen geven op de vraag of er sprake is van een nieuwe dadergroep of dat een bestaande dadergroep de mogelijkheden van de online omgeving heeft aangegrepen om zedendelicten te plegen, en in hoeverre hierin verschillen zitten tussen de onderscheiden zedendelicten. Dit alles maakt een analyse op daders relevant.

Dat een daderanalyse meerwaarde kan hebben, blijkt uit de 50 registraties waarin wel bekend is geworden of de daders eerder (zedendelicten hebben gepleegd. Soms blijken deze daders bijvoorbeeld eerder ook gebruik te hebben gemaakt van een datingsite of datingapp voor het plegen van een zedendelict. Daarom stellen we vervolgonderzoek voor waarin een daderanalyse uitgevoerd wordt. Ons concrete voorstel hiervoor is dat een steekproef getrokken wordt van alle daders uit dit onderzoek. Vervolgens stellen we voor dat alle BVH-registraties die op deze personen betrekking hebben geanalyseerd worden. Volgens deze methodiek kunnen naar onze mening meer concrete uitspraken gedaan worden over de achtergrondkenmerken van daders. Door antwoord te geven op de vraag of daders (via het gebruik van datingapplicaties) eerder zedendelicten hebben gepleegd en of ze eerder andere delicten hebben gepleegd, kan bepaald worden of er sprake is van een nieuwe dadergroep. In dat geval kan mogelijk meer specifiek eventuele seriematigheid aangetoond worden, onderscheid gemaakt worden tussen een 'bewuste' en 'onbewuste' dadergroep, verschillen tussen generalistische en specialistische daders naar voren komen, overlap tussen offline en online daderschap blijken en eventueel antisociaal gedrag worden blootgelegd.

Geraadpleegde bronnen

Wetenschappelijke literatuur

M. Akkermans, R. Kloosterman, E. Moons, C. Reep & M. Tummers-Van der Aa (2022). *Veiligheidsmonitor 2021*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

K. Albury, J. Burgess, B. Light, K. Race & R. Wilken (2017). 'Data cultures of mobile dating and hook-up apps: Emerging issues for critical social science research'. *Big Data & Society*, 4(2), 1-11.

L. Almond, M.A. McManus & H. Chatterton (2017). 'Internet Facilitated Rape: A Multivariate Model of Offense Behavior'. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(21-22), 1-31.

Atria (2017). *Factsheet. Online seksuele intimidatie*. Amsterdam: Atria.

Atria (2018). *Factsheet. Online seksuele intimidatie*. Amsterdam: Atria.

S. Bates (2016). 'Revenge Porn and Mental Health'. *Feminist Criminology*, 12(1), 22-42.

L. Bats (2019). *The moral matter of an interactive online domain: a philosophical and empirical exploration of how our relation with the online domain mediates online morality*. Enschede: University of Twente.

S.E. Baumgartner, P.M. Valkenburg & J. Peter (2010). 'Unwanted online sexual solicitation and risky sexual online behavior across the lifespan'. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 31(6), 439-447.

A.M. Beauchamp, H.R. Cotton, A.T. LeClere, E.K. Reynolds, S.J. Riordan & K.E. Sullivan (2017). 'Super likes and right swipes: How undergraduate women experience dating apps'. *Journal of the Student Personnel Association at Indiana University*, 1-16.

F.F. Bekken, E.I. Simons & F. Noteboom (2021). *Daders van binnenlandse seksuele uitbuiting*. Capelle aan den IJssel: Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel.

W. van Berlo & I. van Beek (2015). *Seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld: feiten en cijfers*. Utrecht: Rutgers & Movisie.

J. Beyens & E. Lievens (2016). 'A legal perspective on the non-consensual dissemination of sexual images: Identifying strengths and weaknesses of legislation in the US, UK and Belgium'. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 47, 31-43.

P.J. Black, M. Wollis, M. Woodworth & J.T. Hancock (2015). 'A linguistic analysis of grooming strategies of online child sex offenders: Implications for our understanding of predatory sexual behavior in an increasingly computer-mediated world'. *Child Abuse & Neglect*, 44, 140-149.

A. Birthrong & R.D. Latzman (2014). 'Aspects of impulsivity are differentially associated with risky sexual behaviors'. *Personality and Individual Differences*, 57, 8-13.

Brief van de minister van Justitie en Veiligheid van 16 februari 2021 (*Stcrt.* 2021, 3210491).

G. Brown, B. Maycock & S. Burns (2005). 'Your picture is your bait: Use and meaning of cyberspace among gay men'. *Journal of sex research*, 42(1), 63-73.

E. Cama E. (2021). 'Understanding Experiences of Sexual Harms Facilitated through Dating and Hook Up Apps among Women and Girls'. In: *The Emerald International Handbook of Technology Facilitated Violence and Abuse*. Bingley: Emerald Publishing Limited.

C. Cavezza & T.E. McEwan (2014). 'Cyberstalking versus off-line stalking in a forensic sample'. *Psychology, Crime & Law*, 20(10), 955-970.

E.P.H. Choi, J.Y.H. Wong & D.Y.T. Fong (2016). 'An emerging risk factor of sexual abuse: the use of smartphone dating applications'. *Sexual Abuse*, 30(4), 343-366.

D. Citron & M. Franks (2014). 'Criminalizing revenge porn'. *Wake Forest Law Review*, 49, 345-391.

C. Cobb & T. Kohno (2017). 'How public is my private life?: Privacy in online dating'. Paper presented at the *Proceedings of the 26th International Conference on World Wide Web*, 1231-1240.

D. Cocking & J. van den Hoven (2018). *Evil Online*. Hoboken: Wiley Blackwell.

K. Cooper, E. Quayle, L. Jonsson & C.G. Svedin (2016). 'Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature'. *Computers in Human Behavior*, 55, 706-716.

A.L. Dir, E.N. Riley, M.A. Cyders & G.T. Smith (2018). 'Problematic alcohol use and sexting as risk factors for sexual assault among college women'. *Journal of American College Health*, 1-8.

N. Döring (2014). 'Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting?' *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1).

Z. Duncan & E. March (2019). 'Using tinder® to start a fire: Predicting antisocial use of tinder® with gender and the dark tetrad'. *Personality and Individual Differences*, 145, 9-14.

S.G. Echevarria (2021). *Dating app facilitated sexual violence: the prevalence and mental health effects* [Thesis]. Florida: University of Central Florida.

Europol (2017). *Online sexual coercion and extortion as a form of crime affecting children. Law Enforcement Perspective*. Den Haag: Europol.

Expertisebureau Online Kindermisbruik (2017). Meldingen aan Helpwanted.nl (2010-2016). Geraadpleegd via: <https://www.eokm.nl/wp-content/uploads/2017/09/factsheet-Helpwanted-final.pdf>

Expertisebureau Online Kindermisbruik (2018). Jaarverslag 2018. Geraadpleegd via: <https://www.eokm.nl/wp-content/uploads/2019/04/opmaak-jaarverslag-2018-online-2.pdf>

A.K. Fansher & S. Eckinger (2020). 'Tinder Tales: An Exploratory Study of Online Dating Users and Their Most Interesting Stories'. *Deviant Behavior*, 1-15.

A.K. Fansher & K. McCarns (2019). *Risky Online Dating Behaviors and Their Potential for Victimization*. Huntsville, TX: Crime Victims' Institute.

L. Fedina, J.L. Holmes & B.L. Backes (2018). 'Campus sexual assault: A systematic review of prevalence research from 2000 to 2015'. *Trauma, Violence & Abuse*, 19(1), 76-93.

E. Filice, K.D. Abeywickrama, D.C. Parry & C.W. Johnson (2022). 'Sexual violence and abuse in online dating: A scoping review'. *Aggression and Violent Behavior*.

E.J. Finkel, P.W. Eastwick, B.R. Karney, H.T. Reis & S. Sprecher (2012). 'Online dating: A critical analysis from the perspective of psychological science'. *Psychological Science in the Public Interest*, 13(1), 3-66.

W.F. Flack Jr., B.E. Hansen, A.B. Hopper, L.A. Bryant, K.W. Lang, A.A. Massa & J.E. Whalen (2016). 'Some types of hookups may be riskier than others for campus sexual assault'. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 8(4), 413.

M. Fleming & D. Rickwood (2004). 'Teens in cyberspace: Do they encounter friend or foe?' *Youth Studies Australia*, 23(3), 46-52.

H. Flynn, K. Cousins & E.N. Picciani (2019). *Tinder lets known sex offenders use the app. It's not the only one*. ProPublica. Geraadpleegd via: <https://www.propublica.org>

J.R. Garcia, C. Reiber, S.G. Massey & A.M. Merriwether (2012). 'Sexual hookup culture: A review'. *Review of General Psychology*, 16, 161-176.

L. Gilbert, A.L. Sarvet, M. Wall, K. Walsh, L. Reardon, P. Wilson, J. Santelli, S. Khan, M. Thompson, J.S. Hirsch & C.A. Mellins (2018). 'Situational contexts and risk factors associated with incapacitated and nonincapacitated sexual assaults among college women'. *Journal of Women's Health*, 28(2), 185-193.

R. Gillett (2018). 'Intimate intrusions online: Studying the normalization of abuse in dating apps'. *Women's Studies International Forum*, 69, 1-30.

G. Goggin & K. Crawford (2011). 'Generation Disconnections: Youth Culture and Mobile Communication'. In: R.S. Ling & S.W. Campbell (Reds.), *Mobile Communication: Bringing Us Together and Tearing Us Apart* (p. 249-270).

H. de Graaf (2020). *Seksuele gezondheid in Nederland in corona tijd*. Utrecht: Rutgers.

H. de Graaf & I. Vanwesenbeeck (2006). *Seks is een game. Gewenst en ongewenst seksueel gedrag van jongeren op internet*. Utrecht: Rutgers.

H. de Graaf, M. van den Borne, S. Nikkelen, D. Twisk & S. Meijer (2017). *Seks onder je 25^e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2017*. Utrecht: Rutgers/Soa Aids Nederland.

R. Goldsborough (2017). 'Don't be a lonely heart victim'. *Teacher Librarian*, 45(2), 62-63.

M. Gorissen, J. El Akehal, F. Weerman & S. van de Weijer (2020). *Het fenomeen online seksueel geweld. Een literatuuronderzoek naar de kennis over omvang, aard en aanpak*. Amsterdam: Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving.

M.R. Gottfredson & T. Hirschi (1990). *A general theory of crime*. Stanford: Stanford University Press.

-
- H.A. Hahn, D.S. You, M. Sferra, M. Hubbard, S. Thamotharan & S.A. Fields (2017). 'Is it too soon to meet? Examining differences in geosocial networking app use and sexual risk behavior of emerging adults'. *Sexuality and Culture*, 22, 1-21.
- N. Henry & A. Powell (2014a). 'The dark side of the virtual world.' In: N. Henry and A. Powell, eds. *Preventing sexual violence: interdisciplinary approaches to overcoming a rape culture*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 84-104.
- N. Henry & A. Powell (2014b). 'Beyond the 'sext': Technology-facilitated sexual violence and harassment against adult women'. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 48(1), 104-118.
- N. Henry & A. Powell (2016). 'Technology-Facilitated Sexual Violence: A Literature Review of Empirical Research'. *Trauma, Violence & Abuse*, 19(2), 195-208.
- L. Hillier, K.J. Mitchell & M.L. Ybarra (2012). 'The Internet as a safety net: Findings from a series of online focus groups with LGB and non-LGB young people in the United States'. *Journal of LGBT Youth*, 9(3), 225-246.
- M. van Huijstee, W. Nieuwenhuizen, M. Sanders, E. Masson & P. van Boheemen (2021). *Online ontspoord – Een verkenning van schadelijk en immoreel gedrag op het internet in Nederland*. Den Haag: Rathenau Instituut.
- M. Jonker & C. van Diessen (2017). *Toeleidingshandleiding Halt-interventie sexting: Respect online. Een interventie voor jongeren die lichte vormen van online seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond*. Utrecht: Rutgers/Halt.
- M. Jonker, W. van Berlo & P. Haastrecht (2017). 'Seksueel gedrag online: Leuk of risico?' *Proces*, 96(6), 398-406.
- M. Kamal & W.J. Newman (2016). 'Revenge pornography: Mental health implications and related legislation'. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 44(3), 359-367.
- E. Katz (1959). 'Mass communications research and the study of popular culture: An editorial note on a possible future for this journal'. *Studies in Public Communication*, 2, 1-6.
- K. Kopecký (2017). 'Online blackmail of Czech children focused on so-called 'sextortion' (analysis of culprit and victim behaviors)'. *Telematics and Informatics*, 34(1), 11-19.
- P. Korenis & S.B. Billick (2014). 'Forensic Implications: Adolescent Sexting and Cyberbullying'. *Psychiatric Quarterly*, 85(1), 97-101.

- L. Langton & J.L. Truman (2014). *Socio-emotional impact of violent crime*. Washington D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics.
- C. Lauckner, N. Truszczynski, D. Lambert, V. Kottamasu, S. Meherally, A.M. Schipani-McLaughlin, E. Taylor & N. Hansen (2019). 'Catfishing,' cyberbullying, and coercion: An exploration of the risks associated with dating app use among rural sexual minority males'. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 23(3), 289-306.
- J. van Lisdonk, E. Maliepaard, S. Oostrik & K. Vermey (2017). *Weinig om het lijf. Ervaringen met online dating van jonge mannen die seks hebben met mannen*. Utrecht: Rutgers.
- K. Lorenz & S.E. Ullman (2016). 'Alcohol and sexual assault victimization: Research findings and future directions'. *Aggression and Violent Behavior*, 31, 82-94.
- B. Lunceford (2011). The New Pornographers: 'New Media, Sexual Expression, and the Law'. In: K. German & B. Drushel (Reds.), *The Ethics of Emerging Media: Information, Social Norms and New Media Technology* (p. 99-118).
- L.A. Malesky Jr. (2007). 'Predatory online behavior: Modus operandi of convicted sex offenders in identifying potential victims and contacting minors over the internet'. *Journal of Child Sexual Abuse*, 16, 23-32.
- M. van Mansom & V. Schwegler (2021). *Eigen schuld, dikke bult. Een verkennend onderzoek naar financiële afpersing met naaktbeelden onder jongens*. Amsterdam: Expertisebureau Online Kindermisbruik/Helpwanted.nl.
- E. March, R. Grieve, J. Marrington & P.K. Jonason (2017). 'Trolling on Tinder® (and other dating apps): Examining the role of the Dark Tetrad and impulsivity'. *Personality and Individual Differences*, 110, 139-143.
- A. Marganski & L. Melander (2015). 'Intimate partner violence victimization in the cyber and real world: Examining the extent of cyber aggression experiences and its association with in-person dating violence'. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(7), 1071-1095.
- M.G. McGrath & E. Casey (2002). 'Forensic psychiatry and the internet: Practical perspectives on sexual predators and obsessional harassers in cyberspace'. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law Online*, 30, 81-94.
- B. Miller (2015). "They're the modern-day gay bar": Exploring the uses and gratifications of social networks for men who have sex with men. *Computers in Human Behavior*, 51, 476-482.

Minister van Justitie en Veiligheid, Brief van 12 mei 2020 (*Stcrt.* 2020, 2898413).

F. Mishna, A. McLuckie & M. Saini (2009). 'Real-world dangers in an online reality: A qualitative study examining online relationships and cyber abuse'. *Social Work Research*, 33, 107-118.

K.J. Mitchell, D. Finkelhor, J. Wolak, M.L. Ybarra & H. Turner (2011). 'Youth internet victimization in a broader victimization context'. *Journal of Adolescent Health*, 48(2), 128-134.

K.J. Mitchell, M.L. Ybarra & D. Finkelhor (2007). 'The relative importance of online victimization in understanding depression, delinquency and substance use'. *Child Maltreatment*, 12(4), 314-324.

J.A. Moors & A.C. Verweij (2022). *Ontmaskering. Een literatuur- en praktijkonderzoek naar 'exposen'*. Ridderkerk/Apeldoorn/Den Haag: ACR Research/Politie & Wetenschap/EMMA.

A. Murphy (2017). 'Dating dangerously: Risks lurking within mobile dating apps'. *Catholic University Journal of Law and Technology*, 26(1), 100-126.

M. Naezer & L. van Oosterhout (2019). *Sharing is caring? Jongeren, sexting en de ongewenste verspreiding van sexy beeldmateriaal*. Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid.

National Crime Agency (2016). *Emerging new threat in online dating. Initial trends in internet dating-initiated serious sexual assaults*. Londen: NCA.

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2019). *Slachtoffermonitor mensenhandel 2014-2018*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

L. Newett, B. Churchill & B. Robards (2017). 'Forming connections in the digital era: Tinder, a new tool in young Australian intimate life'. *Journal of Sociology*, 1-16.

S. Nikkelen & K. Vermey (2017). 'Seksuele oriëntatie en genderidentiteit'. In: H. de Graaf, M. van den Borne, S. Nikkelen, D. Twisk & S. Meijer (p. 35-58). *Seks onder je 25e: Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2017*. Delft: Eburon.

R. Notté (2020). 'Het verlies van geld, geluk en gezicht. Romance scams, datingfraude en 'sweetheart swindles''. *Justitiële verkenningen*, 46(2), 61-75.

R. O'Connell (2003). *A typology of child cyberexploitation and online grooming practices*. Preston, UK: University of Central.

M.L. O'Neill & P.K. Kerig (2000). 'Attributions of Self-Blame and Perceived Control as Moderators of Adjustment in Battered Women'. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(10), 1036-1049.

J.W. Patchin & S. Hinduja (2018). 'Sextortion Among Adolescents: Results From a National Survey of U.S. Youth'. *Sexual Abuse*.

Pew Research Center (2020). *The virtues and downsides of online dating*. Washington: Pew Research Center.

A. Phan, K. Seigfried-Spellar & K.R. Choo (2021). 'Threaten me softly: A review of potential dating app risks'. *Computers in Human Behavior Reports* 3, 1-12.

A. Powell & N. Henry (2016). 'Policing technology-facilitated sexual violence against adult victims: police and service sector perspectives'. *Policing and Society*, 1-17.

A. Powell & N. Henry (2019). 'Technology-facilitated sexual violence victimization: Results from an online survey of Australian adults'. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(17), 3637-3665.

E. Quayle, L. Jonsson & L. Löf (2012). *Online behaviour related to child sexual abuse: Interviews with affected young people*. Stockholm: Council of the Baltic Sea States.

W.R. Rice, U. Friberg & S. Gavrillets (2012). 'Homosexuality as a Consequence of Epigenetically Canalized Sexual Development'. *The Quarterly Review of Biology*, 87(4), 343-368.

J. Ringrose & L. Harvey (2015). 'Boobs, back-off, six packs and bits: Mediated body parts, gendered reward, and sexual shame in teens' sexting images'. *Continuum*, 29(2), 205-217.

M.J. Rosenfeld & R.J. Thomas (2012). 'Searching for a mate: The rise of the Internet as a social intermediary'. *American Sociological Review*, 77(4), 523-547.

J. Rowse, C. Bolt & S. Gaya (2020). 'Swipe right: the emergence of dating-app facilitated sexual assault. A descriptive retrospective audit of forensic examination caseload in an Australian metropolitan service'. *Forensic Science, Medicine and Pathology*, 16, 71-77.

Rutgers (2020). *Checklist sexting*. Utrecht: Rutgers.

A.N. Sawyer, E.R. Smith & E.G. Benotsch (2017). 'Dating Application Use and Sexual Risk Behavior Among Young Adults'. *Sexuality Research and Social Policy*, 15(2), 183-191.

-
- M.J. Scannell (2019). 'Online dating and the risk of sexual assault to college students'. *Building Healthy Academic Communities Journal*, 3(1), 34-43.
- B. Sevi (2019). 'The dark side of Tinder: The Dark Triad of personality as correlates of Tinder use'. *Journal of Individual Differences*, 40, 242-246.
- G.K. Shapiro, O. Tatar, A. Sutton, W. Fisher, A. Naz, S. Perez & Z. Rosberger (2017). 'Correlates of Tinder use and risky sexual behaviors in young adults'. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 20(12), 727-734.
- Sociaal-Economische Raad (2014). *Algemene Voorwaarden Datingsites 2014*. Den Haag: SER.
- M. Soesan (2018). *Can anybody find me somebody (safe) to love? A procedural framework for screening convicted sex offenders from online dating services*. Amsterdam: University of Amsterdam.
- R. Spithoven, Y. van Houten & E. Misana-ter Huurne. (2020). 'Weerbaar tegen shame sexting en sextortion'. *Pedagogiek*, 40(3), 261-287.
- B. Spitzberg & G. Hoobler (2002). 'Cyberstalking and the technologies of interpersonal terrorism'. *New Media & Society*, 4(1), 71-92.
- J. Suler (2004). 'The Online Disinhibition Effect'. *CyberPsychology & Behavior*, 7(3), 321-326.
- S.R. Sumter, L. Vandenbosch & L. Ligtenberg (2017). 'Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder'. *Telematics and Informatics*, 34(1), 1-37.
- D.L. Tolman, M.I. Striepe & T. Harmon (2003). 'Gender matters: Constructing a model of adolescent sexual health'. *Journal of Sex Research*, 40(1), 4-12.
- P. Tomaszewska & I. Schuster (2020). 'Comparing sexuality-related cognitions, sexual behavior, and acceptance of sexual coercion in dating app users and non-users'. *Sexuality research and social policy*, 17(2), 188-198.
- C. Vandeweerd, J. Corvin, M. Coulter, E. Perkins, R. Telford, A. Yalcin, J. Myers & B. Yegidis (2014). 'A preliminary investigation of risks for adverse outcomes of relationship seeking on social network sites (SNS): A descriptive study of women over 50 seeking relationships on MySpace in Hillsborough County, Florida'. *Journal of Women & Aging*, 26, 127-145.

C. Vandeweerd, J. Myers, M. Coulter, A. Yalcin & J. Corvin (2016). 'Positives and negatives of online dating according to women 50+'. *Journal of Women & Aging*, 28(3), 259-270.

J. M. ten Voorde, (2017). 'Digitale seksuele delicten in het straf- en strafprocesrecht'. *PROCES*, 96(3), 407-421.

A.E. Waldman (2019). 'Law, privacy, and online dating: 'revenge porn' in gay online Communities'. *Law & Social Inquiry*, 44(4), 987-1018.

K. Walker & E. Sleath (2017). 'A systematic review of the current knowledge regarding revenge pornography and non-consensual sharing of sexually explicit media'. *Aggression and Violent Behavior*, 36, 9-24.

S. Webster, J. Davidson, A. Bifulco, P. Gottschalk, V. Caretti, T. Pham, J. Grove-Hills, C. Turley, C. Tompkins, S. Ciulla, V. Milazzo, A. Schimmenti & G. Craparo (2012). *European Online Grooming Project – Final Report*. Brussel: Europese Commissie.

H. Whittle, C. Hamilton-Giachritsis, A. Beech & G. Collings (2013). 'A review of online grooming: Characteristics and concerns'. *Aggression and Violent Behavior*, 18, 62-70.

C. van de Wiele & S.T. Tong (2014). Breaking boundaries: 'The uses & gratifications of Grindr'. In: *Proceedings of the 2014 ACM International Joint Conference on Pervasive and Ubiquitous Computing* (p. 619-630). New York, NY: ACM.

N.E. Willard (2010). 'Sexting and Youth: Achieving a Rational Response'. *Journal of Social Sciences*, 6(4), 542-562.

B. Wittes, C. Poplin, Q. Jurecic & C. Spera (2016). *Sextortion: Cybersecurity, teenagers, and remote sexual assault*. Geraadpleegd via: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/05/sextortion1-1.pdf>.

H.C. Whittle, C.E. Hamilton-Giachritsis & A.R. Beech (2014). 'In their own words: Young peoples' vulnerabilities to being groomed and sexually abused online'. *Psychology*, 5(10), 1185-1196.

J. Wolak & D. Finkelhor (2016). *Sextortion: findings from a survey of 1,631 victims*. Geraadpleegd via: http://www.unh.edu/ccrc/pdf/Sextortion_RPT_FNL_rev0803.pdf.

J.D. Wolak, D. Finkelhor, W. Walsh & L. Treitman (2018). 'Sextortion of minors: Characteristics and dynamics'. *Journal of Adolescent Health*, 62(1), 72-79.

Websites

ABC News (2018, 10 juli). 'Ask for Angela' safety campaign launched to combat sexual violence in Sydney. Geraadpleegd via: <https://www.abc.net.au/news/2018-07-10/ask-for-angela-safety-campaign-launched-in-sydney/9971984>

Alfred Petrie (z.d.). Wat echt helpt bij PTSS, stress en burn-out. Geraadpleegd via: <https://www.alfredpetrie.nl/blog/terug-naar-natuurlijke-veerkracht>

Algemeen Dagblad (2019, 27 februari). Tinder, jachtterrein van verkrachters en oplichters. Geraadpleegd via: <https://www.ad.nl/nieuws/tinder-jachtterrein-van-verkrachters-en-oplichters~afe5b314/>

Algemeen Dagblad (2021, 19 januari). Aantal leden op datingsites stijgt flink in coronatijd: 'Tsunami aan moedeloze vrijgezellen'. Geraadpleegd via: <https://www.ad.nl/binnenland/aantal-leden-op-datingsites-stijgt-flink-in-coronatie-tsunami-aan-moedeloze-vrijgezellen~aef21c26/>

Algemeen Dagblad (2022, 7 januari). Onderzoek: kwart basisscholen heeft te maken met verspreiden naaktfoto's. Geraadpleegd via: <https://www.ad.nl/binnenland/onderzoek-kwart-basisscholen-heeft-te-maken-met-verspreiden-naaktfotos~a68a6875/>

BNDDeStem (2019, 25 november). Lindsay (26) werd thuis verkracht door haar Tinderdate: 'Het ging helemaal mis'. Geraadpleegd via: <https://www.bndestem.nl/binnenland/lindsay-26-werd-thuis-verkracht-door-haar-tinder-date-het-ging-helemaal-mis~a68b2a67/>

BNNVARA (2019, 4 juni). De Tinderdate van Lindsay eindigde in een nachtmerrie. Geraadpleegd via: <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/de-tinderdate-van-lindsay-eindigde-in-een-nachtmerrie>

BNNVARA (2021, 16 september). Tinder lanceert noodknop voor gebruikers. Geraadpleegd via: <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/tinder-lanceert-noodknop-voor-gebruikers>

Bureau Jeugd en Media (2015, 16 april). Shame sexting is een groepsding. Geraadpleegd via: <https://www.bureaujeugdmedia.nl/shame-sexting-is-een-groepsding/>

Buzzfeed News (2019, 2 december). Tinder lets known sex offenders use the app. It's not the only one. Geraadpleegd via: <https://www.buzzfeednews.com/article/hillary-flynn/tinder-lets-known-sex-offenders-use-the-app-its-not-the>

CBS (2014, 18 juni). Steeds vaker relatie via internet. Geraadpleegd via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2014/25/steeds-vaker-relatie-via-internet>

Centrum Kinderhandel Mensenhandel (z.d.). Seksuele uitbuiting. Geraadpleegd via: <https://www.hetckm.nl/seksuele-uitbuiting>

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (z.d.). Project Shitzooi. Geraadpleegd via: <https://hetccv.nl/onderwerpen/cybercrime/database-lokale-cyber-projecten/project-shitzooi/>

Centrum Seksueel Geweld (z.d.). Seksueel misbruik. Geraadpleegd via: <https://centrumseksueelgeweld.nl/seksueel-misbruik/>

De Gelderlander (2018, 20 november). Cel en gedwongen opname voor Tinder-afperser uit Ulft. Geraadpleegd via: <https://www.gelderlander.nl/oude-ijsselstreek/cel-en-gedwongen-opname-voor-tinder-afperser-uit-ulft~a56a40aa/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

De Rechtspraak (2017, 25 januari). Grooming is moderne vorm van kinderlokken. Geraadpleegd via: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Grooming-is-moderne-vorm-van-kinderlokken.aspx>

De Standaard (2021, 16 maart). Tinder waarschuwt in VS voor profielen met crimineel verleden. Geraadpleegd via: https://www.standaard.be/cnt/dmf20210316_95563608

De TraumaCoach (z.d.). Overlevingsreacties. Geraadpleegd via: <https://www.detraumacoach.nl/overlevingsreacties/>

De Volkskrant (2019a, 25 juni). Tinder en Grindr zijn niets om je voor te schamen: bijna helft jongvolwassenen zoekt liefde online. Geraadpleegd via: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/tinder-en-grindr-zijn-niets-om-je-voor-te-schamen-bijna-helft-jongvolwassenen-zoekt-liefde-online~b2f8593f/>

De Volkskrant (2019b, 25 juni). Internetporno, datingapps en dickpiks: wat onze enquête uitwijst over seks en het internet. Geraadpleegd via: <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/internetporno-datingapps-en-dickpics-wat-onze-enquete-uitwijst-over-seks-en-het-internet~bb9c53aa/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.nu.nl%2F>

Expertisecentrum Mensenhandel & (jeugd)Prostitutie (z.d.). Seksuele uitbuiting. Sextortion. Geraadpleegd via: <https://expertisecentrum-mensenhandel-jeugdprostitutie.nl/sextortion/>

Flair (2021, 2 februari). Lindsay werd verkracht in haar eigen huis: 'Ik ben heel erg bang geweest om dood te gaan'. Geraadpleegd via: <https://www.flaironline.nl/geen-categorie/lindsay-verkracht-eigen-huis-bang-dood-te-gaan/>

FunX (2021, 22 juli). Sagar schaamde zich jarenlang voor seksueel misbruik: 'Je mannelijkheid wordt aangetast'. Geraadpleegd via: <https://www.funx.nl/news/besef/0c74ff7d-1b00-472c-b15b-e9536afcf65a/sagar-schaamde-zich-jarenlang-voor-seksueel-misbruik-je-mannelijkheid-wordt-aangetast>

GGD Rotterdam-Rijnmond (z.d.). Seksueel geweld. Geraadpleegd via: <https://www.ggdrotterdamrijnmond.nl/advies-hulp/seksueel-geweld/>

Het Parool (2020, 10 juni). Hulpvraag bij seksueel misbruik onder jongeren steeg explosief tijdens lockdown. Geraadpleegd via: <https://www.parool.nl/nederland/hulpvraag-bij-seksueel-misbruik-onder-jongeren-steeg-explosief-tijdens-lockdown~b-2003d8e/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.helpwanted.nl%2F>

Linda (2020, 26 oktober). Lindsay (27) werd verkracht op Tinder-date: 'Hij zette twee handen op mijn keel'. Geraadpleegd via: <https://www.linda.nl/tv/linda-meiden-videos/lindsay-werd-verkracht-op-een-tinder-date/>

Lindsay Arts (z.d.). Ik durfde geen v-hals te dragen. Geraadpleegd via: <https://lindsay-arts.nl/ik-durfde-geen-v-hals-te-dragen/>

Metro (2019, 28 maart). 'Bijna iedereen bevriest tijdens een verkrachting'. Geraadpleegd via: <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2019/03/bijna-iedereen-bevriest-tijdens-een-verkrachting/>

MIND Korrelatie (z.d.). Seksueel geweld. Geraadpleegd via: <https://mindkorrelatie.nl/onderwerpen/seksueel-geweld>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (z.d.). Seksueel geweld. Geraadpleegd via: <https://www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/seksueel-geweld>

Movisie (2019, 13 maart). Shame sexting bij tienermeiden met een Marokkaans-islamitische achtergrond. Geraadpleegd via: <https://www.movisie.nl/artikel/shame-sexting-tienernermeiden-marokkaans-islamitische-achtergrond>

Nederlands Jeugdinstituut (z.d.). Seksueel misbruik. Geraadpleegd via: <https://www.nji.nl/kindermishandeling/seksueel-misbruik>

'Niet mijn kind' (z.d.). Geraadpleegd via: <https://www.nietmijnkind.nl/>

NOS (2018, 9 januari). Online daten: wat als er na de volgende swipe een leukere match is? Geraadpleegd via: <https://nos.nl/artikel/2211168-online-daten-wat-als-er-na-de-volgende-swipe-een-leukere-match-is.html>

NOS (2021, 6 december). Politie verwacht honderden extra zedenzaken door nieuwe 'sekswetgeving'. Geraadpleegd via: <https://nos.nl/artikel/2408407-politie-verwacht-honderden-extra-zedenzaken-door-nieuwe-sekswetgeving>

NU.nl (2019, 2 december). Tinder: 'Er zitten sowieso daders van seksueel misbruik op ons platform'. Geraadpleegd via: <https://www.nu.nl/tech/6015065/tinder-er-zitten-sowieso-daders-van-seksueel-misbruik-op-ons-platform.html>

NU.nl (2020, 22 december). Datingapps door het dak: 'Zo druk dat we aanmeldingen moesten stopzetten'. Geraadpleegd via: <https://www.nu.nl/ondernemen/6097332/datingapps-door-het-dak-zo-druk-dat-we-aanmeldingen-moesten-stopzetten.html>

Office of the Esafety Commissioner (z.d.). Dating apps and websites. Geraadpleegd via: <https://www.esafety.gov.au/women/being-social/online-dating/dating-apps-and-websites>

Omroep West (2021, 28 juli). Jeugddetentie en werkstraffen in Leidse sextortion-zaak. Geraadpleegd via: <https://www.omroepwest.nl/nieuws/4431466/jeugddetentie-en-werkstraffen-in-leidse-sextortion-zaak>

Openbaar Ministerie (z.d.). Wanneer is er sprake van aanranding of verkrachting (seksueel geweld)?. Geraadpleegd via: <https://www.om.nl/onderwerpen/zeden-en-seksueel-misbruik/vraag-en-antwoord/wanneer-is-er-sprake-van-aanranding-of-verkrachting-seksueel-geweld>

Overheid.nl (z.d.). Wetboek van Strafrecht. Geraadpleegd via: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2022-07-01#BoekTweede_TiteldeelXVIII

Politie (z.d. a). Wat is grooming? Geraadpleegd via: <https://www.politie.nl/informatie/wat-is-grooming.html>

Politie (z.d. b). Wat is seksueel misbruik? Geraadpleegd via: <https://www.politie.nl/informatie/wat-is-seksueel-misbruik.html>

Praktijk Souldrops (2022, 1 april). Van vluchten, vechten of bevriezen naar een gezonder evenwicht. Geraadpleegd via: <https://praktijksouldrops.nl/traumatherapie/van-vluchten-vechten-of-bevriezen-naar-een-gezonder-evenwicht/>

Rijksoverheid (z.d. a). Het verhaal van Kate. Geraadpleegd via: <https://www.watkanmijhelpen.nl/ervaringsverhalen/het-verhaal-van-kate>

Rijksoverheid (z.d. b). Wetsvoorstel seksuele misdrijven. Geraadpleegd via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/seksuele-misdrijven/wetsvoorstel-seksuele-misdrijven>

Rijksoverheid (z.d. c). Over de campagne. Geraadpleegd via: <https://www.watkanmijhelpen.nl/over-de-campagne>

Rutgers (z.d. a). Sexting. Geraadpleegd via: <https://seksualiteit.nl/onderwerpen/seksueel-plezier/sexting/>

Rutgers (z.d. b). Seksueel geweld. Geraadpleegd via: <https://rutgers.nl/themas/seksueel-geweld/>

Rutgers (z.d. c). Ben je oké? Voorkomt ongewenst seksueel gedrag. Geraadpleegd via: <https://rutgers.nl/stories/ben-je-oke/>

Slachtofferhulp (z.d. a). Hulp na grooming. Geraadpleegd via: <https://www.slachtofferhulp.nl/gebeurtenissen/seksueel-misbruik-geweld/grooming/#:~:text=Grooming%20is%20een%20vorm%20van,seksueel%20contact%20in%20het%20echt>

Slachtofferhulp (z.d. b). Hulp na seksuele uitbuiting. Geraadpleegd via: <https://www.slachtofferhulp.nl/gebeurtenissen/mensenhandel/seksuele-uitbuiting/#:~:text=Seksuele%20uitbuiting%20is%20een%20vorm,op%20meisjes%20of%20jonge%20vrouwen>

SlachtofferWijzer (z.d.). Wat is sextortion: van hulp en aangifte tot voorkomen. Geraadpleegd via: <https://slachtofferwijzer.nl/nieuws/sextortion-seksuele-aferping-betekenis/>

Sterk Huis (z.d.). Hulp bij seksueel misbruik. Geraadpleegd via: <https://www.sterkhuis.nl/seksueel-misbruik/>

Strafrechtadvocatennetwerk (z.d.). Ontucht minderjarig kind (jonger dan 16 jaar). Geraadpleegd via: <https://www.zedenadvocaat.nl/ontucht-minderjarig-kind-10-11-12-13-14-15/>

Tubantia (2015, 8 augustus). Strafzaak tegen Enschedeër Jordie van U. geeft inkijk in werkwijze internetverleider. Geraadpleegd via: <https://www.tubantia.nl/enschede/strafaak-tegen-enschede-jordie-van-u-geeft-inkijk-in-werkwijze-internetverleider~a4ed8c2d/>

Tubantia (2019, 25 november). Lindsay (26) werd thuis verkracht door haar Tinder-date: 'Het ging helemaal mis'. Geraadpleegd via: <https://www.tubantia.nl/binnenland/lindsay-26-werd-thuis-verkracht-door-haar-tinder-date-het-ging-helemaal-mis~a-68b2a67/>

VRT (2021, 16 maart). Tinder waarschuwt voor dates met crimineel verleden in de VS, hoe zit dat bij ons? Geraadpleegd via: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/03/16/tinder-waarschuwt-voor-dates-met-crimineel-verleden/>

WNL (2017, 5 april). De miljoenenindustrie van het online daten: dit is wat er wordt verdiend. Geraadpleegd via: <https://wnl.tv/2017/04/05/miljoenenindustrie-online-daten-is-er-wordt-verdiend/>

Bijlage 1 – Itemlijst

Omvang

- Hoe vaak worden zedendelicten gepleegd nadat het contact is gelegd via een datingapp? En wat is het relatieve aandeel in het totaal aantal zedendelicten?
- Het aantal gebruikers van datingapps is in de afgelopen jaren toegenomen. Is het aantal zedendelicten die worden gepleegd nadat het contact is gelegd via een datingapp ook toegenomen? Of is het gelijk gebleven dan wel afgenomen?
- Worden sommige datingapps vaker gebruikt voor het plegen van zedendelicten dan andere datingapps?

Aard

- Wat is de modus operandi van de daders?
 - Hoe is het datingapp profiel van de dader vormgegeven (is hij of zij de werkelijke persoon achter het profiel, of wordt valse informatie gebruikt?, Wat is de mate van informatie op het profiel c.q. in welke mate begeeft de dader zich anoniem op een datingapp profiel? et cetera)
 - Wat is de aard van het online contact (is er sprake van seksueel getint contact?, Vindt grooming plaats?, Vindt sextortion plaats? et cetera)
 - Na welke tijdsperiode gaat het online contact over in een eerste offline contact?
 - Wat gebeurt er tijdens de offline ontmoeting waarin het zedendelict wordt gepleegd door de dader?
 - Welk zedendelict wordt gepleegd?
- Is het zo dat er verschillen zijn in modus operandi tussen verschillende datingapps?
- Is de modus operandi voor het plegen van zedendelicten nadat het contact is gelegd via datingapps veranderd in de afgelopen jaren?

Dadergroep

- Wat zijn de individuele kenmerken van de dader (geslacht, leeftijd, dagelijkse bezigheid, seksuele voorkeur, eventuele persoonlijkheidsproblematiek, andere kwetsbaarheden et cetera)?
- Zitten er verschillende typen daders op verschillende datingapps?
- In hoeverre hebben de daders die zedendelicten plegen nadat zij het contact hebben gelegd via een datingapp, ook al eens zedendelicten gepleegd zonder gebruik te hebben gemaakt van een online medium? Oftewel: is er sprake van een nieuwe dadergroep?

- In hoeverre zijn de daders die zedendelicten plegen nadat zij het contact hebben gelegd via een datingapp al bekend bij politie en justitie vanwege andersoortige delicten dan zedendelicten?

Slachtoffergroep

- Wat zijn de individuele kenmerken (geslacht, leeftijd, dagelijkse bezigheid, seksuele voorkeur, eventuele persoonlijkheidsproblematiek, andere kwetsbaarheden et cetera)?
- Wat is de motivatie van het slachtoffer geweest om gebruik te gaan maken van een datingapp? En verschilt de motivatie ook nog per datingapp?
- Hoe is het datingapp profiel van het slachtoffer vormgegeven? (Impliceert dit bijvoorbeeld dat er sprake is van een kwetsbaar persoon, waar de dader op kan selecteren?)
- Wat is de reden of trigger geweest dat het slachtoffer fysiek heeft afgesproken met de dader?
- Wat is de reactie van de slachtoffers op het slachtofferschap?
- Zijn de slachtoffers van zedendelicten nadat het contact is gelegd via een datingapp al eens eerder slachtoffer geweest door eenzelfde modus operandi?
- Zijn de slachtoffers van zedendelicten nadat het contact is gelegd via een datingapp al eens eerder slachtoffer geweest van een zedendelict zonder gebruik te hebben gemaakt van een online medium?
- Is er een specifieke slachtoffergroep waarbij in sterkere mate sprake is van een lage aangiftebereidheid, waardoor voor deze slachtoffergroep een hoger *dark number* geldt en deze groep onderbelicht blijft in de cijfers?

Aanpak

- In hoeverre gaat de nieuwe zedenwetgeving een bijdrage leveren aan de repressieve aanpak van dergelijke zedendelicten?
- Wat is de verantwoordelijkheid van andere organisaties en partijen in de repressieve aanpak van dergelijke zedendelicten? En over welke organisaties en partijen spreken we dan?
- Wat mist er in de preventieve dan wel repressieve aanpak van dergelijke zedendelicten?

Bijlage 2 – Respondentenlijst

Oriënterende en inhoudelijke interviews

AM-Supportteam

Hicham Kaddar

Centrum Seksueel Geweld

Iva Bicanic

De Maatschap Zorgt

Anouar el Kouaa

Jeffry Supèr

Expertisebureau Online Kindermisbruik

Merel van Mansom

Gemeente Amsterdam

Jim Boevink

Lieke Brouwer

Jeanine Geertsema

Inner Circle

Crystal Cansdale

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Madeleine van der Bruggen

Openbaar Ministerie

Joep Timmermans

Politie

Hanne de Vries

Thijs Hazewinkel

Ben van Mierlo

Rutgers

Willy van Berlo

Marianne Jonker

Slachtoffer

Lindsay Arts

Slachtofferhulp

Noura Ammar

Anoniem

Qpido

Muriale Mingels

Lindy Sinnema

Het congres 'Seks(e) en het Internet' op 30 november 2021*Atria*

Javier Koole

Campagne #StopShaming

Tofik Dibi

COC Haaglanden

Esmee Geertsma

Docent Maatschappijleer

Feraý Sunguroglu

Movisie

Hilde Bakker

Raadslid van GroenLinks

Tirza de Fockert

Zelfstandig onderzoeker

Marijke Naezer

Overig

Drie slachtoffers

Webinar over exposen op 2 februari 2022

EMMA

Hans Moors

Politie – Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld

Janine Janssen

Qpido

Muriale Mingels

Bijlage 3 – Beschrijving strafbepalingen

In deze bijlage worden de strafbepalingen uit tabel 2.1 omschreven zoals deze in het Wetboek van Strafrecht staan.⁴⁸

Artikel 139h (Titel V: Misdrijven tegen de openbare orde)

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft:
 - a) hij die opzettelijk en wederrechtelijk van een persoon een afbeelding van seksuele aard vervaardigt;
 - b) hij die de beschikking heeft over een afbeelding als bedoeld onder a terwijl hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze door of als gevolg van een onder a strafbaar gestelde handeling is verkregen.
2. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft:
 - a) hij die een afbeelding als bedoeld in het eerste lid, onder a, openbaar maakt terwijl hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze door of als gevolg van een in het eerste lid, onder a, strafbaar gestelde handeling is verkregen;
 - b) hij die van een persoon een afbeelding van seksuele aard openbaar maakt, terwijl hij weet dat die openbaarmaking nadelig voor die persoon kan zijn.

Artikel 242 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het ondergaan van handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt als schuldig aan verkrachting gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 243 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die met iemand van wie hij weet dat hij in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijke onmacht verkeert, dan wel aan een zodanige psychische stoornis, psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap lijdt dat hij niet of onvolkomen in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden, handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het

48 Overheid.nl, z.d.

seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 244 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die met iemand beneden de leeftijd van twaalf jaren handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 245 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die met iemand, die de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, buiten echt, ontuchtige handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 246 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het plegen of dulden van ontuchtige handelingen, wordt, als schuldig aan feitelijke aanranding van de eerbaarheid, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 247 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die met iemand van wie hij weet dat hij in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijk onmacht verkeert, dan wel aan een zodanige psychische stoornis, psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap lijdt dat hij niet of onvolkomen in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden of met iemand beneden de leeftijd van zestien jaren buiten echt ontuchtige handelingen pleegt of laatstgemelde tot het plegen of dulden van zodanige handelingen buiten echt met een derde verleidt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 248 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

1. De in de artikelen 240b, 242 tot en met 247, 248a tot en met 248f, 249 en 250 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien het feit wordt gepleegd door twee of meer verenigde personen.
2. De in de artikelen 240b, 242 tot en met 247 en 248a tot en met 248f bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de schuldige het feit begaat tegen zijn kind, een kind over wie hij het gezag uitoefent, een kind dat hij verzorgt of opvoedt als behorend tot zijn gezin, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte.
3. De in de artikelen 240b, 244, 245, 247, voor zover het betreft met iemand beneden de leeftijd van zestien jaren buiten echt ontuchtige handelingen plegen of laatstgemelde tot het plegen of dulden van zodanige handelingen buiten echt met een der-

-
- de verleiden 248a tot en met 248f, 249, eerste lid, en 250 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de schuldige het feit begaat tegen een persoon bij wie misbruik van een kwetsbare positie wordt gemaakt.
4. De in de artikelen 242, 246 en 249, tweede lid, bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de schuldige het feit begaat tegen een persoon beneden de leeftijd van achttien jaar bij wie misbruik van een kwetsbare positie wordt gemaakt.
 5. De in de artikelen 240b, 244, 245, 248a tot en met 248f, 249, eerste lid, en 250 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien het feit is voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld.
 6. De in de artikelen 242, 243, 246, 247 en 249, tweede lid, bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de schuldige het feit begaat tegen een persoon beneden de leeftijd van achttien jaar en het feit is voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld.
 7. Indien een der in de artikelen 240b, 243, 245 tot en met 247, 248a, 248b, 248f en 249 omschreven misdrijven zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft of daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is, wordt gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd.
 8. Indien een der in de artikelen 240b, 242, 243 tot en met 247, 248a, 248b, 248f en 249 omschreven misdrijven de dood ten gevolge heeft, wordt gevangenisstraf van ten hoogste achttien jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd.

Artikel 248a (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die door giften of beloften van geld of goed, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt of iemand die zich, al dan niet met een technisch hulpmiddel, waaronder een virtuele creatie van een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, voordoet als een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen van hem te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 248d (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die een persoon van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, met ontuchtig oogmerk ertoe beweegt getuige te zijn van seksuele handelingen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 248e (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

Hij die door middel van een geautomatiseerd werk of met gebruikmaking van een communicatiedienst aan een persoon die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt of iemand die zich, al dan niet met een technisch hulpmiddel, waaronder een virtuele creatie van een persoon die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt,

voordoet als een persoon die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt een ontmoeting voorstelt met het oogmerk ontuchtige handelingen met een persoon die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt te plegen of een afbeelding van een seksuele gedraging waarbij een persoon die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt is betrokken te vervaardigen, wordt, indien hij enige handeling onderneemt tot het verwezenlijken van die ontmoeting, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of een geldboete van de vierde categorie.

Artikel 249 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

1. Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Met dezelfde straf wordt gestraft:
 - 1°. de ambtenaar die ontucht pleegt met een persoon aan zijn gezag onderworpen of aan zijn waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen;
 - 2°. de bestuurder, arts, onderwijzer, beambte, opzichter of bediende in een gevangenis, rijksinrichting voor kinderscherming, weeshuis, ziekenhuis, of instelling van weldadigheid, die ontucht pleegt met een persoon daarin opgenomen;
 - 3°. degene die, werkzaam in de gezondheidszorg of maatschappelijke zorg, ontucht pleegt met iemand die zich als patiënt of cliënt aan zijn hulp of zorg heeft toevertrouwd.
3. Met een ambtenaar wordt gelijkgesteld een persoon in de openbare dienst van een vreemde staat die in Nederland op door het volkenrecht toegelaten wijze zijn bediening uitoefent.

Artikel 250 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden)

1. Wordt gestraft:
 - 1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie, hij die het plegen van ontucht door zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert;
 - 2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de vierde categorie, hij die, buiten de gevallen genoemd onder 1°, het plegen van ontucht door een minderjarige wiens minderjarigheid hij kent of redelijkerwijs moet vermoeden, met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert.
2. Indien de schuldige van het plegen van het misdrijf een gewoonte maakt, kunnen de gevangenisstraffen met een derde worden verhoogd.

Artikel 261 (Titel XVI: Belediging)

1. Hij die opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door telastlegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, wordt, als

-
- schuldig aan smaad, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.
2. Indien dit geschiedt door middel van geschriften of afbeeldingen, verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen, of door geschriften waarvan de inhoud openlijk ten gehore wordt gebracht, wordt de dader, als schuldig aan smaadschrift, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.
 3. Noch smaad, noch smaadschrift bestaat voor zover de dader heeft gehandeld tot noodzakelijke verdediging, of te goeder trouw heeft kunnen aannemen dat het te last gelegde waar was en dat het algemeen belang de telastlegging eiste.

Artikel 262 (Titel XVI: Belediging)

1. Hij die het misdrijf van smaad of smaadschrift pleegt, wetende dat het te last gelegde feit in strijd met de waarheid is, wordt, als schuldig aan laster, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Ontzetting van de in artikel 28, eerste lid, onder 1° en 2°, vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Artikel 273f (Titel XVIII: Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid)

1. Als schuldig aan mensenhandel wordt met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie gestraft:
 - 1°. degene die een ander door dwang, geweld of een andere feitelijkheid of door dreiging met geweld of een andere feitelijkheid, door afpersing, fraude, misleiding dan wel door misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht, door misbruik van een kwetsbare positie of door het geven of ontvangen van betalingen of voordelen om de instemming van een persoon te verkrijgen die zeggenschap over die ander heeft, werft, vervoert, overbrengt, huisvest of opneemt, met inbegrip van de wisseling of overdracht van de controle over die ander, met het oogmerk van uitbuiting van die ander of de verwijdering van diens organen;
 - 2°. degene die een ander werft, vervoert, overbrengt, huisvest of opneemt, met inbegrip van de wisseling of overdracht van de controle over die ander, met het oogmerk van uitbuiting van die ander of de verwijdering van diens organen, terwijl die ander de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;
 - 3°. degene die een ander aanwerft, medeneemt of ontvoert met het oogmerk die ander in een ander land ertoe te brengen zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling;
 - 4°. degene die een ander met een van de onder 1° genoemde middelen dwingt of beweegt zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van arbeid of diensten of zijn organen beschikbaar te stellen dan wel onder de onder 1° genoemde omstandigheden enige handeling onderneemt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die ander zich daardoor beschikbaar stelt tot het verrichten van arbeid of diensten of zijn organen beschikbaar stelt;
 - 5°. degene die een ander ertoe brengt zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling of zijn organen te-

gen betaling beschikbaar te stellen dan wel ten aanzien van een ander enige handeling onderneemt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die ander zich daardoor beschikbaar stelt tot het verrichten van die handelingen of zijn organen tegen betaling beschikbaar stelt, terwijl die ander de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;

6°. degene die opzettelijk voordeel trekt uit de uitbuiting van een ander;

7°. degene die opzettelijk voordeel trekt uit de verwijdering van organen van een ander, terwijl hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat diens organen onder de onder 1° bedoelde omstandigheden zijn verwijderd;

8°. degene die opzettelijk voordeel trekt uit seksuele handelingen van een ander met of voor een derde tegen betaling of de verwijdering van diens organen tegen betaling, terwijl die ander de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;

9°. degene die een ander met een van de onder 1° genoemde middelen dwingt dan wel beweegt hem te bevoordelen uit de opbrengst van diens seksuele handelingen met of voor een derde of van de verwijdering van diens organen.

2. Uitbuiting omvat ten minste uitbuiting van een ander in de prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen of verplichte arbeid of diensten, met inbegrip van bedelarij, slavernij en met slavernij te vergelijken praktijken, dienstbaarheid en uitbuiting van strafbare activiteiten.
3. De schuldige wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien:
 - 1°. de feiten, omschreven in het eerste lid, worden gepleegd door twee of meer verenigde personen;
 - 2°. degene ten aanzien van wie de in het eerste lid omschreven feiten worden gepleegd een persoon is die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt dan wel een ander persoon is bij wie misbruik van een kwetsbare positie wordt gemaakt;
 - 3°. de feiten, omschreven in het eerste lid, zijn voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld.
4. Indien een van de in het eerste lid omschreven feiten zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft of daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is, wordt gevangenisstraf van ten hoogste achttien jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd.
5. Indien een van de in het eerste lid omschreven feiten de dood ten gevolge heeft, wordt levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd.
6. Onder kwetsbare positie wordt mede begrepen een situatie waarin een persoon geen andere werkelijke of aanvaardbare keuze heeft dan het misbruik te ondergaan.
7. Artikel 251 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 284 (Titel XVIII: Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid)

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft:

-
- 1°. hij die een ander door geweld of enige andere feitelijkheid of door bedreiging met geweld of enige andere feitelijkheid, gericht hetzij tegen die ander hetzij tegen derden, wederrechtelijk dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden;
 - 2°. hij die een ander door bedreiging met smaad of smaadschrift dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden
 2. In het geval onder 2° omschreven wordt het misdrijf niet vervolgd dan op klacht van hem tegen wie het gepleegd is.

Artikel 317 (Titel XXIII: Afpersing en afdreiging)

4. Hij die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, door geweld of bedreiging met geweld iemand dwingt hetzij tot de afgifte van enig goed dat geheel of ten dele aan deze of aan een derde toebehoort, hetzij tot het aangaan van een schuld of het teniet doen van een inschuld, hetzij tot het ter beschikking stellen van gegevens, wordt, als schuldig aan afpersing, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie.
5. Met dezelfde straf wordt gestraft hij die de dwang, bedoeld in het eerste lid, uitoefent door de bedreiging dat gegevens die door middel van een geautomatiseerd werk zijn opgeslagen, onbruikbaar of ontoegankelijk zullen worden gemaakt of zullen worden gewist.
6. De bepalingen van het tweede en derde lid van artikel 312 zijn op dit misdrijf van toepassing.

Artikel 318 (Titel XXIII: Afpersing en afdreiging)

1. Hij die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, door bedreiging met smaad, smaadschrift of openbaring van een geheim iemand dwingt hetzij tot de afgifte van enig goed dat geheel of ten dele aan deze of aan een derde toebehoort, hetzij tot het aangaan van een schuld of het teniet doen van een inschuld, hetzij tot het ter beschikking stellen van gegevens, wordt als schuldig aan afdreiging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Indien het feit wordt gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd.
3. Dit misdrijf wordt niet vervolgd dan op klacht van hem tegen wie het gepleegd is.

Bijlage 4 – Tabellen

Tabel 1 – De datingsites en datingapps waarop de contacten tussen slachtoffers en daders tot stand zijn gekomen (n=365)

Datingsite/Datingapp	Frequentie
Tinder	131
Badoo	95
Grindr	19
Happn	9
Lexa	9
Hot or Not	8
Lovoo	5
Yubo	4
Lovely	3
BullChat	2
Bumble	2
Inner Circle	2
Jaumo	2
Muslima	2
Muzmatch	2
Relatieplanet	2
Seeking Arrangement	2
BDSMgirl	1
Chatplaza	1
Escortprofile	1
Finally	1
Hily	1
Hi5	1
Knuz	1
Mingle	1
Novamora	1
Regioswingers	1
Skout	1
Wildspank	1
Onbekend	54
Totaal	365

Tabel 2 – Het strafbare verleden van de daders (n=365)

Zedendelict	First offender	Herhaald daderschap		Onbekend
		Zedendelict	Andersoortig delict	
(Dreigen met) ongewenste sexting (n=7)	0	1	0	6
Wraakporno (n=5)	0	0	0	5
(Poging tot) financiële sextortion (n=31)	0	0	1	30
(Poging tot) seksuele sextortion (n=27)	2	2	0	23
Grooming (n=3)	0	0	0	3
Seksueel misbruik (n=8)	0	0	0	8
(Poging tot) seksuele uitbuiting (n=5)	0	0	2	3
Aanranding (n=61)	2	5	4	50
Verkrachting (n=218)	7	8	16	187
Totaal	11	16	23	315

Tabel 3 – Verschillen in leeftijden in jaren tussen daders en slachtoffers (n=76)

Zedendelict	Daders zijn ouder		
	Kleinste verschil	Grootste verschil	Gemiddeld verschil
(Dreigen met) ongewenste sexting (n=1)	2	N.v.t.	N.v.t.
Wraakporno (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
(Poging tot) financiële sextortion (n=1)	0	N.v.t.	N.v.t.
(Poging tot) seksuele sextortion (n=4)	1	10	3,75
Grooming (n=2)	26	29	27,5
Seksueel misbruik (n=6)	8	33	22,5
(Poging tot) seksuele uitbuiting (n=3)	2	8	5,6
Aanranding (n=8)	3	15	8
Verkrachting (n=40)	0	31	6
Zedendelict	Slachtoffers zijn ouder		
	Kleinste verschil	Grootste verschil	Gemiddeld verschil
(Dreigen met) ongewenste sexting (n=1)	-21	N.v.t.	N.v.t.
Wraakporno (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
(Poging tot) financiële sextortion (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
(Poging tot) seksuele sextortion (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Grooming (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Seksueel misbruik (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
(Poging tot) seksuele uitbuiting (n=0)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Aanranding (n=2)	2	6	4
Verkrachting (n=8)	1	36	10,25

Tabel 4 – De mediums waarop het contact tussen slachtoffers en daders zich heeft voortgezet (n=184)

Medium	Frequentie
WhatsApp	106
Snapchat	28
Instagram	17
FaceTime	10
Facebook(-Messenger)	9
Skype	7
Hangouts	5
E-mail	1
SMS	1
Totaal	184

Tabel 5 – De periode tussen het initiële online contact en de aanranding (n=24) en verkrachting (n=86)

Tijdsperiode aanranding	Aantal	Tijdsperiode verkrachting	Aantal
Dezelfde dag	3	Dezelfde dag	6
		Een dag	6
Twee dagen	1	Twee dagen	1
		Drie dagen	3
Vijf dagen	1	Vier dagen	2
Overig: 'Enkele dagen'	2	Overig: 'Enkele dagen'	1
Een week	1	Ongeveer een week	7
		Ongeveer anderhalve week	1
		Ongeveer twee weken	7
		Ongeveer drie weken	3
Ongeveer een maand	3	Ongeveer een maand	11
		Overig: 'Dezelfde maand'	1
Overig: 'Enkele weken'	1	Overig: 'Enkele weken'	5
Ongeveer zes weken	1	Ongeveer vijf weken	1
Zeven weken	1	Ongeveer zes weken	1
Ongeveer twee maanden	3	Ongeveer twee maanden	3
		Ongeveer tien weken	1
		Ongeveer drie maanden	6
		Overig: 'Enkele maanden'	2
		Ongeveer vier maanden	3
		Ongeveer vijf maanden	2
		Ongeveer een halfjaar	4

Tijdsperiode aanranding	Aantal	Tijdsperiode verkrachting	Aantal
		Ongeveer zeven maanden	1
		Ongeveer elf maanden	2
Ongeveer een jaar	4	Overig: 'Minimaal negen maanden en maximaal vijftien maanden'	1
Ongeveer zestien maanden	1	Ongeveer zestien maanden	1
Ongeveer anderhalf jaar	1	Ongeveer anderhalf jaar	1
		Overig: 'Minimaal zeventien maanden en maximaal 29 maanden'	1
		Ongeveer 27 maanden	1
		Overig: 'Twee tot drie jaar'	1
Ongeveer vijf jaren	1		
Totaal	24	Totaal	86

Bijlage 5 – Algemene voorwaarden voor het keurmerk (Sociaal-Economische Raad, 2014)

DEFINITIES

In deze voorwaarden wordt verstaan onder:

- **Datingsite:** de ondernemer die de in artikel 1.1 omschreven dienstverlening aanbiedt.
- **Consument:** de natuurlijke persoon die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf en een overeenkomst voor een betaald of onbetaald Lidmaatschap aangaat met de Datingsite.
- **Deelnemers:** de andere Consumenten die een overeenkomst hebben gesloten met de Datingsite.
- **Website:** het online platform waar de in artikel 1.1. omschreven dienstverlening plaatsvindt.
- **Lidmaatschap:** de overeenkomst tussen een Datingsite en een Consument die strekt tot het afnemen van de in artikel 1.1 omschreven dienstverlening, al dan niet tegen betaling van Lidmaatschapsgeld.
- **Thuiswinkelvoorwaarden:** de algemene voorwaarden van Thuiswinkel.org.
- **Privacy voorwaarden:** de voorwaarden van de Datingsite met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens [link].

ARTIKEL 1 - DIENSTVERLENING

1. De dienstverlening van de Datingsite bestaat uit het bieden van een online mogelijkheid om met andere Deelnemers in contact te komen of uit het online matchen van Deelnemers die op grond van door de Datingsite vastgestelde indicatoren goed bij elkaar passen. De Datingsite geeft op haar website een globaal inzicht in deze indicatoren.
2. De Datingsite geeft geen garantie op succes of op een relatie.
3. De Datingsite is transparant over de dienstverlening die ze aanbiedt. Ze geeft vóór het aangaan van het Lidmaatschap duidelijke voorlichting over de tarieven, de automatische verlenging van het lidmaatschap, de voorwaarden en de mogelijkheden van de Website zodat de Consument een goede inschatting kan maken van het aanbod.
4. De Datingsite kan aanvullende eisen stellen aan Consumenten die van de dienstverlening gebruik willen maken. Denk aan eisen voor de minimale of maximale leeftijd, opleiding en gewenst type relatie. Deze eisen worden op de Website vóór het aangaan van het Lidmaatschap duidelijk vermeld. De aanvullende eisen worden alleen gesteld

om de doelgroep van de desbetreffende Datingsite af te bakenen en de kans op succes, een date of een match, te vergroten. De aanvullende eisen mogen niet in strijd zijn met deze algemene voorwaarden of de Thuiswinkelvoorwaarden.

5. Op [naam Datingsite] worden de volgende aanvullende eisen gesteld:
 - Minimale leeftijd [in te vullen door Datingsite; minimaal 16 jaar]. [Aanvullen de eisen per Datingsite]
6. De mogelijkheid tot het in contact treden met Deelnemers kan aan voorwaarden zijn gebonden, bijvoorbeeld de voorwaarde van het afnemen van een betaald Lidmaatschap. De Datingsite informeert de Consument vóór het aangaan van het Lidmaatschap over de voorwaarden waaronder Deelnemers met elkaar in contact kunnen treden en over welke groep Deelnemers welke berichten wel of niet ontvangen.
7. Indien de dienstverlening plaatsvindt tegen betaling van Lidmaatschapsgeld, is dit gebaseerd op een vast bedrag voor een bepaalde periode of op een bedrag per handeling of een combinatie hiervan. De Datingsite geeft hierover heldere informatie op haar Website vóór het aangaan van het Lidmaatschap.
8. De Datingsite kan niet instaan voor de juistheid en volledigheid van de informatie zoals beschikbaar gesteld door de Deelnemers. Deelnemers zijn zelf verantwoordelijk voor de informatie die ze via de Website beschikbaar stellen.
9. De Datingsite is niet verantwoordelijk voor de gedragingen van Deelnemers tijdens bijvoorbeeld een persoonlijke afspraak in aansluiting op kennismaking via de Website.

ARTIKEL 2 – BESCHIKBAARHEID DIENSTVERLENING

1. De Datingsite spant zich in om de dienstverlening aan Consumenten zonder storingen te laten verlopen. De Datingsite kan niet instaan voor continue beschikbaarheid van de diensten.
2. Als er onderhoud aan de Website wordt verricht dan zal de Datingsite dit zoveel mogelijk vooraf aankondigen en de overlast hiervan zoveel mogelijk beperken.

ARTIKEL 3 - GEDRAG VAN CONSUMENTEN

1. Het is de Consument niet toegestaan om onfatsoenlijk, onrechtmatig of in strijd met de wet te handelen of anderen hiertoe aan te zetten of aan te moedigen. Het is hem bijvoorbeeld verboden om:
 - bedreigende taal te gebruiken naar Deelnemers of naar de Datingsite;
 - onrechtmatige teksten, beeld- en/of geluidmateriaal te plaatsen;
 - teksten of beeld- en/of geluidsmateriaal te plaatsen dat inbreuk maakt op de (intellectuele eigendoms)rechten van derden. [Desgewenst aan te vullen door Datingsite]
2. Het is de Consument bovendien niet toegestaan om:
 - onwaarheden in het profiel te vermelden;
 - gericht erotisch contact te zoeken of aan te bieden;
 - meerdere profielen per persoon in te vullen;
 - commerciële informatie te verspreiden;
 - schade of hinder aan andere Deelnemers of de Datingsite toe te brengen;

-
- racistische of aanstootgevende uitingen te doen;
 - informatie op een profiel van een andere gebruiker op enige wijze openbaar te maken, te vervelvoudigen of anderszins te (her)gebruiken zonder uitdrukkelijke toestemming van de betreffende Deelnemer;
 - inloggegevens aan derden te geven, deze zijn strikt persoonlijk. [Desgewenst aan te vullen door Datingsite]
3. Als een Consument handelt in strijd met het gestelde artikel 3.1 of 3.2 kan de Datingsite het Lidmaatschap van de Consument opzeggen en zijn profiel direct aanpassen, blokkeren of verwijderen. De Datingsite stelt de Consument op de hoogte van de blokkade of verwijdering onder vermelding van de reden.
 4. De Consument accepteert dat de Datingsite als hiervoor een redelijke aanleiding bestaat, de door hem aangeleverde gegevens en gedrag kan controleren in verband met mogelijke overtredingen van artikel 3.1 en 3.2.

ARTIKEL 4 - KLACHTEN OVER DEELNEMERS; MISLEIDING

1. Als een Datingsite een klacht ontvangt over een Deelnemer, onderzoekt hij deze klacht en neemt hij zonodig gepaste maatregelen. De Datingsite spant zich in om profielen van Consumenten die onwaarheden bevatten, misleidend zijn of waarvan anderszins duidelijk is dat ze schade of hinder kunnen toebrengen aan andere Deelnemers te verwijderen, aan te passen of te blokkeren.
2. De Datingsite spant zich in om Consumenten te wijzen op mogelijke misleiding door Deelnemers op de Datingsite. Op de Website zelf wordt gewezen op de risico's en worden tips gegeven om schade te voorkomen.

ARTIKEL 5 - BESCHERMING PERSOONSgegevens

1. Op het gebruik van de Datingsite zijn de Privacyvoorwaarden van de Datingsite van toepassing. Hierin staat beschreven op welke wijze de persoonsgegevens van de Consument worden verwerkt. De Datingsite houdt zich hierbij aan de wettelijke regels met betrekking tot bescherming van privacy en de cookie-wetgeving.
2. Als er bij de Datingsite een redelijk vermoeden bestaat van overtreding van de regels in artikel 3.1 en 3.2 en andere Deelnemers ondervinden hiervan (mogelijk) schade of hinder dan is de Datingsite gerechtigd om kennis te nemen van de via de Datingsite tussen Deelnemers uitgewisselde gegevens. De Datingsite werkt dit nader uit in de Privacyvoorwaarden.

ARTIKEL 6 - AANSPRAKELIJKHEID

1. De Datingsite is tegenover Consumenten aansprakelijk voor schade die het gevolg is van een tekortkoming in de nakoming, tenzij deze tekortkoming niet kan worden toegerekend aan de Datingsite.
2. De Consument is tegenover de Datingsite aansprakelijk voor schade die het gevolg is van een tekortkoming door de Consument in de nakoming, bijvoorbeeld als gevolg van overtreding van artikel 3, tenzij deze tekortkoming niet aan de Consument kan worden toegerekend.

ARTIKEL 7 - OPZEGGING CONSUMENT

1. Een betaald Lidmaatschap kan worden aangegaan voor een bepaalde periode, met inachtneming van de Thuiswinkelvoorwaarden. Na afloop van deze periode kan het Lidmaatschap stilzwijgend worden verlengd voor onbepaalde tijd. De Datingsite wijst de Consument bij het aangaan van het Lidmaatschap nadrukkelijk op deze mogelijkheid van stilzwijgende verlenging.
2. Het betaalde Lidmaatschap is opzegbaar tegen het einde van de eerste periode en na afloop van die periode te allen tijde met een opzegtermijn van [in te vullen door Datingsite, maximaal 1 week].
3. Het (betaalde) Lidmaatschap kan opgezegd worden via [in te vullen door de Datingsite, in ieder geval: e-mail, Website en brief] onder vermelding van [NAW/Lidmaatschapsnummer]. De Consument ontvangt op het bij de Datingsite bekende e-mailadres een bevestiging van zijn opzegging.
4. Ongeacht of het (betaalde) Lidmaatschap is opgezegd, deactiveert de Datingsite op verzoek van de Consument te allen tijde het profiel van de Consument zo spoedig mogelijk en in ieder geval binnen twee weken na ontvangst van het verzoek hiertoe van de Consument.
5. De Consument heeft [minimaal 14] dagen na het aangaan van het Lidmaatschap de mogelijkheid om gebruik te maken van het herroepingsrecht zoals bedoeld in artikel 6 van de Thuiswinkelvoorwaarden. Als de Consument hiervan gebruik maakt, maar de Consument heeft in deze periode al daadwerkelijk gebruik gemaakt van de betaalde dienstverlening van de Datingsite, dan is de Datingsite gerechtigd om een redelijk bedrag voor de afgenomen dienstverlening in rekening te brengen. Dit bedrag is niet hoger dan het abonnementsgeld voor de periode van [maximaal 1 maand]. De Datingsite vraagt de Consument nadrukkelijk om toestemming om de dienstverlening reeds in te laten gaan voordat de herroepingstermijn is verstreken en wijst de Consument hierbij op de hoogte van het bedrag dat in rekening zal worden gebracht als de consument toch herroept.

ARTIKEL 8 - KLACHTENREGELING

In afwijking op artikel 14 van de Thuiswinkelvoorwaarden zal de Datingsite binnen 3 werkdagen inhoudelijk op een ingediende klacht antwoorden.

ARTIKEL 9 - AANVULLENDE BEPALINGEN EN WIJZIGINGEN

1. Aanvullende bepalingen mogen niet in het nadeel van Consumenten zijn. Deze bepalingen moeten schriftelijk zijn vastgelegd of op zondanige wijze dat deze door de Consument op eenvoudige wijze kunnen worden opgeslagen op een duurzame gegevensdrager.
2. Deze algemene voorwaarden Datingsites kunnen alleen worden gewijzigd in overleg met de Consumentenbond.

Leden Redactieraad Programma Politie & Wetenschap

Voorzitter	prof. em. dr. ir. J.B. Terpstra Radboud Universiteit Nijmegen
Leden	mr. drs. C. Bangma Politie, Eenheid Midden-Nederland mw. mr. W.M. de Jongste Projectbegeleider Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid dr. P.P.H.M. Klerks Raadadviseur Parket-Generaal, Openbaar Ministerie mr. drs. C. Loef Adviseur Gemeente Amsterdam mw. J. Overeem Politie, Eenheid Midden-Nederland prof. em. dr. P. van Reenen Van Reenen-Russel Consultancy b.v. Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM) Universiteit Utrecht
Secretariaat	Programmabureau Politie & Wetenschap Politieonderwijsraad Koninginnegracht 62 2514 AG Den Haag Postbus 25842 2502 HV Den Haag www.politienwetenschap.nl

Uitgaven in de reeks Politiekunde

1. ***Criminaliteit in de virtuele ruimte***
P. van Amersfoort, L. Smit & M. Rietveld, DSP-groep, Amsterdam/TNO-FEL, Den Haag, 2002
2. ***Cameratoezicht. Goed bekeken?***
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem, 2002
3. ***De 10 stappen van Publiek-Private Samenwerking (PPS)***
J.C. Wever, A.A. van Pel & L. Smit, DSP-groep, Amsterdam/TNO-FEL, Den Haag, 2002
4. ***De opbrengst van projecten. Een verkennend onderzoek naar de bijdrage van projecten aan diefstalbestrijding***
C.J.E. In 't Velt, e.a., NPA-Onderzoeksgroep, LSOP, Apeldoorn, 2003
5. ***Cameratoezicht. De menselijke factor***
A. Weitenberg, E. Jansen, I. van Leiden, J. Kerstholt & H.B. Ferwerda, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/TNO, Soesterberg, 2003
6. ***Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlistmethodiek***
H.B. Ferwerda & A. Kloosterman, Advies- en Onderzoeksgroep Beke & Politieregio Gelderland-Midden, Arnhem, 2004 (vierde druk 2006)
7. ***Hooligans in beeld. Van informatie naar aanpak***
H.B. Ferwerda & O. Adang, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/Onderzoeksgroep Politieacademie Apeldoorn, 2005
8. ***Richtlijnen auditieve confrontatie***
J.H. Kerstholt, A.G. van Amelsvoort, E.J.M. Jansen & A.P.A. Broeders, TNO Defensie en Veiligheid, Soesterberg/Politieacademie, Apeldoorn/NFI, Den Haag, 2005
9. ***Niet verschenen***
10. ***De opsporingsfunctie binnen de gebiedsgebonden politiezorg***
O. Zoomer, IPIT, Instituut voor maatschappelijke veiligheidsvraagstukken, Universiteit Twente, 2006
11. ***Inzoomen en uitzoomen op Zaandam***
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem 2006

12. ***Aansprakelijkheidsmanagement politie. Beschrijving, analyse en handreiking***
E.R. Muller, J.E.M. Polak, C.J.J.M. Stoker m.m.v. M.L. Diepenhorst & S.H.E. Janssen, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag/ Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden, 2006
13. ***Cold cases – een hot issue***
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem, 2006
14. ***Adrenaline en reflectie. Hoe leren politiemensen op de werkplek?***
A. Beerepoot & G. Walraven e.a., DSP-groep BV, Amsterdam/Walraven onderzoek en advies, 2007
15. ***Tussen aangifte en zaak. Een referentiekader voor het aangifteproces***
W. Landman, L.A.J. Schoenmakers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, adviseurs en managers, Amersfoort, 2007
16. ***Baat bij de politie. Een onderzoek naar de opbrengsten voor burgers van het optreden van de politie***
M. Goderie & B. Tierolf, m.m.v. H. Boutellier & F. Dekker, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, 2008
17. ***Hoeveel wordt het vandaag? Een studie naar de kans op voetbalgeweld en het veiligheidsbeleid bij voetbalwedstrijden***
E.J. van der Torre, R.F.J. Spaaij & E.D. Cachet, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2008
18. ***Overbelast? De administratieve belasting van politiemensen bij de afhandeling van jeugdzaken***
G. Brummelkamp & M. Linssen, EIM, Zoetermeer, 2008
19. ***Geografische daderprofilering. Een inventarisatie van randvoorwaarden en succesfactoren***
G. te Brake & A. Eikelboom, TNO Defensie en Veiligheid, Soesterberg, 2008
20. ***Solosurveillance. Kosten en baten***
S.H. Esselink, J. Broekhuizen & F.M.H.M. Driessen, Bureau Driessen, 2009
21. ***Onderzoek naar de mogelijke meerwaarde van AWARE voor de politie. Ervaringen met een nieuwe aanpak van belaging door ex-partners***
M.Y. Bruinsma, J. van Haaf, R. Römkens & L. Balogh, IVA Beleidsonderzoek en Advies, i.s.m. INTERVICT/Universiteit van Tilburg, 2008
22. ***Gebiedsscan criminaliteit en overlast. Een methodiekbeschrijving***
B. Beke, E. Klein Hofmeijer & P. Versteegh, Bureau Beke, Arnhem, 2008
23. ***Informatiemanagement binnen de politie. Van praktijk tot normatief kader***
V. Bekkers, M. Thaens, G. van Straten & P. Siep; m.m.v. A. Dijkshoorn, Center for Public Innovation, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2009
24. ***Nodale praktijken. Empirisch onderzoek naar het nodale politieconcept***
H.B. Ferwerda, E.J. van der Torre & V. van Bolhuis, Bureau Beke, Arnhem/ COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009

-
25. ***Rellen om te rellen. Een studie naar grootschalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstoorers***
I. van Leiden, N. Arts & H.B. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2009
- 26a. ***Verbinden van politie- en veiligheidszorg. Politie en partners over signaleren & adviseren***
W. Landman, P. van Beers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2009
- 26b. ***Politiepolitiek. Een empirisch onderzoek naar politieke signalering & advisering***
E.J.A. Bervoets, E.J. van der Torre & J. Dobbelaar m.m.v. N. Koeman, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009
27. ***De politie aan zet: de aanpak van veelplegers in Deventer***
I. Bakker & M. Krommendijk, IPIT, Enschede, 2009
28. ***Boven de pet? Een onderzoek naar grootschalige ordehandhaving in Nederland***
O.M.J. Adang (redactie), S.E. Bierman, K. Jagernath-Vermeulen, A. Melsen, M.C.J. Nogareda & W.A.J. van Oorschot, Politieacademie, Apeldoorn, 2009
29. ***Rellen in Ondiep. Ontstaan en afhandeling van grootschalige ordeverstoring in een Utrechtse achterstandswijk***
G.J.M. van den Brink, M.Y. Bruinsma (redactie), L.J. de Graaf, M.J. van Hulst, M.P.C.M. Jochoms, M. van de Klomp, S.R.F. Mali, H. Quint, M. Siesling, G.H. Vogel, Politieacademie, Apeldoorn, 2010
30. ***Burgerparticipatie in de opsporing. Een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten***
A. Cornelissens & H. Ferwerda (redactie), met medewerking van I. van Leiden, N. Arts & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2010
31. ***Poortwachters van de politie. Meldkamers in dagelijks perspectief***
J. Kuppens, E.J.A. Bervoets & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem & COT, Den Haag, 2010
32. ***Het integriteitsbeleid van de Nederlandse politie: wat er is en wat ertoe doet***
M.H.M. van Tankeren, Onderzoeksgroep Integriteit van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam, 2010
33. ***Civiele politie op vredesmissie. Uitzendervaringen van Nederlandse politiefunctionarissen***
H. Sollie, Universiteit Twente, Enschede, 2010
34. ***Ten strijde tegen overlast. Jongerenoverlast op straat: is de Engelse aanpak geschikt voor Nederland?***
M.L. Koemans, Universiteit Leiden, 2010
35. ***Het districtelijk opsporingsproces; de black box geopend***
R.M. Kouwenhoven, R.J. Morée & P. van Beers, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2010

36. ***Balanceren tussen alert maken en onrust voorkomen. Publiekscommunicatie over seriële schokkende incidenten (casestudy Lelystad)***
A.J.E. van Hoek, m.m.v. P.F. van Soomeren, M.D. Abraham & J. de Kleuver, DSP-groep, Amsterdam, 2011
37. ***Sturing van blauw. Een onderzoek naar operationele sturing in de basispolitiezorg***
W. Landman, m.m.v. M. Malipaard, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2011
38. ***Onder het oppervlak. Een onderzoek naar ontwikkelingen en (a)select optreden rond preventief fouilleren***
J. Kuppens, B. Bremmers, E. van den Brink, K. Ammerlaan & H.B. Ferwerda, m.m.v. E.J. van der Torre, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
39. ***Naar eigen inzicht? Een onderzoek naar beoordelingsruimte van en grenzen aan de identiteitscontrole***
J. Kuppens, B. Bremmers, K. Ammerlaan & E. van den Brink, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
40. ***Toezicht op zedendelinquenten door de politie in samenwerking met de reclassering***
H.G. van de Bunt, N.L. Holvast & J. Plaisier, Erasmus Universiteit, Rotterdam/Impact R&D, Amsterdam, 2012
41. ***Daders over cameratoezicht***
H.G.A. van Schijndel, A. Schreijenbergh, G.H.J. Homburg & S. Dekkers, Regioplan Beleidsonderzoek, Amsterdam, 2012
42. ***Aanspreken op straat. Het werk van de straatcoach in al zijn verschijningsvormen***
L. Loef, K. Schaafsma & N. Hilhorst, DSP-groep, Amsterdam, 2012
43. ***De organisatie van de opsporing van cybercrime door de Nederlandse politie***
N. Struiksma, C.N.J. de Vey Mestdagh & H.B. Winter, Pro Facto, Groningen/Kees de Vey Mestdagh, Groningen, 2012
44. ***Politie in de netwerksamenleving. De opbrengst van de politieke netwerkfunctie voor de kerntaken opsporing en handhaving openbare orde en de sturing hierop in de gebiedsgebonden politiezorg***
I. Helsloot, J. Groenendaal & E.C. Warners, Crisislab, Renswoude, 2012
45. ***Tegenspraak in de opsporing. Verslag van een onderzoek***
R. Salet & J.B. Terpstra, Radboud Universiteit Nijmegen, 2012
46. ***Tunnelvisie op tunnelvisie? Een verkennend en experimenteel onderzoek naar de besluitvorming door VKL-teams met betrekking tot het onderkennen van tunnelvisie en andere procesaspecten***
I. Helsloot, J. Groenendaal & B. van 't Padje, Crisislab, Renswoude, 2012
47. ***M.-waarde. Een onderzoek naar de bijdrage van Meld Misdaad Anoniem aan de politionele opsporing***
M.C. van Kuik, S. Boes, N. Kop, M. den Hengst-Bruggeling, T. van Ham & H. Ferwerda, Politieacademie, Apeldoorn/Bureau Beke, Arnhem, 2012

-
48. ***Seriebrandstichters. Een verkennend onderzoek naar dadertekenen en delictpatronen***
Y. Schoenmakers, A. van Wijk & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2012
49. ***Van wie is de straat? Methodiek en lessen voor de politie om ongreepbare veiligheidsfenomenen greepbaar te maken – op basis van vijf praktijkcasus***
H. Ferwerda, T. van Ham, B. Bremmers, Bureau Beke, Arnhem, 2013
50. ***Recherchesamenwerking in de Euregio Maas-Rijn. Knooppunten, knelpunten en kansen***
H. Nelen, M. Peters & M. Vanderhallen, Politieacademie, Apeldoorn/
Universiteit Maastricht, 2013
51. ***De operationele politiebriefing onderzocht. Een onderzoek naar de effectiviteit van de operationele politiebriefing***
A. Scholtens, J. Groenendaal & I. Helsloot, Crisislab, Renswoude 2013
- 51a. ***De operationele politiebriefing onderzocht (2). Een actie(vervolg)onderzoek om tot een effectievere politiebriefing te komen***
A. Scholtens, Crisislab, Renswoude 2015
52. ***Sociale media: factor van invloed op onrustsituaties?***
R.H. Johannink, I. Gorissen & N.K. van As, Politieacademie Apeldoorn/
VDMMP, Houten, 2013
53. ***De terugkeer van zedendelinquenten in de wijk***
C.E. Huls & J.G. Brouwer, Politieacademie, Apeldoorn/Rijksuniversiteit
Groningen/Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid, Groningen, 2013
54. ***Van meld- naar aantoonplicht. Een onderzoek naar een systeem van digitale surveillance***
C. Veen & J.G. Brouwer, Politieacademie, Apeldoorn/Rijksuniversiteit
Groningen, 2013
55. ***Heterdaadkracht in twee Haagse pilotgebieden***
B. van Dijk, J.B. Terpstra & P. Hulshof, Politieacademie, Apeldoorn/DSPgroep,
Amsterdam, 2013
56. ***Inzet op Maat. Onderzoek naar kenmerken en mogelijkheden van duurzame inzetbaarheid van oudere medewerkers***
H. de Blouw, I.R. Kolkhuis Tanke & C.C. Sprenger, Politieacademie, Apeldoorn,
2013
57. ***Interventies in de opsporing. Impulsen in kwaliteit en effectiviteit van het opsporingsproces***
R.M. Kouwenhoven, R.J. Morée & P. van Beers, Twynstra Gudde, Amersfoort,
2013
58. ***De plaats delict in beeld. Fotografie in de dagelijkse en gesimuleerde praktijk***
G. Vanderveen & J. Roosma, Instituut voor Strafrecht & Criminologie,
Universiteit Leiden, 2013

59. ***Jeugdgroepen van toen. Een casusonderzoek naar de leden van drie criminele jeugdgroepen uit het einde van de vorige eeuw***
H. Ferwerda, B. Beke & E. Bervoets, Bureau Beke, Arnhem/Beke Advies, Arnhem/LokaleZaken, Rotterdam, 2013
60. ***Tussen hei en hoofdbureau. Leiderschapsontwikkeling bij de politie***
W. Landman, M. Brussen & F. van der Laan, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2013
61. ***Gemeentelijk blauw. Het dagelijks werk van gemeentelijke handhavers in beeld***
E. Bervoets, J. Bik & M. de Groot, LokaleZaken, Rotterdam, 2013
62. ***Excessief geweld op en om de voetbalvelden. Praktijkonderzoek naar omvang, ernst en aanpak van 'voetbalgeweld'***
P. Duijvestijn, B. van Dijk, P. van Egmond, M. de Groot, D. van Sommeren & A. Verwest, DSP-groep, Amsterdam, 2013
63. ***Beeld van gezag bij de politie. Maatschappelijke verbeelding en de impact van gezagsbeelden op burgers***
H. de Mare, B. Mali, M. Bleecke & G. van den Brink, m.m.v. Motivation, Tilburg University, Stichting IVMV, Leiden, 2014
64. ***Informatiegestuurde dienders. Informatiesturing tussen theorie en praktijk***
A. van Sluis, P. Siep, V. Bekkers, m.m.v. M. Thaens & G. Straten, Center for Public Innovation, Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2014
65. ***Hard op weg. Onderzoek aanpak verkeersveelplegers***
B. Bieleman, M. Boendermaker, R. Mennes & J. Snippe, Intraval, Groningen/Rotterdam, 2014
66. ***Tussen hulp en hype. De inzet van opsporingsberichtgeving in ontvoeringszaken***
Y.M.M. Schoenmakers, J.V.O.R. Doekhie & J.C. Knotter, Yvette Schoenmakers Onderzoek en advies, Weesp, 2014
67. ***Nachtdienst bij de politie en verkeersveiligheid. Onderzoek naar ervaringen van politieagenten met verkeersonveiligheid in woon-werkverkeer na de nachtdienst***
P. Boekhoorn, BBSO, Nijmegen, 2014
68. ***Buit van woninginbraak. Onderzoek onder inbrekers en helers***
J. Snippe, M. Sijtsma, R. Mennes & B. Bieleman, Intraval, Groningen/Rotterdam, 2014
69. ***Privaat blauw. Portiers, evenementbeveiligers en voetbalstewards op risicovolle locaties en tijdens risicovolle momenten***
E. Bervoets & S. Eijgenraam, LokaleZaken, Rotterdam, 2014
70. ***Met grof geschut. Reconstructie van een moordonderzoek binnen de criminele woonwagenwereld***
I. van Leiden, B. Bremmers & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2014

-
71. ***Met fluwelen handschoenen? Politie en de omgang met verwarde personen in Amsterdam***
J. Kuppens, T. Appelman, T. van Ham & A. van Wijk, Bureau Beke, Arnhem, 2015
 - 72a. ***Vermisten op de kaart. Aard en omvang van langdurige vermissingen***
I. van Leiden & M. Hardeman, Bureau Beke, Arnhem, 2015
 73. ***Van intel tot operatie. De impact van veiligheidsanalisten bij de aanpak van misdaad***
M. den Hengst, M. Bruinsma, Y. Schoenmakers, W. Niepce, Bureau Bruinsma, Tilburg, 2015
 74. ***De bestuurlijke rapportage. Gezamenlijke inspanning in de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit en overlast***
I. Gorissen, m.m.v. R.H. Johannink, PBLQ, Den Haag, 2015
 75. ***De aangifte van delicten bij de multichannelstrategie van de politie***
P. Boekhoorn & J. Tolsma, Bureau Boekhoorn/Radboud Universiteit, Nijmegen, 2016
 76. ***Die pakken we toch niet op? Afstemming tussen politie en Openbaar Ministerie in zaken van veelvoorkomende aangiftecriminaliteit***
R. Kouwenhoven & L. Kleijer-Kool, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2016
 77. ***Het real-time informeren van noodhulpeenheden. Een onderzoek naar de RTI-functie om frontlijnpolitiefunctionarissen snel te voorzien van relevante informatie***
A. Scholtens, M. den Hengst & R. Waterreus, Crisislab, Renswoude/Politieacademie, Apeldoorn, 2016
 78. ***Hoe lang kun je 'schijt hebben'? Dertien desisters uit criminele jeugdgroepen aan het woord***
C.E. Hoogeveen, A.E. van Burik & B.J. de Jong, m.m.v. E.M. Klooster, Bureau Alpha, 's-Hertogenbosch/VanMontfoort, Woerden, 2016
 79. ***Onbenutte kansen. Een onderzoek naar het gebruik van restinformatie in de opsporing***
A. van Wijk & L. Scholten, m.m.v. B. Bremmers, Bureau Beke, Arnhem, 2016
 80. ***Verbale leugendetectie-wizards***
G. Bogaard & E.H. Meijer, Maastricht University, Maastricht, 2016
 81. ***Mensenhandel in de prostitutie opsporen zonder aangifte? Een vervolgonderzoek om de doorzettingsmacht van de politie te verduidelijken***
M. Goderie, m.m.v. R. Kool, Goderie Onderzoek, Klarenbeek, 2016
 82. ***De onvindbaren. Op zoek naar voortvluchtige veroordeelden in Nederland***
Y. Schoenmakers, I. de Groot, J. van Zanten, A. van Rooyen & J. Baars, Yvette Schoenmakers onderzoek & advies, Amsterdam, 2017
 83. ***Elke dump is een plaats delict. Dumping en lozing van synthetisch drugsafval: verschijningsvormen en politieaanpak***
Y. Schoenmakers, S. Mehlbaum, M. Everartz & C. Poelarends, Yvette Schoenmakers onderzoek & advies, Amsterdam, 2016

- 83A. *De Intelligence Paradox. Lessen uit de integrale pilot Analyse Synthetische Drugs in Oost-Nederland*
Y. Schoenmakers, S. Mehlbaum, Yvette Schoenmakers onderzoek & advies, Amsterdam, 2019
84. *Naar handhaafbare noodbevelen en noodverordeningen. Een analyse van het gemeentelijke noodrecht*
A.J. Wierenga, C. Post & J. Koornstra, Rijksuniversiteit Groningen, Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid, 2016
85. *Vermisten op het spoor. Rechercheren naar langdurige vermissingen*
I. van Leiden & M. Hardeman, Bureau Beke, Arnhem, 2017
86. *De aard van het beestje. Kenmerken en achtergronden van dierenmishandelaars*
A. van Wijk & M. Hardeman, Bureau Beke, Arnhem, 2017
87. *Modus operandi van de recherche. De recherchepraktijk in moord- en verkrachtingszaken*
A. van Wijk, I. van Leiden & M. Hardeman, Bureau Beke, Arnhem, 2017
88. *Over grenzen in de sport. De rol van de politie in de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport in samenwerking met relevante partners*
A. van Wijk, M. Hardeman, L. Scholten & M. Olfers, Vrije Universiteit Amsterdam, Bureau Beke, Arnhem, 2017
89. *Defensiehulp. Legergroene bijstand aan de politie bij handhaving van de rechtsorde*
E. Bervoets, m.m.v. S. Eijgenraam, T. Dijkhuizen & J. van de Werken, Bureau Bervoets, Amersfoort, 2017
90. *Tussen onder en boven. Productie en distributie van softdrugs in Noord-Nederland*
J. Snippe, R. Mennes, M. Sijstra & B. Bieleman, Intraval, Groningen/Rotterdam, 2017
91. *Vechten op afspraak. Inzicht in het fenomeen en input voor de ontwikkeling van een politiestrategie*
T. van Ham, L. Scholten, A. Lenders & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2018
92. *Notoire straten. Over de lokale inbedding van georganiseerde criminaliteit*
S. Mehlbaum, Y. Schoenmakers & J. van Zanten, Mehlbaum Onderzoek, Amsterdam, 2018
- 92A. *De wortel en de stok. Praktijklessen uit een gebiedsgerichte probleemaanpak van ondermijning*
S. Mehlbaum, Y. Schoenmakers, Mehlbaum Onderzoek, Amsterdam, 2019
93. *Ondermijning door criminele 'weldoeners'*
M. Bruinsma, R. Ceulen & T. Spapens, m.m.v. C. Deij, Tilburg University, Tilburg/Bureau Bruinsma, Tilburg, 2018

-
94. **Kiezen voor politie. Een onderzoek onder mbo-studenten met een migratie – achtergrond in het veiligheidsdomein**
S. de Winter-Koçak, E. Klooster & M. Day, m.m.v. S. Mehlbaum, M. van Vugt & K. Leschonski, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, 2018
95. **Doe-het-zelf-surveillance. Een onderzoek naar de werking en effecten van WhatsApp-buurtgroepen**
S. Mehlbaum & R. van Steden, m.m.v. M. van Dijk, Vrije Universiteit Amsterdam, Mehlbaum Onderzoek, Amsterdam, 2018
96. **Een klacht is een gratis advies**
G. Jacobs, T. Hak, G. Vanderveen, M. Flory, T. Thuis, S. Valkeman & M. Franken, Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2018
97. **Voortgezet crimineel handelen tijdens detentie: je gaat het pas zien als je het doorhebt**
A. Verwest, W. Buysse, P. van Egmond, D. Hofstra, DSP-groep, Amsterdam, 2019
98. **Zorg voor kinderen bij aanhouding van ouders; Best practices uit binnen- en buitenland**
J. Reef, N. Ormskerk, Universiteit Leiden, 2019
99. **Aankoopfraude uit het buitenland**
J. Jansen, S. Westers, S. Twickler, W. Stol, NHL Stenden Hogeschool / Politieacademie
100. **Grijs vakmanschap? Taakgerelateerd ongeoorloofd handelen binnen de politie**
R. Chr. van Halderen (diss. Avans Hogeschool), 2019
101. **Niet meer doen! Een onderzoek naar de INDIGO-afdoening**
A. van Wijk, S. Dickie, J. van Esseveldt, Bureau Beke, Arnhem, 2019
102. **De aanpak van cybercrime door regionale eenheden van de politie. Van intake van cybercrime naar opsporing en vervolging**
P. Boekhoorn, BBSO, Nijmegen, 2020
103. **In- en doorstroom van nieuwkomers in beeld. Opgetekende lessen uit acht casussen rond de opvang van asielzoekers in Nederland.**
J. Kuppens, Bureau Beke, Arnhem 2020
104. **De lading van vuurwapens. Een onderzoek naar de impact van illegale vuurwapens in Nederland.**
H. Ferwerda, J. Wolsink en I. van Leiden, Bureau Beke, Arnhem 2020
105. **Q-teams. De politie onderweg naar toekomstbestendige opsporing en vervolging?**
P. van Egmond, A. Swami-Persaud, A. Verwest, DSP-groep, Amsterdam 2020
106. **Onderwereld boven water? Zoektocht naar georganiseerde criminaliteit in de Noordelijke zeehavens**
N. Struiksmā, C. Boxum, S.J. Hollenberg, N.O.M. Woestenburg, Pro Facto, Groningen 2020

- 107 ***Benutten van digitale sporen***
R. Zuurveen, W. Ph. Stol, Onderzoeksgroep Cybersafety. NHL Stenden en CyberScienceCenter 2020
- 108 ***Kansen en knelpunten binnen de financiële opsporing***
L.N. de Swart, G.P.J.M op 't Hoog, B.M.J Slot, A. Winkel. Ecorys 2021
- 109 ***Black box van gemeentelijke online monitoring. Een wankel fundament onder een stevige praktijk***
W. Bantema, S. Westers, M. Hoekstra, R. Herregodts, S. Munneke. NHL Stenden Hogeschool / Rijksuniversiteit Groningen, 2021
- 110 ***Ondermijning langs zijpaden. Een verkennend onderzoek naar de aard, omvang en aanpak van ondermijnende criminaliteit in relatie tot kleine havens en luchthavens, railtransport en binnenvaart in Noord-Brabant en Zeeland.***
S. van Nimwegen, T. Spapens, R. Ceulen, Tilburg University/Nationale Politie, 2021
- 111 ***Meer dan een ruzie. Politie in de netwerkaanpak huiselijk geweld.***
K.D. Lünemann, S. ter Woerds, Verwey-Jonker Instituut 2021
- 112 ***Van verhalen naar verbalen. Een verkennende studie naar de aanpak van ondermijnende drugscriminaliteit in het Noordzeekanaalgebied en de haven van Amsterdam***
Y. Eski, M. Boelens, A. Mesic, H. Boutellier, Vrije Universiteit Amsterdam/ Verwey-Jonker Instituut 2021
- 113 ***Weten, doen en leren. Een proeftuinonderzoek naar gebiedsgerichte opsporing***
E. Bervoets, J. Broekhuizen, K. van den Akker, J. Landsman, Bureau Bervoets, Amersfoort 2021
- 114 ***Zuiver op de graat? Over de betrokkenheid van de visserij bij maritieme drugsmokkel***
S. Mehlbaum, K. van den Akker, A. Verweij, A. Wester m.m.v. R. van der Borden en M. Dekker, Mehlbaum Onderzoek, Halfweg 2021
- 115 ***Kinderen als slachtoffer, getuige of dader van huiselijk geweld. Aard en afhandeling van door de politie bij ZSM aangebrachte zaken van huiselijk geweld waarbij minderjarigen zijn betrokken.***
V. van Koppen, M. Bruggeman, R. Houston, J. Harte, VU Amsterdam 2022
- 116 ***Wachters aan het woord. Dilemma's van accountants, advocaten, belastingadviseurs en notarissen in hun rol als poortwachter.***
K. van Wingerde, C. Hofman, Erasmus Universiteit Rotterdam, Erasmus school of law, 2022.
- 117 ***Ooggetuigenidentificaties: het verband tussen subjectieve zekerheid en accuraatheid. Een experimentele studie en her-analyse van bestaand onderzoek volgens Nederlandse confrontatieprotocollen***
M. Sauerland, N. Tupper, A.G. van Amelsvoort, Maastricht University 2022

-
- 118** *Het fenomeen vechtafspraken: vier jaar later. Onderzoek naar de profielen van de deelnemers, kenmerken van de vechtgroepen en – nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van – het fenomeen vechtafspraken*
J. Wolsink, H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem 2022
- 119** *Strip- en omkatfabrieken. Een fenomeenstudie als basis voor inzicht, awareness en aanpak*
H. Ferwerda, J. Wolsink, Bureau Beke, Arnhem 2022
- 120** *Bestuurlijke rapportage bij sluitingen van drugspanden. Onderzoek naar het succesvol opstellen, aanbieden en opvolgen van bestuurlijke rapportages in artikel 13b Opiumwet-zaken*
L.M. Bruijn, R. Mennes, J.A. de Muijnck, M. Vols voor Breuer&Intraval en Rijksuniversiteit Groningen 2022

Mismatch

In de afgelopen jaren is de populariteit van datingsites en datingapps toegenomen, mede omdat zij fysieke, sociale en psychosociale behoeften bevredigen. Het gebruik heeft ook een keerzijde. Gebruikers kunnen slachtoffer worden van een online ('hands-off') of fysiek ('hands-on') zedendelict, zoals ongewenste *sexting*, wraakporno, financiële *sextortion*, seksuele *sextortion*, *grooming*, seksueel misbruik, seksuele uitbuiting, aanranding en verkrachting.

In dit rapport wordt antwoord gegeven op de vragen op welke wijze datingsites en datingapps worden gebruikt voor het plegen van zedendelicten, wat de achtergrondkenmerken van daders en slachtoffers zijn, wat de *modus operandi* van daders is en welke preventie-, hulpverlenings- en repressieve maatregelen worden genomen en welke worden gemist.

Om antwoord te geven op deze vragen is onder andere een analyse gemaakt van bestaand wetenschappelijk onderzoek, zijn mediaberichten, rechtszaken en politieregistraties geanalyseerd en is met respondenten (experts en een slachtoffer) gesproken.

Een van de belangrijkste conclusies is dat contact via een datingsite of datingapp zich niet alleen beperkt tot online interactie waaruit online zedendelicten voort kunnen komen. De online interactie faciliteert namelijk ook fysieke ontmoetingen die als katalysator van *hands-on* zedendelicten kunnen dienen. Verder zijn er signalen dat met name de daders die bewust een datingprofiel hebben aangemaakt om een zedendelict te plegen, gebruikmaken van de geboden mogelijkheden om online anoniem te acteren door zich anders voor te doen op het datingprofiel. Dit gaat met name op voor daders van ongewenste *sexting*, wraakporno en financiële en seksuele *sextortion*. Dit heeft belangrijke implicaties voor de toekomstige aanpak.

De reeks Politiekunde is een uitgave van het Onderzoeksprogramma Politie & Wetenschap. Publicaties in de reeks Politiekunde betreffen in het algemeen concrete handelingen, modellen, instrumenten of werkwijzen die direct bruikbaar zijn voor de politiepraktijk.

Meer informatie vindt u op www.politieenwetenschap.nl.

ISBN 978-90-1240-8868

Sdu

